

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Názory českých občanů na evropskou integraci

Bakalářská práce

2022

Václav Schejbal

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Václav Schejbal**
Osobní číslo: **H18167**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Téma práce: **Názory českých občanů na evropskou integraci**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce se zabývá názory českých občanů na evropskou integraci. Obsah teoretické části pojednává o historii Evropské unie, jejím vzniku a o průběhu evropské integrace. Převážná část je věnována období od konce 2. světové války, které se pojí se vznikem Evropských společenství, evropských smluv a celkovém formování současné Evropské unie. Další část je zaměřena na vstup České republiky do EU, výhody a nevýhody členství České republiky v EU. Poslední kapitola teoretické části se zabývá budoucností evropské integrace, která je ovlivněna současnou situací (Brexit). Cílem praktické části je zjistit, jaký mají Češi aktuálně názor na Evropskou unii a její jednotlivé politiky (př. Zahraniční, měnová,...), jaké vnímají výhody a nevýhody členství a zda by brali v úvahu tzv. Czechexit (vystoupení České republiky z Evropské unie). Kvantitativní výzkum bude proveden formou dotazníkového šetření. Výzkumný vzorek tvoří dvě skupiny respondentů, přičemž první skupina jsou starší lidé, kteří měli možnost účastnit se referenda o vstup do Evropské unie a druhá skupina jsou mladší lidé, kteří možnost volby neměli.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BRUNCLÍK, Miloš a Zbyněk KLÍČ. Z Periferie do centra Evropy: 20 let vývoje vztahu ČR k EU. Praha: Cevro Institut, 2009. ISBN 978-80-87125-07-6.
FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 3. aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6.
GONĚC, Vladimír. Od „malé Evropy“ k „velké Evropě“: dějiny rozšiřování Evropských společenství / Evropské unie 1950-2002. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Dějiny evropské integrace. ISBN 80-210-3016-X.
LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLŽKOVSKÝ. Učebnice evropské integrace. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016, 359 s. ISBN 978-80-7485-104-9.
Evropská unie [online]. [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/index_cs

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Lucie Hájková**
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2021**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D. v.r.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26.8. 2022

Václav Schejbal

Poděkování

Rád bych poděkoval své vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Hájkové za její vstřícný a trpělivý přístup a především za velice přínosné rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumném šetření.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá názory českých občanů na evropskou integraci. Obsah teoretické části pojednává o historii evropské integrace. Převážná část je věnována období od konce druhé světové války, které se pojí se vznikem evropských společenství, evropských smluv a celkovém formování současné Evropské unie. Další část je zaměřena na vstup České republiky do EU, výhody a nevýhody členství České republiky v EU a také na budoucnost evropské integrace. Cílem praktické části bude zjistit, jaký mají Češi aktuální názor na Evropskou unii, jaké jsou pro ně výhody a nevýhody členství a zda by brali v úvahu tzv. Czechexit (vystoupení České republiky z Evropské unie). Kvantitativní výzkum bude proveden formou dotazníkového šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropa, Evropská unie, integrace, názory, Česká republika

TITTLE

Opinions of Czech citizens on European integration

ANNOTATION

This thesis deals with opinions of citizens about European integration. The content of the theoretical part deals with history of European integration. The major part is targeted on the period since the end of World War II, which is associated with the beginning of European communities, European agreements and the overall formation of the current European Union. The next part is focusing on the input of the Czech Republic to the EU, about advantages and disadvantages of the Czech Republic's membership in the EU more over on the future of European integration. The aim of the practical part is to find out what citizens currently thinks about European Union, what are the advantages and disadvantages of membership and if citizens want Czechexit (Czech Republic leaving the European Union). The quantitative research will be done with the help of questionnaire survey.

KEYWORDS

Europe, European Union, integration, opinions, Czech Republic

OBSAH

ÚVOD.....	11
TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 POKUSY O SJEDNOCENÍ EVROPY V PRŮBĚHU HISTORIE.....	12
1.1 Ideje evropské integrace v období středověku	13
1.2 Novověké návrhy evropské integrace.....	15
1.3 Období mezi lety 1914-1938.....	17
1.3.1 Pan-evropské hnutí.....	20
2 POČÁTKY EVROPSKÉ INTEGRACE – OBDOBÍ PO II. SVĚTOVÉ VÁLCE.....	23
2.1 Poválečné aktivity usilující o evropskou spolupráci	23
2.1.1 Marshallův plán.....	24
2.2 Od evropské šestky k Evropské unii.....	25
2.2.1 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO).....	26
2.2.2 Evropské hospodářské společenství (EHS)	27
2.2.3 Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM).....	28
2.2.4 Evropské sdružení volného obchodu.....	28
2.2.5 Evropská společenství (ES)	29
2.3 Rozšiřování evropských společenství.....	29
2.4 Vznik Evropské unie.....	31
2.4.1 Bílá kniha o vnitřním trhu	31
2.4.2 Schengenská skupina.....	31
2.4.3 Jednotný evropský akt	32
2.4.4 Maastrichtská smlouva	33
2.5 Rozšiřování Evropské unie o nové členy.....	33
2.5.1 Amsterodamská smlouva.....	36
2.5.2 Niceská smlouva	36
2.6 Visegrádská skupina	37
2.7 Problémový britský přístup k evropské integraci.....	37
3 ČLENSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V EVROPSKÉ UNII.....	40
3.1 Vztah České republiky k Evropské unii před vstupem.....	40
3.2 Podmínky vstupu do EU	41
3.3 Přístupová jednání	41
3.3.1 Referendum o vstupu České republiky do Evropské unie.....	43

3.4	Výhody a nevýhody členství v EU	44
4	BUDOUCNOST EVROPSKÉ INTEGRACE.....	49
4.1	Brexit a jeho dopad na EU	49
4.2	Brexit a jeho dopad na Českou republiku	50
4.3	Budoucí vývoj Evropské unie	51
4.4	Evropská dezintegrace?	53
	PRAKTICKÁ ČÁST	54
5	METODOLOGIE VÝZKUMU	54
5.1	Cíl Výzkumu	54
5.2	Výzkumné otázky	54
5.3	Stanovení hypotéz.....	54
5.4	Metoda sběru dat	55
5.5	Charakteristika výzkumného vzorku	55
5.6	Realizace výzkumného šetření	55
5.7	Interpretace a vyhodnocení dat.....	56
5.8	Statistické vyhodnocení hypotéz	77
5.9	Shrnutí výzkumného šetření.....	86
	ZÁVĚR.....	89
	SEZNAM ZDROJŮ	90
	PŘÍLOHY	95

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Referendum o vstupu ČR do EU	44
Tabulka 2: Vývoj příjmů a výdajů ČR ve vztahu k rozpočtu EU	46
Tabulka 3: Empirické četnosti H1	78
Tabulka 4: Teoretické četnosti H1	78
Tabulka 5: Testové kritérium H1	79
Tabulka 6: Empirické četnosti H2.....	79
Tabulka 7: Teoretické četnosti H2	80
Tabulka 8: Testové kritérium H2	80
Tabulka 9: Empirické četnosti H3.....	81
Tabulka 10: Teoretické četnosti H3	81
Tabulka 11: Testové kritérium H3	82
Tabulka 12: Empirické četnosti H4.....	82
Tabulka 13: Teoretické četnosti H4	83
Tabulka 14: Testové kritérium H4	83
Tabulka 15: Empirické četnosti H5.....	84
Tabulka 16: Teoretické četnosti H5	84
Tabulka 17: Testové kritérium H5	85
Tabulka 18: Empirické četnosti H6.....	85
Tabulka 19: Teoretické četnosti H6	86
Tabulka 20: Testové kritérium H6	86

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Referendum o vstupu ČR do EU.....	44
Graf 2: Věk respondentů.....	56
Graf 3: Pohlaví.....	57
Graf 4: Vzdělání respondentů.....	57
Graf 5: Výhoda/nevýhoda členství ČR v EU.....	58
Graf 6: Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – dohromady.....	59
Graf 7: Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – nehlasovali.....	60
Graf 8: Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – hlasovali.....	62
Graf 9: Přijetí Green Deal.....	63
Graf 10: Členství v Severoatlantické alianci (NATO).....	64
Graf 11: Výhody členství v EU.....	65
Graf 12: Nevýhody členství v EU.....	66
Graf 13: Výhody přijetí eura.....	67
Graf 14: Nevýhody přijetí eura.....	68
Graf 15: Zavedení eura v unijních zemích.....	69
Graf 16: Přijímání zemí do EU.....	70
Graf 17: Přijetí balkánských zemí do EU.....	71
Graf 18: Přijetí Turecka do EU.....	72
Graf 19: Přijetí Ukrajiny do EU.....	73
Graf 20: Možnost účastnit se referenda o vstupu ČR do EU.....	74
Graf 21: Účast v referendu o vstupu ČR do EU.....	74
Graf 22: Rozhodnutí respondentů při referendu o vstupu ČR do EU.....	75
Graf 23: Volba v referendu těch, kteří se nemohli účastnit.....	76
Graf 24: Vystoupení ČR z EU po vzoru Velké Británie.....	76
Graf 25: Integrace evropských zemí do velkého celku.....	77

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá tematikou evropské integrace, především tím, jaké na ni mají Češi názory. Kulturně a jazykově rozmanitá Evropa neboli starý kontinent či kolébka civilizace, jak bývá často označována, má velice dlouhou a bohatou historii. Na jejím území vznikalo a zanikalo v průběhu let mnoho státních útvarů, především v důsledku nekonečných sporů a válečných konfliktů mezi národy, neboť bylo poněkud složité najít způsob jejich společného soužití na poměrně malém kontinentu.

V průběhu historie se evropská integrace vyvíjela pouze násilnou a nucenou cestou a z toho důvodu bylo mnoho národů nespokojeno se členstvím v mnohonárodnostních útvarech. Naprosto odlišná integrace evropských států začala až po konci druhé světové války, kdy se postupně formoval jeden z nejúspěšnějších mírových projektů – Evropská unie. Oproti předchozímu sjednocování Evropy byla poválečná integrace evropských národů budována na demokratických základech.

Teoretická část mé bakalářské práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zabývám koncepty evropské integrace v průběhu historie, druhá kapitola je zaměřena na období od vzniku evropských společenství a také na jejich další rozšiřování, které následně vedlo až k Evropské unii. Další kapitola rozebírá problematiku členství České republiky v EU. Ve čtvrté kapitole se snažím nastínit budoucí vývoj Evropy. Cílem praktické části mé bakalářské práce bude zjistit, jaké názory zastávají Češi na evropskou integraci.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Pokusy o sjednocení Evropy v průběhu historie

Formování Evropy probíhalo již od antických počátků, kdy vznikaly různé konfederace a svazky mezi národy, jejímž cílem bylo dosažení efektivní hospodářské a politické spolupráce.¹

V období starověku neměla Evropa stejné geografické vymezení, jak ho známe dnes. Řekové a Římané obývali oblast Středoziemního moře a zbylou část Evropy označovali světem barbarským. Římské impérium bylo jedno z nejrozsáhlejších území v dějinách Evropy. Jeho politickou a kulturní jednotu narušilo rozdělení Římské říše na Západořímskou a Východořímskou a také pravidelné vpády Barbarů na území Západořímské říše, které vedly v roce 476 n. l. k jejímu zániku a postupné integraci germánských prvků. Západ a Východ se od té doby rozvíjely naprosto odlišně.

Po vniknutí muslimů do severní Afriky a na Apeninský poloostrov v 7. a 8. století se rozdělila oblast Středoziemního moře na severní a jižní část. V té době se mezi Byzantskou říší a muslimským světem začala formovat křesťanská západní Evropa.² Významným a také prvním panovníkem, který se podílel na sjednocení západní a střední Evropy byl franský král a první císař Svaté říše římské, Karel Veliký.

Území, na němž se nacházela jeho říše je totožná se zeměmi evropské Šestky (Benelux, Itálie, Francie, Německo), jež stály u vzniku evropských společenství. Jeho osoba je v odborné literatuře v souvislosti s dějinami evropské integrace často vyzdvihována, ačkoliv jeho říše nebyla sjednocena mírovým řešením jako tomu bylo u EU.³

Karel Veliký byl na svoji dobu vynikajícím vojevůdcem a svoji zemi dokázal velice dobře spravovat. Zasloužil se především o budování jednotného evropského kulturního celku založeném na křesťanských základech. Jeho říše disponovala jednotnou správou všech území jemu náležících a jeho lid sdílel stejné povědomí o okolním světě, což přispívalo k jednotě.⁴ Říše se ovšem rychle rozpadla kvůli nejistotě v časech barbarů, kdy bylo znemožněno spoustu obchodních kontaktů.⁵

---

¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 14.

² GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 9.

³ KOVÁŘ, Martin a Václav HORČÍČKA. *Dějiny evropské integrace*. V Praze: Triton, 2006. Dějiny do kapsy. ISBN 80-7254-731-3. s. 15.

⁴ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 14.

⁵ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 10.

Říše Karla Velikého samozřejmě nebyla jediným uskutečněným projektem integrace evropských národů. V průběhu historie vzniklo a zaniklo spoustu říší a svazků mezi národy, které ovšem byly vytvořeny násilnou a nucenou cestou. Ve své odborné práci se v dalších kapitolách zaměřím převážně na ideje a projekty mírového sjednocování evropských národů.

1.1 Ideje evropské integrace v období středověku

Období středověku mnoho autorů datuje od roku 476 n. l., zánikem Západořímská říše a konče pádem Cařihradu v roce 1453 či objevením Ameriky Kryštofem Kolumbem r.1492. Po zániku Západořímské říše se Evropa rozděluje na menší celky a v průběhu středověku začínají vznikat nové státní útvary.⁶

V důsledku evropské dezintegrace se v průběhu středověku začínají objevovat ideje o sjednocení Evropy, které pocházejí od různých politických vůdců, panovníků, myslitelů či filozofů.⁷

Období středověku je provázáno po celou dobu zápolením mezi císařem a papežem. Jedny z prvních prací, které se věnují myšlence jednoty evropských národů, pocházejí z konce 11. století, kdy probíhal spor o investituru mezi císařem Sváté říše římské Jindřichem IV. a papežem Řehořem VII. V prvním případě se jedná o spis *Obrana krále Jindřicha IV.* z roku 1085, jehož autorem je královský sudí **Petr Krass**, který hájí císařovy tendence ovládnutí Evropy a usiluje o podřízení moci duchovní moci světské. Na Krassovo dílo vzápětí odpověděl mnich **Manegold z Lautenbachu**, jež sepsal dokument *Kniha na obranu papeže Řehoře VII.*, která spočívala na opačném konceptu – podřízení moci světské moci duchovní.⁸

Svoji myšlenku evropské jednoty představil také básník **Dante Alighieri (1265-1321)** ve svém politickém spise *Monarchia*, jehož hlavním cílem bylo obnovení římského císařství. Dante čerpal zkušenosti ze svého politického období, kdy spravoval florentský městský stát. Je na místě také zmínit, že studoval Aristotela a znal politickou situaci starověkého Řecka.

Jeden z významnějších konceptů spojení evropských národů navrhl francouzský právník **Pierre Dubois (Petrus de Bosco, 1250-1320)**. Na svoji dobu byl velice radikálním zástupcem proticírkevního programu. V jeho knize *O ukončení válek a sporů ve francouzském království*, kterou dokončil v roce 1300, apeloval na to, aby bylo papeži znemožněno zasahovat do politických záležitostí státu. V jeho druhé knize s názvem *O znovuzrození Sváté země*,

---

⁶ DRŠKA, Václav; PICKOVÁ, Dana. *Dějiny středověku*. 2. Praha: Státní nakladatelství politické literatury n. p. v., 1952. ISBN 80-86493-11-3.

⁷ SCHELLE, K.; VEČEŘA J.; VESELÁ R. aj. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo. ISBN 978-80-7418-048-4. s. 19.

⁸ Tamtéž

vydané přibližně o 5 let později, pojednává o negativním dopadu křížáckých válek, které přispěly k ještě větší dezintegraci evropských národů.⁹

Dubois prosazoval ideu mírového řešení sporů mezi evropskými národy prostřednictvím všeobecného evropského koncilu. Jeho úsilí vedlo k eliminaci dlouholetých válek mezi evropskými národy, což by významně přispělo k lepší hospodářské i sociální situaci v Evropě.¹⁰ Válečné řešení sporů by bylo povoleno pouze v případě nebezpečí pocházejícího od vnějších hranic Evropy. Duboisův koncept je založen na určitém svazu evropských národů v němž měl dominovat kongres monarchů ve spolupráci s koncillem, za účasti významných knížat, duchovních elit a papeže. Spory mezi nepřátelými státy měl řešit apelační soud složený ze tří duchovních a tří světských zástupců a pokud by došlo na válečný konflikt mezi nepřátelými zeměmi, iniciátor sporu by byl sankcionován.¹¹

K uskutečnění jeho ideje by však bylo nutné udělat radikální změny, díky kterým by byla tato myšlenka reálná – zlepšit systém soudnictví, zreformovat církve a dosáhnout lepší úrovně vzdělávacího systému. Jeho myšlenka nebyla nikdy zrealizována, neboť v době jeho návrhu byl ve Francii u moci Jindřich IV. Sličný, který se ztotožňoval spíše s válečným řešením sporů a Duboisův návrh mu byl zcela lhostejný.¹²

Koncem pozdního středověku navrhl ideu jednoty evropských států také francouzský učenec a královský poradce **Antonius Marini**, jehož cílem bylo vytvoření společenství křesťanských zemí pod vedením císaře a papeže, které budou společně čelit rozpínavosti Osmanské říše a získají zpět Jeruzalém.¹³ Propracovanější koncepci však vytvořil český král **Jiří z Poděbrad (1420-1471)**.

Myšlenka jednotné Evropy ho fascinovala natolik, že mezi lety 1462-1464 napsal velice propracovaný dokument s názvem *Smlouva o nastolení míru v celém křesťanství* pojednávající o jeho konceptu mezinárodní mírové organizace křesťanských zemí. Jiří spolupracoval na svém projektu také s Marinim, avšak jeho myšlenka je připisována pouze jemu.¹⁴

---

⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 74.

¹⁰ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 36.

¹¹ SCHELLE, K.; VEČEŘA J.; VESELÁ R. aj. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo. ISBN 978-80-7418-048-4. s. 19.

¹² VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 74.

¹³ SCHELLE, K.; VEČEŘA J.; VESELÁ R. aj. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo. ISBN 978-80-7418-048-4. s. 20.

¹⁴ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 78.

Jiří z Poděbrad usiloval o vytvoření unie křesťanských států založené na multilaterální mezinárodní smlouvě. Unie by byla otevřená všem křesťanským národům a měla ctít i jejich suverenitu. Hlavním cílem projektu byl tzv. kult míru, který ovšem neplatil pro uzavírání míru s Osmanskou říší, ale pouze s evropskými národy. Samozřejmostí bylo mírové řešení konfliktů mezi evropskými zeměmi k jejichž řešení měl sloužit mezinárodní smírčí soud nebo smírčí komise. V čele organizace si Jiří představoval francouzského krále Ludvíka XI. Dalšími orgány unie měly být valné shromáždění delegátů, které zasedá trvale, a rada panovníků scházejících se občasně dle potřeby. Podstatnou roli v celé organizaci zastupoval syndicus, osoba, která spočívala v čele sekretariátu, jehož lokace se měla každých pět let měnit.¹⁵

Důležitou otázkou organizace bylo společné finanční zabezpečení – všichni panovníci členských zemí měli přispívat do společné kasy 1 % ze svých ročních příjmů. Rozhodování o politických či hospodářských záležitostech mělo probíhat na základě většinového hlasovacího systému v němž měly delegace z každé členské země jeden hlas.¹⁶

O projektu Jiřího z Poděbrad probíhalo oproti předešlým koncepcím spoustu diplomatických jednání, jejichž cílem bylo přesvědčit polského Krále Kazimíra a uherského krále Matyáše o jeho uskutečnění. Papežská kurie s jednáním nesouhlasila, a tak vytvořila vlastní projekt užšího společenství zemí, které jsou přímo ohroženy Turky. Jiřího další diplomatická jednání směřovala za francouzským králem Ludvíkem XI. Jiřímu se podařilo získat polského a uherského krále na svoji stranu, papežská kurie však dokázala francouzského krále přesvědčit o svém užším společenství.

Ačkoliv se Jiřímu nepodařilo svůj projekt u Ludvíka XI. prosadit, nelze tvrdit, že bylo jednání bezúspěšné. Jiří z Poděbrad byl prohlášen pravověrným a s francouzským králem uzavřeli smlouvu o přátelství.¹⁷

1.2 Novověké návrhy evropské integrace

Období novověku je datováno přibližně od 15. – 16. do 18. století, mnoho autorů se shoduje na časovém rozmezí od objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem roku 1492 do začátku Francouzské revoluce v roce 1789, někdy bývá datován až do konce první světové války. Novověké období je charakteristické spoustou hospodářských, kulturních i politických

---

¹⁵ BOUBÍN, Jaroslav. *Hledání nové Evropy: projekt krále Jiřího*. Praha: Historický ústav, 2015. ISBN 978-80-7286-263-4. s. 49-67.

¹⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 78-79

¹⁷ SCHELLE, K.; VEČEŘA J.; VESELÁ R. aj. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo. ISBN 978-80-7418-048-4. s. 20.

změn. Jedná se především o změnu systému z feudálního na kapitalistický, dále o rozvoj parlamentarismu a pluralismu. Začínají vznikat koloniální říše pod patronátem evropských mocností, zlepšují se životní podmínky pro život a dochází k technologickému pokroku.¹⁸

Potřebu integrace Evropy pociťovali někteří politici, filozofové či myslitelé také v novověku. Císař **Karel V. Habsburský (1500-1558)** chtěl integrovat křesťanské panovníky a společně čelit tureckému nebezpečí. Jeho myšlenka zahrnovala spoustu důvodů, proč by mělo společenství vzniknout, neobsahovala však její organizační strukturu, tudíž nebyla zrealizována. Myšlenku ovšem nechtěl přijmout jeho válečný protivník, francouzský král František I., ale ani německá knížata, která usilovala o samostatnost.¹⁹

Další panovník ucházející se o mír v Evropě byl **Maximilien de Béthune, vévoda ze Sully (1560-1641)**. Jeho koncept spočíval ve vytvoření společenství států, v nichž by nefigurovala převažující moc Habsburků. Jeho asociace by byla tvořena patnácti státy křesťanského vyznání a v jejím vedení měla figurovat 40člená generální rada složená z členských států.

Sullyho návrh z let 1611–1638 počítal s vytvořením široké koalice, která byla členěna do tří kategorií dle formy vlády. Do první kategorie zařadil dědičné monarchie, tedy Francii, Velkou Británie, Španělsko, Dánsko, Švédsko a Lombardii. Ve druhé kategorii se nacházely volební monarchie, kam zařadil Svatou říši římskou, Čechy, Polsko, Uhry a třetí kategorii obsadila Itálie a Helvétská republika. Rusko v jeho představě jednotné Evropy nefigurovalo, protože se v něm nacházelo mnoho divokých národů s velkou různorodostí náboženství.

V jeho ideje byl rovněž zmíněn volný obchod mezi evropskými státy a také společná armáda. Je důležité uvést, že jeho idea tolerovala různá náboženská vyznání. Pokud opomeneme mladší projekty evropské integrace, jeví se tento model jako předchůdce současné Evropské unie.²⁰

Další, kdo se zabýval evropskou jednotou byl **William Penn (1644-1718)**, který vznesl návrh na vytvoření evropského parlamentu, jehož počet členů každé země se odvíjel od její ekonomické prosperity – Nejlepší země měli nejvíce členů (Německo).²¹ Evropský parlament měl fungovat na základě pravidelných schůzek všech jeho členů, jehož rozhodování by bylo

---

¹⁸ STEVENSON, John. *Dějiny Evropy: od nejstarších civilizací do počátku třetího tisíciletí*. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004. ISBN 80-7181-132-7

¹⁹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 77-78

²⁰ ADAMOVÁ, Karolina. *K historii evropského federalismu*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-372-5. s. 67.

²¹ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 37.

na základě většinového hlasování. Rozhodování se mělo týkat pouze míru v Evropě a bezpečnosti.²²

Roku 1713 vznesl svoji myšlenku na sjednocení Evropy také diplomat a myslitel **Abbé de Saint-Pierre (1658-1743)**. V jeho případě šlo rovněž o vytvoření společenství, které by zajistilo mír v Evropě a pomohlo čelit tureckému nebezpečí. Zástupci všech zemí měli mít plánované schůzky, na kterých by se domlouvali o dalších krocích, které je třeba podniknout. Se členstvím se počítalo s 19 státy, do nichž bylo nově zahrnuto i Rusko. Společenství by fungovalo na základě smluv, v nichž by se členové zavazovali, že nebudou řešit konflikty válečnou cestou s výjimkou těch odhlasovaných. Finanční prostředky na vzájemnou spolupráci by proudily od členských států dle jejich ekonomického výkonu. Pierre se domníval, že jeho koncept je reálný, avšak zdoluhavý, odhadoval, že by ho bylo možné zrealizovat během dalších 200 let. Byl uznáván nejen evropskými panovníky, ale i těmi světovými.²³

Nelze opomenout ani uznávaného německého filozofa **Immanuela Kanta (1724-1804)**, který se proslavil zejména jeho třemi slavnými kritikami (rozumu, praktického rozumu, soudnosti) a dílem *Idea věčného míru*, ve kterém zdůrazňoval, že pro mírumilovný život evropského lidu je důležité vytvořit evropskou federaci.²⁴

1.3 Období mezi lety 1914-1938

První světová válka zapříčinila naprostý rozpad dosavadního systému mezinárodních vztahů, v jehož důsledku se změnila geografická podoba Evropy. Německé císařství vstupovalo do války za účelem získání části území Francie, Belgie, Ruska a zároveň usilovalo o kontrolu nad střední Evropou. Francie chtěla dosáhnout znovuzískání Alsaska a Lotrinska, rakousko-uherské úsilí směřovalo k upevnění své moci nad Balkánem a Haličí. Rusko cílilo na ovládnutí Úžin, východní části Německa a Habsburské monarchie. O naplnění aspirací evropských mocností měl rozhodnout výsledek první světové války.²⁵

Evropa bylo naprosto zdecimována válkou a revolucemi. Rakousko-uherská monarchie se rozpadla a na jejím území vzniklo mnoho nástupnických států s republikánskými formami

---

²² VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 89.

²³ Tamtéž, s. 90-92.

²⁴ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 37.

²⁵ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20. století*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2000. ISBN 80-902261-4-0. s. 7.

vlády. Stejně tak Německé císařství a carské Rusko zmítaly revoluce, které nastolily republikánský systém. Rozpad postihl i celou Osmanskou říši.²⁶

Po skončení světové války se konala v roce 1919 Pařížská mírová konference, na níž se řešila otázka nového uspořádání Evropy a německých reparací. Jelikož bylo Německo označeno vítěznými dohodovými státy za hlavního agresora, byly na něj uvaleny velice přísné sankce. Nové evropské uspořádání a otázka reparací byla stvrzena Versailleskou mírovou smlouvou 11. listopadu 1919. Německo samozřejmě nebylo spokojené s přísnými sankcemi a v průběhu celého meziválečného období usilovalo o jejich revizi. Mnoho historiků se shoduje na skutečnosti, že Versailleská mírová smlouva byla zárodkem 2. světové války.²⁷

Vzestup fašistické a komunistické totalitní ideologie, hospodářský a politický rozvrat Evropy a miliony mrtvých lidí po 1. světové válce, donutilo evropské pacifisty zabývat se myšlenkou evropské ideje více než kdy dříve. Kolem roku 1914 začaly vznikat v mnoha zemích různá uskupení usilující o integraci Evropy. Například v Německu vznikl spolek *Neues Vaterland* (Nová vlast), který apeloval na nadnárodní evropské sjednocení. Ve Velké Británii byla vytvořena skupina s názvem Unie demokratické kontroly jejímž cílem bylo nahradit rovnováhu sil evropských mocností státní evropskou federací.²⁸

V roce 1915 vyšel spis s názvem *Mittleuropa*, jehož autorem byl německý duchovní politik **Friedrich Neumann (1860-1919)**, který si představoval vytvoření jednotného středoevropského prostoru tvořeného Německou říší a Rakousko-uherskou monarchií.²⁹ V tomto uskupení měl být kladen důraz na nacionální požadavky národů nacházejících se v obou evropských mocnostech, dále na vzájemnou hospodářskou spolupráci – ekonomicky silnější státy pomohou těm slabším. *Mittleuropa* měla dle Neumanna disponovat nadnárodním vedením se společnou armádou. Jednotlivé státy si mohly ponechat svoji kulturu a jazyk, avšak Neumann doporučil přijmout jazyk německý z důvodu jednodušší komunikace.³⁰

Ideu o sjednocené Evropě prezentoval v roce 1917 také rakouský sociální demokrat **Karl Renner (1870-1950)**. Jeho návrh nechtěl založit na principu suverenity jednotlivých států, domníval se, že je nutné vytvořit nadnárodní celek v němž budou figurovat národní státy se svojí vlastní samosprávou. Výhody tohoto systému spatřoval zejména v uklidnění politické

---

²⁶ BOOKER, Christopher, NORTH Richard. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložila Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-026-0. s. 25-26.

²⁷ Tamtéž, s. 25-26.

²⁸ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 120-121.

²⁹ KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. Praha: Triton, 2006. Dějiny do kapsy. ISBN 80-7254-731-3. 23-25.

³⁰ POKORNÁ, Petra. *Koncepce Střední Evropy – Mittleuropa Friedricha Naumanna versus Nová Evropa T. G. Masaryka*. Plzeň, 2014. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. s. 66-68.

situace v Evropě a ve zlepšení hospodářské situace. Ve svém projektu počítal rovněž s měnovou a celní unií, jež dopomohou ke stále užší politické spolupráce mezi národy.

O uspořádání střední Evropy pojednává ve své knize s názvem *Nová Evropa – stanovisko slovanské* také první československý prezident **Tomáš Garigue Masaryk (1850-1937)**. Na rozdíl od Rennerovi koncepce, Masaryk odmítal federativní systém a prosazoval uspořádání malých a středně velkých států střední a východní Evropy na základě vlastního sebeurčení.³¹ Nesouhlasil ani s projektem Mittleuropy, protože se obával německé agrese a jeho další rozpínavosti. Domníval se, že by tato idea mohla evropské národy spíše poštvat proti sobě, než aby je sjednotila. Masaryk ve svém díle apeluje na změnu německého smýšlení a za příklad uvádí demokratické systémy ve Francii, USA a Velké Británii.³²

Evropské integrační procesy ovlivnila od roku 1917 politika Spojených států amerických. Prezident **Woodrow Wilson (1856-1924)** se ujal iniciativy a představil 8. ledna roku 1918 svůj demokratický válečný program o 14 bodech, který byl určen evropským národům.

Wilsonův program stanovil zásady poválečné spolupráce, určil nové uspořádání evropských národů a na jeho základě vznikla organizace, která měla být nástrojem kolektivní bezpečnosti – Společnost národů. Hlavní zásadou poválečného uspořádání bylo právo národu na jejich sebeurčení.³³

Organizace měla zajišťovat mírové řešení invazivních tendencí a konfliktů mezi evropskými národy. K dodržování práv a spravedlivého jednání měl sloužit rozhodčí soud, jež by přijímal a schvaloval všechny mezinárodní úpravy na kterých se nemohly státy dohodnout. Dle původní představy měla mít organizace pevné vedení za účasti spolkového ministra spravedlnosti, financí a vojenství. Wilsonova počáteční představa však nebyla zrealizována.³⁴

Společnost národů byla oficiálně založena 10. ledna 1920 na základě Paktu Společnosti národů, který byl schválen na Pařížské mírové konferenci. Na počátku založení ho ratifikovalo 31 vítězných zemí a 13 neutrálních. Ačkoliv Wilson prokazoval značné úsilí o stabilizaci

---

³¹ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 121-122.

³² POKORNÁ, Petra. *Koncepce Střední Evropy – Mitteleuropa Friedricha Naumanna versus Nová Evropa T. G. Masaryka*. Plzeň, 2014. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. s. 83-84.

³³ BOOKER, Christopher a NORTH Richard. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložila Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-026-0. s. 25-26.

³⁴ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 122-124.

Evropy, americký senát nesouhlasil se členství USA ve Společnosti národů. Od té doby se přestaly Spojené státy americké věnovat evropskému integračnímu úsilí.

Hlavními orgány SN bylo Shromáždění (všichni signatáři Paktu), Rada SN (4 trvalí, 9 nestálých členů), sekretariát (1 generální tajemník). Organizace však neměla žádný mechanismus, který by dokázal donutit agresora k mírovému řešení sporů, a tak postupně ztrácela svůj vliv a v roce 1946 se rozpadla.³⁵

K integraci poválečné Evropy rovněž přispěla iniciativa francouzské diplomacie, díky níž bylo v roce 1921 vytvořeno hospodářské a politické uskupení s názvem Malá Dohoda, kterou tvořilo Československo, Království Srbů, Chorvatů, Slovinců (Jugoslávie) a Rumunsko. Jejím cílem bylo stabilizovat oblast střední Evropy a zabránit obnovení habsburské monarchie.³⁶

1.3.1 Pan-evropské hnutí

Nejrozsáhlejší a nejlépe zorganizované hnutí za jednotu evropských národů vytvořil rakouský aristokrat s československým občanstvím **Richard Coudenhove-Kalergi (1894-1972)**. Pan-evropské hnutí je pojmenované podle jeho knihy *Pan-Evropa*, kterou napsal v roce 1922. Popisuje v ní události související s chaotickou situací v poválečné Evropě a vysvětluje především, proč je důležité usilovat o sjednocení starého kontinentu.³⁷

Svoji myšlenku evropské integrace zakládal na vzoru Spojených států amerických, který chtěl přenést i na Evropu. Oba tyto kontinenty měly naprosto odlišné předpoklady pro vytvoření takového útvaru a bylo mu zřejmé že „*nekritické přenášení amerických institucí do Evropy je při různosti vývoje a poměrů na obou kontinentech nemožné: je ale nutné, aby to, co se ukázalo na druhé straně oceánu dobrým a užitečným, bylo přesně zkoumáno a abychom se o to, pokud to dovolují evropské poměry, pokusili i v Evropě*“.³⁸

Vytvoření federace by nebylo vhodné, neboť mladé a silné státy by ji pravděpodobně nepřijaly. Coudenhove-Kalergi věděl, že musí ponechat jednotlivým evropským státům svoji suverenitu a najít tak rovnováhu mezi svobodou a organizací.³⁹

---

³⁵ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20. století*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2000. ISBN 80-902261-4-0. s. 12-13.

³⁶ KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. Praha: Triton, 2006. Dějiny do kapsy. ISBN 80-7254-731-3. s. 25-26.

³⁷ BOOKER, Christopher, NORTH Richard. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložila Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-026-0. s. 28.

³⁸ COUDENHOVE-KALERGI, Richard Nicolaus von. *Pan-Evropa*. 2.čes.vyd. Praha: Panevropa, 1993. ISBN 80-900034-7-8. s.50.

³⁹ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 27.

Ve svém knize vyjadřoval obavy z dalšího válečného konfliktu a před rozmáhajícím se vlivem ruského bolševismu. Hlavním problémem pro vytvoření „Spojených států evropských“ bylo dlouholeté nepřátelství mezi Německem a Francií.⁴⁰ Podle Coudenhove-Kalergiho, největšími odpůrci Pan-Evropy byli nacionální šovinisté, dále pak militaristé a v neposlední řadě průmyslové podniky chráněné cly.⁴¹

Panevropská unie byla založena ve Vídni roku 1923 za účelem řízení federálních aktivit a propagace myšlenky sjednocené Evropy.⁴² Následně poté se její pobočky ustavily v Berlíně, v Praze, ve Francii a v dalších evropských zemích za podpory významných politiků, například: T.G. Masaryk, Edvard Beneš, Paul Loebe, Edouard Herriot, Aristide Briand, Leon Blum. Svoji ideu propagoval na svých cestách po Evropě prostřednictvím přednášek, různých memorand a také skrze jeho časopis *Panevropa*, který vycházel mezi lety 1924-1938. V roce 1925 zamířil i do USA, aby pro svůj koncept získal americké politiky, což se mu i částečně povedlo.

V průběhu 20. a 30. let minulého století se konalo mnoho významných aktivit Pan-evropského hnutí. V roce 1926 byl poprvé svolán ve Vídni panevropský kongres, kterého se účastnilo 24 evropských zemí. Byl na něm definován a odsouhlasen politický program budoucí „unie evropských států“ a poprvé vyvěšena nově vytvořená vlajka zmíněného hnutí. Panevropská unie měla stát na demokratických základech, rovnoprávnosti a míru.

Institucionální podoba a vnitřní organizace unie byly definovány v návrhu Panevropského paktu z roku 1930. Předpokládalo se, že nejvyšším orgánem Panevropské unie bude Spolková rada, zastoupena jednou osobou z každé členské země, přičemž rozhodování by probíhalo většinovým způsobem. Na Spolkovou radu by navazovaly další odborné instituce – kulturní, hospodářské či poradní skupiny. Dalším orgánem mělo být Spolkové shromáždění, jež mělo kontrolovat hospodaření, volit kancléře, vicekancléře a soudce. Výkonnou moc zajišťoval Spolkový soud a Spolkový úřad.

Další panevropské kongresy se konaly v Basileji roku 1932 a ve Vídni v roce 1935. Poté následoval i agrární kongres v roce 1936 a o rok později školská konference. Realizace sjednocené Evropy však opět nebyla úspěšná. Počátkem druhé světové války byla myšlenka Pan-Evropy zakázána Hitlerem nejdříve v Německu a později i v Rakousku.⁴³

---

⁴⁰ COUDENHOVE-KALERGI, Richard Nicolaus von. *Pan-Evropa*. 2.čes.vyd. Praha: Panevropa, 1993. ISBN 80-900034-7-8. s.72.

⁴¹ Tamtéž, s.93.

⁴² GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 27.

⁴³ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8. s. 129-132.

Panevropská idea vzbudila kladný ohlas u intelektuálů, politiků a vládnoucích elit, nikoliv však u prostých občanů.⁴⁴ Důležitý předpoklad pro realizace Pan-Evropy formuloval Coudenhove-Kalergi takto: „*Aby se objevila na politické mapě, musí Pan-Evropa nejdříve zapustit kořeny v srdcích a hlavách Evropanů. Je třeba vystavět mosty dorozumění, zájmu a přátelství od národa k národu, od továrny k továrně, od odborů k odborům, od literatury k literatuře. Pocit panevropské pospolitosti, evropský patriotismus, musí korunovat a doplňovat cit národní*“.⁴⁵

---

⁴⁴ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 27.

⁴⁵ COUDENHOVE-KALERGI, Richard Nicolaus von. *Pan-Evropa*. 2.čes.vyd. Praha: Panevropa, 1993. ISBN 80-900034-7-8. s.95.

2 Počátky evropské integrace – období po II. světové válce

Skutečná integrace evropských národů začala po skončení druhé světové války. Evropa byla naprosto zdecimována válkou a bylo zapotřebí najít způsob společného soužití mnoha států s odlišnými zájmy, kulturou a jazykem na poměrně malém kontinentu. Musela se vyřešit především otázka Německa a znovuoobnovení spolupráce mezi evropskými národy. Poválečná diplomacie evropských států usilovala za každou cenu o zamezení dalšího válečného konfliktu. Snahy evropských politiků směřovaly k znovuoobnovení evropského hospodářství.⁴⁶

Po skončení druhé světové války se v roce 1945 ve dnech 7. – 11. února konala Jaltská konference, na níž se diskutovalo o poválečném uspořádání Evropy. W. Churchill, F. D. Roosevelt a J. Stalin se shodli na územním uspořádání evropských zemí, především na rozdělení Německa do 4 okupačních zón (Francie, Velká Británie, USA, SSSR). Na tuto konferenci navázala Postupimská konference (17.6. – 2.8.), kde se definitivně potvrdilo rozdělení okupačních zón Německa a definovaly se zásady okupační politiky – tzv. čtyři D: Denacifikace, demilitarizace, dekartelizace, demokratizace.⁴⁷

Následně po těchto konferencích byla 24. října 1945 v San Franciscu založena *Organizace spojených národů*, která nahradila tehdejší *Společnost národů*. Cílem OSN byla ochrana míru, zajištění ochrany lidských práv a zvyšování blahobytu. Hlavními institucemi se stalo Valné shromáždění členů a Rada bezpečnosti, která byla opatřena výkonnou pravomocí ovšem s dominancí vítězných mocností války.⁴⁸

2.1 Poválečné aktivity usilující o evropskou spolupráci

V roce 1947 vytvořili Winston Churchill a Richard Coudenhove-Kalergi v kooperaci s dalšími politiky tzv. „Hnutí za spojenou Evropu“, jež zahrnovalo mnoho předešlých konceptů evropské integrace.

V květnu roku 1948 se uskutečnil kongres v Haagu, kterého se účastnilo více než 700 delegátů z evropských zemí. Jeho cílem bylo prodiskutovat a seskupit všechny předešlé integrační aktivity. Evropský kongres nakonec vydal dokumenty, které měly později pomoci s vytvořením Rady Evropské unie. Věřilo se, že kongres bude brán jako „odrazový můstek“ k vytvoření jednotné Evropy, avšak očekávání se nenaplnilo.

---

⁴⁶ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 41-42.

⁴⁷ NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20. století*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2000. ISBN 80-902261-4-0. s. 183-185.

⁴⁸ Tamtéž, s. 188.

Bylo zřejmé, že po konci druhé světové války, některé evropské státy nebudou chtít odevzdávat svoji suverenitu společnému nadnárodnímu orgánu, a tak zde vznikla část zemí, která požadovala mezivládní spolupráci a druhá část usilovala o vytvoření nadnárodní instituce. Zastánci mezivládní spolupráce chtěli vytvořit radu ministrů, která zaručí suverenitu jednotlivých států, ti, kteří se ztotožňovali se systémem nadnárodní organizace, usilovali o vytvoření evropského shromáždění, které bude mít většinu pravomocí. Nakonec se dospělo k vzájemné dohodě. „*Kompromis předpokládal, že vliv shromáždění složeného ze zástupců vlád bude omezen jeho konzultačním statutem a že rozhodující vliv bude svěřen do rukou rady, ve které budou zasedat ministři zahraničních věcí z členských států budoucí organizace.*“⁴⁹

Rada Evropy nakonec vznikla 5. května 1949 za účelem posilování integrace západní Evropy, v oblasti sociální, kulturní, ekonomické, vědecké, administrativní a právní.⁵⁰ Členství v této organizaci bylo podmíněno demokratickým politickým systémem a pluralitou v jednotlivých zemích.⁵¹ Rada Evropy byla zřízena na základě podpisu tzv. Statutu rady, deseti států – Francie, Velká Británie, Benelux, Itálie, Irsko, Norsko, Švédsko, Dánsko. Jejím hlavním představitelem byl W. Churchill.⁵² Později se začaly přidávat další evropské státy – Řecko, Turecko a Island (říjen 1949), Německo (1950), Rakousko (1957), Kypr (1961), Švýcarsko (1962), Malta (1965), Portugalsko (1976), Španělsko (1977), Lichtenštejnsko (1978), San Marino (1988). Země Sovětského bloku a Finsko se přidaly až po pádu SSSR.⁵³

2.1.1 Marshallův plán

Jedná se o plán finanční podpory od Spojených států amerických, který měl obnovit zpustošenou poválečnou Evropu a dopomoci její opětovné prosperitě. Tehdejší americký prezident Harry S. Truman byl hlavním iniciátorem Marshallova plánu. Ten byl později představen americkým ministrem zahraničí Georgem Marshalllem na Harvardské univerzitě 5. června 1947.

Marshallův plán byl z americké strany prezentován jako solidární gesto pro Evropu, avšak hlavním důvodem pomoci byl hlavně společný obchod mezi USA a Evropou. Američané si nemohli dovolit přijít o rozmanitý evropský trh s mnoha příležitostmi obchodu. Plán

---

⁴⁹ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 42-44.

⁵⁰ MEZIHORÁK, František. *Evropanství a integrace*. 2. vyd. (dopl.). Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-155-1. s. 76-77.

⁵¹ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 64.

⁵² BOOKER, Christopher, NORTH Richard. *Skruté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložila Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. ISBN 80-7364-026-0. s. 70.

⁵³ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 64.

neobsahoval pomoc pouze finanční, nýbrž také materiální pomoc (stroje, obilí, vozidla...) pro obnovu podniků, na kterých závisela výroba.⁵⁴

Finanční rámec Marshallova plánu činil 12,5 miliard dolarů mezi lety 1948-1952 a nejvíce získaly Velká Británie (6,9 miliard), Francie (5,5 miliard), Německo (3,9 miliard), Itálie (2,9 miliard). Konference v Paříži, která se konala ve dnech 27. června – 2. července 1947 se účastnil i Sovětský svaz, který ovšem odmítl podíl na Marshallově plánu a tím pádem se do něho nemohly zapojit státy, které byly pod sovětským vlivem (celý východní blok včetně Československa). Pro distribuci prostředků Marshallova plánu vznikla v roce 1948 Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci.⁵⁵

2.2 Od evropské šestky k Evropské unii

Poválečná diplomacie nakonec vedla k vytvoření evropských společenství, z nichž se později zformovala současná Evropská unie. Dostatečné odhodlání a připravenost k užší evropské spolupráci ukázalo Německo, Francie, Itálie a státy Beneluxu. Zejména státy Beneluxu již v roce 1944 chtěly vytvořit mezi sebou širší integraci ve formě celní unie.

Tato skupina stojící na samém počátku evropské integrace byla označována jako „šestka“ či „malá Evropa“. Na základě jejich jednání byla 18. dubna 1951 podepsána Pařížská smlouva, která stvrdila založení Evropského společenství uhlí a oceli. Nizozemsko zpočátku váhalo se svojí účastí, neboť si přálo, aby se řádným členem stala i Velká Británie. Ta však byla spíše skeptická a postrádala vůli k tomuto kroku.⁵⁶ Její hospodářské zájmy směřovaly především k USA a Commonwealthu.⁵⁷

---

⁵⁴ BOOKER, Christopher a Richard NORTH. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložil Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-7364-026-0. s. 63-65.

⁵⁵ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 46-48.

⁵⁶ GONĚC, Vladimír. *Od "malé Evropy" k "velké Evropě": dějiny rozšiřování Evropských společenství / Evropské unie 1950-2002*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Dějiny evropské integrace. ISBN 80-210-3016-x. s. 10.

⁵⁷ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 55.

2.2.1 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

Uhlí a ocel byly tehdy velice důležitou surovinou pro obnovu zničených států po válce a sloužily k výrobě vojenské techniky, strojů a vybavení, a tak bylo třeba kontrolovat produkci potřebných komodit pro vojenský průmysl a snížit obavy z opětovného vyzbrojení Německa.⁵⁸

Každý stát měl rozdílný důvod pro členství ve společenství. Francie byla považována za vůdce společenství a jejím záměrem bylo usměrnit Německo, vybudovat opět ekonomicky prosperující stát, se kterým bude možné obchodovat a společně čelit nebezpečí ze strany Sovětského svazu. Německo cítilo obrovskou vinu vůči celé Evropě, tím pádem pro něj byla integrace do společenství šancí na vylepšení nejen vztahů s ostatními národy, ale také šancí pro znovuoobnovení ekonomiky. Důvod italské účasti byl totožný s Německem. Geografická poloha států Beneluxu mezi Francií a Německem byla dlouhou dobu středem válečných konfliktů. Přestože byly vždy neutrálními, doplácely na tyto konflikty a z toho důvodu usilovaly o integraci a společnou prosperitu.⁵⁹

Hlavní institucí společenství byl Vysoký úřad sestavený z devítičlenného rozhodčího sboru, v němž pouze jedna země mohla mít dvě osoby stejné národnosti. Tito členové byli zvoleni vládami členských států, avšak nebyli na sobě nijak závislé. Vysoký úřad byl nadnárodním orgánem, který měl především rozhodovací funkci.

Na základě návrhu Belgie, Lucemburska a Nizozemska byla zřízena Zvláštní rada ministrů – zastupující orgán jednotlivých vlád členských zemí. Státy Beneluxu se totiž obávaly že jejich zájmy budou zastíněny Německem a Francií. *„Úkolem této rady bylo zajišťovat spojení mezi odvětvím uhlí a oceli, svěřenými Vysokému úřadu, a ostatní hospodářskou činností jednotlivých zemí; nebylo totiž možné uhlí a ocel izolovat z celkového hospodářského kontextu“.*⁶⁰

Důležitou institucí bylo také Společné shromáždění, sestaveno z poslanců členských zemí. Francii, Itálii a Německo zastupovalo z každé země 18 osob, Nizozemsko a Belgie měly své poslance po 10 osobách a Lucembursko pouze 4 poslance. Shromáždění kontrolovalo činnost Vysokého úřadu a na základě hlasování mohl být Shromážděním odvolán. Poslední institucí společenství byl sedmičlenný Soudní dvůr, který kontroloval dodržování Pařížské smlouvy a řešil spory mezi Vysokým úřadem, členskými zeměmi, ostatními organizacemi

---

⁵⁸ LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9. s. 14.

⁵⁹ Tamtéž, s. 24.

⁶⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 89.

a jednotlivci. Jeho pravomoc sahala až k národním vládám v případě, že by nedodržovaly podmínky společenství.⁶¹

Kombinace nadnárodní a mezivládní struktury instituce byla poněkud problémová. Jednotlivé členské státy častokrát usilovaly prostřednictvím Rady o prosazení svých národních zájmů. Není jasné, zda bylo v 60. letech Evropské společenství uhlí a oceli zodpovědné za zlepšení hospodářské situace jednotlivých členských států. Vzestupný hospodářský vývoj byl pozorován i v evropských zemích mimo společenství. Je však jisté, že vytvořené společenství dopomohlo především k integraci Německa, tudíž i snížilo obavy z jeho opětovné militarizace.⁶²

2.2.2 Evropské hospodářské společenství (EHS)

Po relativně kladné zkušenosti s fungováním ESUO byla 27. března 1957 podepsána Římská smlouva o Evropském hospodářském společenství. Jejím tématem bylo vytvoření společného trhu, celní unie a společných politik.

Evropské hospodářské společenství usilovalo o užší vztahy mezi členskými státy, rozvoj hospodářské činnosti, stabilitu a růst. Důležitým bodem Římské smlouvy bylo vytvoření společného trhu postaveném na čtyřech svobodách: volný pohyb osob, zboží, kapitálu a služeb.⁶³ Předpokládalo se, že by společný trh mohl být vybudován do 15 let.

Dalším cílem bylo vytvoření celní unie, díky níž by byl umožněn volný pohyb průmyslového zboží mezi členskými státy. Mělo se zrušit clo mezi šestkou a zavést celní poplatky pro nečlenské státy. Zpočátku nesdíleli všichni členové stejné stanovisko pro dobu, do kdy budou cla zrušená, nakonec dospěli ke kompromisu. Do jednoho roku od podpisu smlouvy se měly snížit celní poplatky o 10 %, přičemž další snižování mělo proběhnout do 18 měsíců.

Institucionální podoba EHS byla téměř shodná s ESUO – Komise, Rada, Shromáždění, Soudní dvůr a Poradní výbor. Řídící funkcí Společenství byla devítičlenná komise, která

---

⁶¹ KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. Praha: Triton, 2006. Dějiny do kapsy. ISBN 80-7254-731-3. s. 25.

⁶² FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 58-59.

⁶³ ÚŘAD PRO PUBLIKACE. EUR-Lex. Přístup k právu Evropské unie. Římská smlouva. [online]. 14.3.2017. [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0023>

zastupovala EHS v mezinárodních jednání. Shromáždění bylo společné s USUO, rozšířilo se pouze na 142 zástupců.⁶⁴

2.2.3 Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM)

EURATOM vznikl společně s EHS na základě Římské smlouvy. Vzniklo z důvodu stále větších energetických nároků ekonomického rozvoje a také bylo třeba dohnat náskok v nukleárním zbrojení SSSR, USA a Velké Británie. Jeho hlavním cílem bylo především prosazování mírového používání jaderné energie.

Římská smlouva stvrzovala, že členské státy musí rozvíjet infrastrukturu a vyměňovat mezi sebou technické informace, pravidelně a spravedlivě rozdělovat štěpný materiál, podporovat vývoj jaderných materiálů a dohlížet na jeho bezpečné používání.⁶⁵

Společná nadnárodní organizace měla zabránit Francii ve vývoji vlastních jaderných zbraní a přispívala k usměrnění zastrašování Východu ze strany USA. J. Monnet si byl jistý, že EURATOM napomáhá proti šíření jaderných zbraní.

Institucionální podoba byla shodná s ESUO – taktéž kombinace mezivládního a nadnárodního přístupu.⁶⁶

2.2.4 Evropské sdružení volného obchodu

V Evropě se formoval souběžně s ES také britský koncept evropské integrace s názvem Evropské sdružení volného obchodu.

Sdružení bylo založeno Velkou Británií na základě Stockholmské smlouvy, kterou přijaly Portugalsko, Dánsko, Švédsko, Norsko, Rakousko, Švýcarsko. Smlouva byla podepsána 4. ledna roku 1960 a platnosti nabyla 3. května stejného roku. Velká Británie usilovala pouze o možnost volného obchodu a chtěla navázat obchodní vztah s ES, avšak nechtěla přijmout jejich podmínky, tak si vytvořila vlastní prostor pro obchod.

Účelem EFTA bylo vytvořit oblast volného obchodu s průmyslovými výrobky. Inspiraci pro vytvoření celní unie mezi členskými zeměmi této organizace získala Velká Británie od ES. Cla byla zlevňována nejdříve o 20 %, poté o 40 % a k roku 1966 byla zrušena

---

⁶⁴ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 75-77.

⁶⁵ MEZIHORÁK, František. *Evropanství a integrace*. 2. vyd. (dopl.). Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-155-1. s. 73.

⁶⁶ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 73.

úplně, což ovšem platilo pouze pro průmyslové výrobky, protože např. rybolov nebo zemědělství byly strategickou oblastí, tudíž se na ně vztahovalo několikaprocentní clo. EFTA funguje dodnes, avšak s jiným složením členských států.⁶⁷

2.2.5 Evropská společenství (ES)

ESUO, EHS a EURATOM byly úspěšným projektem evropské integrace a splnily svůj počáteční účel. Orgány těchto tří společenství byly sloučeny, a tak vznikl jednotný celek – Evropské společenství. Smlouva o zřízení společné rady a společné komise evropských společenství (oficiální název slučovací smlouvy) byla ratifikována 8. dubna 1965 a její platnost se datuje od 1. července 1967. Sjednocením se zjednodušila řídicí struktura, ale jednotlivá společenství zůstala dle mezinárodního práva nadále samostatná. Rozpočet společenství se sjednotil.⁶⁸

2.3 Rozšiřování evropských společenství

Od roku 1961 se začala rozšiřovat Evropská společenství o nové členy. Mezi prvními, kdo se ucházely o členství byly Velká Británie, Irsko, Dánsko a Norsko.⁶⁹ Velká Británie byla poměrně skeptická vůči Evropskému společenství, avšak nakonec svůj názor přehodnotila a začala usilovat o jeho členství nejen z důvodů hospodářských ale i politických. Hospodářství ES bylo daleko rychleji rostoucí než to britské a zároveň podporované Spojenými státy, v čemž Velká Británie shledávala obrovskou výhodu.⁷⁰

Irsko, Velká Británie a Dánsko požádaly o členství v červenci roku 1961, Norsko až koncem dubna 1962. Přístupová jednání pro vstup do společenství začaly až v roce 1970 z důvodu různých odkladů a odmítání ze strany ES a v roce 1971 začal přijímací proces.

Nejproblémovější přístup byl ze strany Velké Británie, neboť se snažila diktovat si své vlastní podmínky pro vstup do ES, a navíc její obchodní mechanismy byly odlišné od těch v Evropských společenství. Problém byl v britské neochotě přispívat určitou finanční částkou do rozpočtu ES a také ve společné agrární politice ES, do níž se nechtěla zapojit.

U Irska a Dánska byl problém s uznáním rybolovu, avšak Evropská společenství jim ve spoustě záležitostí vycházela vstříc. Dne 19. ledna 1972 nakonec Komise ES kladně

---

⁶⁷ Tamtéž, s. 83-85.

⁶⁸ LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9. s. 30-31.

⁶⁹ GONĚC, Vladimír. *Od "malé Evropy" k "velké Evropě": dějiny rozšiřování Evropských společenství / Evropské unie 1950-2002*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Dějiny evropské integrace. ISBN 80-210-3016-X. s. 19.

⁷⁰ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 9.

ohodnotila všechny kandidátské země a rozhodla se pro jejich přijetí. Tři dny poté byla v Bruselu podepsána smlouva o jejich přistoupení. Ačkoliv Norsko bylo přijato, nestalo se členem, neboť občané hlasovali proti vstupu do Evropského společenství.⁷¹

V druhé vlně žadatelů se o vstup do ES ucházeli Řecko, Portugalsko a Španělsko. Jejich kandidatura představovala pro ES další rozvoj trhu a posílení oblasti středomoří.

Rozšíření si vyžádalo především změnu podmínek vstupu, které nebyly doposud stanoveny. H.-D. Genscher ve svém projevu 15. listopadu 1978 stanovil, že podmínkou pro vstup do ES musí být evropský stát ekonomicky výkonný, zastávat demokratické hodnoty a dále by měl usilovat o svobodu a práva svých občanů.⁷²

Dřívější začlenění těchto zemí do společenství nebylo vhodné, neboť jejich politické zřízení bylo diktátorské. Ostatní evropské státy nemohly být přijati do ES, protože nedisponovaly dostatečně silnou ekonomikou. Bylo jim umožněno podepsat pouze tzv. smlouvu o přidružení, která jim měla zajistit finanční prostředky a postupné uvolňování obchodu. V roce 1963 smlouvu o přidružení ratifikovalo Turecko, 1967 Řecko, 1970 Malta a v roce 1972 Kypr.

Středomořské státy měly oproti členským zemím ES nižší platy, nižší HDP a vyšší inflaci, a tak jim byla nabídnuta pomoc s reformací jejich systému. Nemohly být tedy začleněny všichni najednou. Jelikož Řecko mělo ratifikovanou smlouvu o přidružení, stalo se řádným členem ES jako první. Dne 12. června 1975 podalo žádost o začlenění. Po přístupových jednáních bylo Řecko přijato 28. května 1979.

Portugalsko požádalo o vstup do Evropských společenství 28. března 1977 po vytvoření demokratického systému. Řádným členem společenství se stalo od 1. ledna 1986. Španělsko zažádalo o vstup 28. července a členem se stalo ve stejný den jako Portugalsko.⁷³

Jelikož při vstupu Španělska, Řecka a Portugalska nebylo ES upevněno z předchozího rozšiřování, znamenalo to pro ES značné problémy a přineslo i nové cíle. Ekonomicky méně vyspělé země byly z finanční stránky přítěží pro společenství.⁷⁴

---

⁷¹ GONĚC, Vladimír. *Od "malé Evropy" k "velké Evropě": dějiny rozšiřování Evropských společenství / Evropské unie 1950-2002*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Dějiny evropské integrace. ISBN 80-210-3016-X. s. 19-20.

⁷² FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 114-115.

⁷³ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 243-244.

⁷⁴ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 114-115.

Státy střední a východní Evropy pod nadvládou SSSR byly pochopitelně vyloučeni ze západního integračního procesu. Sjednocení Východního bloku proběhlo formou Varšavské smlouvy a Radou vzájemné hospodářské pomoci (RVHP).

2.4 Vznik Evropské unie

Vytvoření Evropského společenství a jeho rozšíření znamenalo značný pokrok v budování sjednocené Evropy. Tlak ostatních evropských států, které usilovaly o členství v ES byl stále větší, a tak bylo potřeba reformovat institucionální strukturu. Na kongresu Evropské rady, která se konala ve Stuttgartu v červnu roku 1983 byl přijat dokument s názvem **Slavnostní prohlášení o Evropské unii**, jehož obsah pojednával o krocích, které bylo potřeba udělat pro Evropské společenství. Dokument se dá považovat za předstupeň Jednotného evropského aktu (JEA).⁷⁵

2.4.1 Bílá kniha o vnitřním trhu

Evropská komise v čele s J. Delorsem usilovala o reformu evropského trhu a dokončení volného pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb. Po delší krizi, které provázela Evropské společenství se Komise rozhodla, že je třeba rozšířit integraci také do oblasti sociální sféry a podpořit mobilitu pracovních sil, a tak vydala 14. června 1985 *Bílou knihu o vnitřním trhu*, kterou vypracoval britský komisař pro obchod **Arthur Cockfield**.⁷⁶

Bílá kniha o vnitřním trhu uváděla všechny možné problémy a překážky volného pohybu čtyř svobod a popisovala situaci panující v Evropském společenství. Jejím obsahem byl výpis více jak 300 existujících překážek rozdělených do tří skupin (fyzické, technické, daňové). V Bílé knize byl rovněž stanoven datum pro dokončení společného trhu 1. ledna 1993.⁷⁷

2.4.2 Schengenská skupina

Ve stejný den zveřejnění Bílé knihy o vnitřním trhu byla mezi Francií, Německem, Nizozemskem, Belgií a Lucemburskem vytvořena tzv. Schengenská skupina“, jejímž úkolem bylo postupné odstranění hraničních kontrol. Cílem Schengenské smlouvy bylo usnadnit přepravu osob i zboží přes hranice a zároveň dohlížet na nelegální přepravu přistěhovalců.

---

⁷⁵ Tamtéž, s. 113.

⁷⁶ KOSTKA, Vladimír. *Historie a organizace Evropské unie*. 2., dopl. vyd., Ve VŠTE ČB 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-903888-3-3. s. 24.

⁷⁷ JANKŮ, Martin a Linda JANKŮ. *Politické a právní základy evropských integračních seskupení*. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-323-3. s. 37.

Pro lepší boj s kriminalitou a pašování drog přes hranice byl vytvořen styčný úřad evropských policistů a také společný informační systém.⁷⁸

Smlouva byla doplněna o Schengenskou úmluvu, která byla ratifikovaná stejnými zeměmi dne 19. června 1990. Její obsah stanovil ochranné doložky a opatření k vytvoření prostoru bez kontrol. Schengenská smlouva a úmluva společně tvoří tzv. „schengenské acquis“, jež jsou součástí právních předpisů Evropské unie.

Aktuálně se nachází v schengenském prostoru 26 evropských zemí včetně těch, které nejsou členy EU – Lichtenštejnsko, Island, Norsko a Švýcarsko.⁷⁹

2.4.3 Jednotný evropský akt

Díky Bílé knize o vnitřním trhu bylo možné přesněji určit potíže, které zabraňovaly ve vytvoření společného evropského trhu. Členské země ES nezastávaly stejnou představu dalšího vývoje společenství. Nebylo jasné, zda směřovat vývoj k měnové unii a jak upevňovat zahraničněpolitickou spolupráci což bylo klíčovými body budoucí integrace definované Bílou knihou. Na konferenci v roce 1985 se tyto spory měli vyřešit. Se změnou římských smluv zpočátku nesouhlasilo Dánsko, Řecko a Velká Británie, kteří nechtěli společnou měnu ani zahraničněpolitickou spolupráci, ale nakonec je na kongresu téhož roku ostatní země přehlasovaly. Při dalším summitu, který se konal v Bruselu 16.-17. prosince 1985 byl vytvořen dokument Jednotný evropský akt.⁸⁰

JEA revidoval římské smlouvy, na jejichž základě vznikly ESUO, EHS a EURATOM. Jeho cílem bylo znovunastartovat evropský integrační proces a vytvořit vnitřní trh. Došlo především k těmto změnám:

- z důvodu rychlejšího dotvoření společného trhu bylo odstraněno právo veta při hlasování v Radě – rozhodování o záležitostech společného trhu mělo probíhat pouze kvalifikovanou většinou
- přijímání nových členů a schvalování důležitých záležitostí musí odsouhlasit Rada i Evropský parlament
- Evropská rada se musí scházet alespoň 4x ročně

---

⁷⁸ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 309-308

⁷⁹ ÚŘAD PRO PUBLIKACE. EUR-Lex. Přístup k právu Evropské unie. *Schengen (dohoda a úmluva)*. [online]. Rada Evropské unie. Vydáno 1.2.2017. Aktualizováno 25.5. 2021. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/CS/schengen_agreement

⁸⁰ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 126-127.

- vytvoření měnové a hospodářské unie
- dotvoření vnitřního trhu do 31.12.1992 ⁸¹

2.4.4 Maastrichtská smlouva

Od prosince roku 1990 začaly probíhat neustálé konference zaměřující se na problémy politické a měnové unie. Otázkou však bylo, zda se soustředit na vytvoření politické a měnové unie, nebo raději rozšiřovat Evropské společenství, o jehož členství měly zájem další Evropské státy – Finsko, Švédsko, Malta, Kypr, Rakousko, Švýcarsko a znovu Norsko. Předseda Evropské komise J. Delorse se domníval, že je třeba aby probíhalo prohlubování integrace a zároveň s ní také přijímání nových členů. Ačkoliv se jeho idea nelíbila Velké Británii, dokázal ji nakonec uskutečnit.⁸²

Mezi lety 1990-1991 probíhaly konference o prohlubování integrace a rozšiřování společenství. Jedna z nejdůležitějších se odehrála 9.-10. prosince roku 1991 v nizozemském Maastrichtu, kde byla přijata smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva) a následně podepsána 7. února 1992 ministry zahraničí a 7. dubna 1993 odsouhlasena Evropským parlamentem.

Jednotná Soustava orgánů vytvořená na základně Maastrichtské smlouvy obsahuje Evropský parlament, Radu, Komisi, Soudní a Účetní dvůr. Smlouva vytvořila také Hospodářský a sociální výbor a výbor regionů (funkce poradní). Základem Maastrichtské smlouvy jsou tři pilíře (představují pilíře maastrichtského chrámu), které se skládají z obsahu zakládajících smluv.⁸³ První pilíř představuje Evropské společenství, druhý obsahuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí spolupráci v oblasti zahraničních věcí a spravedlnosti.⁸⁴

2.5 Rozšiřování Evropské unie o nové členy

Během sedmi let si Evropa prošla řadou významných změn, které vedly k vytvoření Evropské unie, o jejíž členství měly zájem další evropské státy. Dalšími kandidáty byli

⁸¹ JANKŮ, Martin a Linda JANKŮ. *Politické a právní základy evropských integračních seskupení*. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-323-3. s. 37.

⁸² KOSTKA, Vladimír. *Historie a organizace Evropské unie*. 2., dopl. vyd., Ve VŠTE ČB 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-903888-3-3.

⁸³ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 137-138.

⁸⁴ SOKOLSKA, Ina. Evropský parlament. *Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva*. [online]. Aktualizováno 09-2021. [cit. 2021-11-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>

Rakousko, Finsko a Švédsko. Jejich úsilí o členství začalo nabírat na síle již v Evropském společenství, avšak přijati byly až po vzniku Evropské unie.

Proces přijetí probíhal rychleji než u těch předchozích do Evropského společenství. Přispíval k tomu fakt, že jejich ekonomická výkonnost byla nad průměrem mezi ostatními evropskými zeměmi. Jelikož však Rakousko, Švédsko a Finsko byly v mnoha konfliktech neutrálními zeměmi, měly problém s přijetím obranné politiky.⁸⁵

Rakousko se zapojovalo do integračních jednání již od počátku uznání jeho suverenity (1955). Ačkoliv se muselo potýkat se sovětským diktátem, přijalo Marshallův plán a později se stalo jedním ze zakládajících členů EFTA. Jednání s ES byla poněkud složitější. Rakousko uznalo statut neutrální země, a tak se nemohlo stát plnohodnotným členem Evropských společenství – fungovala mezi nimi pouze úzká hospodářská spolupráce.

Příhlášku o členství do ES podalo až 17. června 1989. Rakousko bylo ohodnoceno jako nejlépe připravená země, a tak začala 1. února 1993 přístupová jednání.⁸⁶ Rakousko se stalo řádným členem EU i přes svoji neutralitu od 1. ledna 1995.⁸⁷

Švédsko bylo taktéž členem EFTA a v roce 1967 žádalo o vstup do ES. Nebylo však ochotné přistoupit na přísné požadavky ES, tudíž všechna jednání skončila. O členství nakonec opětovně zažádalo až v roce 1991. Svůj status neutrality si mohlo ponechat.

Situace Finska bylo poněkud odlišná. Jeho zahraniční politika byla podřízena SSSR, kvůli čemuž nebylo možné navázat přímé jednání o členství v ES. Finsko sice bylo přidruženým státem EFTA a spolupracovalo do jisté míry i s ES, avšak muselo být rovněž svázané dohodou o volném obchodu se Sovětským svazem a s RVHP. Sbližování s ES začalo až po konci studené války. Problematikou pro všechny skandinávské země při vstupu do EU byla otázka zemědělství. Finsko pro sebe vyjednalo vysokou finanční částku pro odvětví zemědělství, a později EU vytvořila pro severské země tzv. „arktickou zónu“ (samostatný režim dotací).

Přístupová jednání Finska i Švédska začala souběžně s Rakouskem, stejně tak i členství v EU. Země, které se ucházela o členství bylo také Norsko, avšak jeho vstup do EU nikdy nedopadl, protože si občané několikrát odhlasovali zůstat mimo Evropskou unii.⁸⁸ Norsko,

---

⁸⁵ LETTA, Enrico. *Rozšiřování Evropské unie*. Brno: Barrister & Principal, 2004. Vize Evropy. ISBN 80-86598-66-7.

⁸⁶ GONĚC, Vladimír. *Od "malé Evropy" k "velké Evropě": dějiny rozšiřování Evropských společenství / Evropské unie 1950-2002*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Dějiny evropské integrace. ISBN 80-210-3016-X. s. 143-187.

⁸⁷EVROPSKÁ UNIE. *Rakousko*. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/austria_cs

⁸⁸ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 350-352.

stejně tak i Švýcarsko sice nejsou členy EU, ale jsou zapojeni do společného trhu. Obě země přispívají do rozpočtu EU a musí dodržovat evropské normy.⁸⁹

Díky skončení studené války a rozpadu východního bloku (1991) bylo umožněno jednat o členství v EU také zemím střední a východní Evropy, které se pokusily navázat vztah s ES již v roce 1969. Od Evropských společenství jim byly nabízeny obchodní dohody na vytvoření společné obchodní politiky, avšak RVHP nabídku zamítla.⁹⁰

Evropská unie viděla v novém rozšíření výhodu zejména v politické stabilizaci větší části Evropy a v získání silnějšího mezinárodního postavení. Ekonomické výhody shledávala především v přístupu na nové vytvářející se trhy s možností exportu ze zemí EU a nové příležitosti pro investory. Obávala se však vysokých nákladů, příliš rychlého přizpůsobení struktury EU či potřeby reforem zemědělství, dopravy, ekologických programů a vnitřního trhu.⁹¹

O členství v EU se ucházela Česká republika, Polsko, Slovensko, Slovinsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Kypr a Malta. Přijetí 10 států najednou byl velice složitý proces, který vyžadoval upravení stávajících podmínek – Niceská smlouva (kapitola 2.6.2.). Přístupová jednání započala rokem 1993. Ve stejném roce byly stanoveny nové podmínky pro přijetí do EU – kodaňská kritéria (kapitola 3.2.).⁹²

Státy střední a východní Evropy se po pádu železné opony dočkaly pouze tzv. statusu přidružení, což byl pouze závazek postupného utváření společné kulturní, sociální, politické a hospodářské spolupráce. Evropská unie si musela být jistá, že noví členové vytvoří fungující demokracii a optimalizují tržní hospodářství ve svých zemích. K dosažení těchto cílů, byla kandidátským zemím poskytnuta finanční grantová podpora v podobě programu PHARE.

Podmínky pro přijetí do EU se podařilo splnit všem 10 zemím. Jejich členství se datuje od 1. května 2004.⁹³

Bulharsko a Rumunsko nebylo připraveno na první východní rozšíření, proto se staly členy EU od 1. ledna 2007. Bulharsko podepsalo dohodu o přidružení v březnu 1993, Rumunsko o měsíc dříve. V roce 1995 podaly obě země přihlášku, přístupová jednání probíhala

---

⁸⁹ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 79.

⁹⁰ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 161-162.

⁹¹ PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika – měna – hospodářská politika*. Praha: Kriegl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4. s. 9.

⁹² LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9. s. 39-40.

⁹³ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 72.

od roku 1999. Důvodem pozdějšího přijetí obou států byla především špatná ekonomická situace, vysoká míra korupce a slabá konkurenceschopnost průmyslu a zemědělství. Tyto skutečnosti se oběma zemím podařilo výrazně zlepšit, a tak byly později přijaty.⁹⁴

Poslední rozšíření o novou členskou zemi se uskutečnilo 1. července roku 2013, kdy se členem Evropské unie stalo Chorvatsko. Dřívější přijetí tohoto státu brzdil spor o společné hranici se Slovinskem.⁹⁵ EU také požadovala vyřešení válečných zločinů z dob bývalé Jugoslávie. Od roku 2001 bylo Chorvatsko součástí asociační dohody s EU a v roce 2003 podalo přihlášku. Přístupová jednání byla zahájena v říjnu 2005. Po vyřešení důležitých sporů se uskutečnil podpis přístupové dohody 9. prosince 2011.⁹⁶

2.5.1 Amsterodamská smlouva

Aby mohlo rozšiřování Evropské unie bezproblémově probíhat, bylo třeba provést revizi smluv o založení Evropských společenství. Smlouva byla podepsána v Nizozemsku, 17. října 1997 a v platnost vstoupila 1. května 1999.

Na základě této smlouvy, získaly instituce EU větší pravomoci v řešení finanční kriminality. Obsah 3. pilíře (integrační politika, ochrana menšin a azylová politika) se přesunul do 1. pilíře. V oblasti vnitra a justice byl upraven systém hlasování Rady z kvalifikovaného většinou na jednomyslné. Schengenské dohody byly zahrnuty do právního systému EU. Amsterodamská smlouva dále specifikovala myšlenky zahraniční politiky a základní práva občanů EU.⁹⁷

2.5.2 Niceská smlouva

Účelem této smlouvy bylo připravit EU na rozšíření o státy střední a východní Evropy. Smlouva byla podepsána ve francouzské Nice dne 26. února 2001 a v platnost vstoupila 1. února 2003. Doplnovala Amsterdamskou smlouvu, která bezproblémové fungování nezajistila.

---

⁹⁴ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 199-200.

⁹⁵ ZENKNER, Petr. Euroskop. Věcně o Evropě. Chorvatsko. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9146/sekce/chorvatsko/>

⁹⁶ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 201.

⁹⁷ JANKŮ, Martin a Linda JANKŮ. *Politické a právní základy evropských integračních seskupení*. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-323-3. s. 42-43.

Smlouva z Nice mění smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropského společenství. Změna nastává především ve způsobu určování složení Komise, dále se mění systém hlasování Rady. Bylo třeba také revidovat a posílit pravomoci Evropského parlamentu a zreformovat Soudní dvůr. Niceská smlouva rovněž určila nové místo konání schůzí Evropské rady, čímž se stal Brusel.⁹⁸

2.6 Visegrádská skupina

Po pádu komunistických režimů v Evropě, vzniklo 15. února 1991 uskupení tří států – Československa, Maďarska a Polska. Po rozdělení Československa se začlenilo i Slovensko. Tato skupina států se stejnými politickými zájmy začala být nazývána Visegrádská čtyřka (V4). Její společné úsilí směřovalo především k začlenění těchto zemí do Evropské unie.⁹⁹

Účel, pro který byla skupina vytvořena, byl naplněn po vstupu těchto zemí do EU. Po roce 2004 byl předpokládán útlum její aktivity, avšak Visegrádská čtyřka byla aktivní nadále a funguje do dnes.

Visegrádská skupina nemá žádnou institucionální základnu. Její fungování je založeno na pravidelném setkávání příslušných představitelů z členských zemí. V4 disponuje pouze Mezinárodním visegrádským fondem (2000), který slouží hlavně k rozvoji kulturní spolupráce, výměně vědeckých poznatků, výzkumu a spolupráce v sektoru školství.¹⁰⁰

2.7 Problémový britský přístup k evropské integraci

Poprvé v historii zažila Evropská unie odchod významného členského státu. Při referendu, které se konalo 16. června 2016 hlasovalo 51,9 % občanů pro vystoupení Spojeného království z Evropské unie.¹⁰¹ Dne 31. ledna 2020 byla podepsána smlouva o vystoupení Velké Británie z EU.¹⁰²

---

⁹⁸ EUR-Lex — Přístup k právu Evropské unie. Niceská smlouva. [online]. 21.3.2018. [cit. 2020-11-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0012>

⁹⁹ VISEGRAD GROUP. O V4. [online] 2006-2021. [cit. 2021-10-25]. Dostupné z <https://www.visegradgroup.eu/v4-110412>

¹⁰⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Základní informace o Visegrádské skupině. [online]. 26.8.2020. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-visegradske-skupine>

¹⁰¹ THE ELECTORAL COMMISSION. results and turnout at the EU referendum. [online]. 2019. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.electoralcommission.org.uk/who-we-are-and-what-we-do/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/results-and-turnout-eu-referendum>

¹⁰² RADA EVROPSKÉ UNIE. Brexit. [online]. 2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-uk-after-referendum/>

Britský postoj k Evropskému společenství a později i k Evropské unii byl dost specifický a její úsilí o členství provázelo spoustu problémů. Velká Británie se zpočátku neúčastnila jednání o evropské integraci z důvodu jejího nezájmu. Poté, když zjistila, do jaké míry sahá francouzsko-německé smíření, začala usilovat o vytvoření zóny volného obchodu s ES. Státy evropské šestky (Benelux, Německo, Francie a Itálie), však koncept VB nebraly v úvahu.

Roku 1958 chtěla Francie přimět Velkou Británii ke zrušení obchodní spolupráce s Commonwealthem a po nástupu Charlese de Gaulla byl britský koncept zamítnut. Pro Velkou Británii to znamenalo ohrožení pro její hospodářství, a tak bylo v roce 1959 založeno Evropské sdružení volného obchodu (EFTA) mezi Velkou Británií, Švédskem, Norskem, Dánskem, Švýcarskem, Portugalskem a Rakouskem.¹⁰³

Británie však musela svůj postoj vůči Evropskému hospodářskému společenství přehodnotit a začít uvažovat o přijetí. Obchod s Commonwealth začínal stagnovat a společný obchod Evropského hospodářského společenství rostl výrazně rychleji než EFTA. Hlavním důvodem, proč se ucházela VB o přijetí do EHS byl tedy společný obchod a znovunastartování britského hospodářství. EHS bylo tehdy výrazně financováno Spojenými státy a postupně se formovalo do konkurenceschopného trhu na světové úrovni. Roku 1961 započalo jednání britské vlády o vstupu do ES a 28. února 1962 požádala o přistoupení.¹⁰⁴ Druhá žádost byla podána 11. května roku 1967 a do ES vstoupila 1. ledna 1973.

Velká Británie, především její nový premiér H. Wilson, nebyl spokojen s podmínkami, které si kladlo ES, a tak v roce 1974 požádal o jejich obnovení. Nesoulad shledával zejména ve výši příspěvku, jež musí odvádět Velká Británie do rozpočtu ES i navzdory klesající hospodářské výkonnosti. (činila 8,64 %, po pěti letech následovalo navýšení na 18,82 %). Na konferenci v Paříži v prosinci roku 1974 byla žádost o snížení příspěvků zamítnuta a v jiných sférách byly dohodnuty přínosnější podmínky – vznik Evropského fondu pro regionální rozvoj, z něhož VB významně těžila. Na základě těchto událostí, tehdejší premiér Velké Británie vytvořil 5. června roku 1975 pro britské občany referendum o tom, zda chtějí setrvat v ES nebo z něj vystoupit. 67,2 % hlasovalo pro setrvání v ES a 32,8 % pro vystoupení.

Problém ve výši příspěvků do rozpočtu byl následně řešen také novou premiérkou Margaret Thatcherovou, která byla ve funkci od roku 1979. ES nabízelo krátkodobé řešení

---

¹⁰³ BOOKER, Christopher a Richard NORTH. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložil Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-7364-026-0. s. 115-120.

¹⁰⁴ GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7. s. 115-158

problémů (z 1 mld. Příspěvků na 680 mil.), avšak Thatcherová usilovala o změnu celého systému příspěvků do rozpočtu. Problém byl nakonec vyřešen v roce 1984 dohodou z Fontainebleau, díky níž si zajistila návrat 66 % příspěvků zpět do Británie a také podporu při hlasování o zvýšení % DPH z 1 % na 1,4 % u ostatních zemí ES.

Další problém shledávala Velké Británie při snaze ES integrace v sociální a měnové sféře a zároveň nesouhlasila s rozšířením ES o země východního bloku. Thatcherová se domnívala, že novým rozšířením se naruší suverenity členských zemí.¹⁰⁵

Právě tyto problémy a časté nesoulady mohly dopomoci k vystoupení Velké Británie z EU. Nesouhlas s požadavky Evropského společenství a také s integrací zemí střední a východní Evropy ve Spojeném království vygradoval po současných problémech EU (měnová politika, migrační krize...) v její odchod.

---

¹⁰⁵ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 108-109.

3 Členství České republiky v Evropské unii

V roce 1989 v bývalém Československu propukla Sametová revoluce, díky které padl komunistický režim a následně se změnilo politické zřízení na demokratické, na jehož základě se chtěli Češi „vrátit“ zpět do Evropy. Česká republika usilovala o vstup do Evropské unie od počátku jejího založení. K západním hodnotám se hlásilo spousta politiků a intelektuálů mezi nimiž byl například poslední československý prezident a první prezident České republiky Václav Havel (1936-2011).¹⁰⁶

3.1 Vztah České republiky k Evropské unii před vstupem

V průběhu 90. let se čeští politici domnívali, že by měli západní země přijmout Českou republiku do Evropské unie dříve než ostatní postkomunistické země, jelikož ji považovali za ekonomicky vyspělejší, tudíž by měla mít přednost před ostatními. Realita byla však úplně jiná, za tuto domněnku mohla špatná interpretace politických a ekonomických skutečností. (např. tehdy tříprocentní číslo nezaměstnanosti nebylo následkem ekonomické přeměny, ale oddalováním strukturálních změn).

Po roce 1995 si čeští diplomaté přiznali, že na tom Česká republika není ekonomicky lépe než ostatní postkomunistické země a připustili si, že nemají výrazně větší šanci pro vstup do EU než ony, a tak začali spolupracovat s Polskem a 23. ledna 1996 podali poprvé oficiální žádost o vstup do Evropské unie.

Po roce 1995 se v České republice začaly stabilně dostávat do vedení strany ODS v čele s Václavem Klausem a ČSSD, kterou zastával Miloš Zeman. Podle průzkumu z let 1997-1999 by hlasovalo pro vstup do EU přes 40 % lidí a kolem 15 % by hlasovalo proti vstupu do EU s tím, že zbytek lidí nehlasovalo vůbec. Vstup do EU preferovali spíše vzdělanější lidé, muži by hlasovali pro vstup častěji než ženy a více důchodců chtělo zůstat mimo Evropskou unii.

Z českých politických stran byla nejvíce nakloněna ke vstupu do Evropské unie ODS, kde panovala jednoznačná převaha 79 % a 6 % bylo proti. KSČM byli pochopitelně jako jediní, kteří zastávali názor zůstat mimo Evropskou unii.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ BRUNCLÍK, Miloš a Zbyněk KLÍČ, ed. *Z periferie do centra Evropy: 20 let vývoje vztahu ČR k EU*. Praha: CEVRO Institut, 2009. ISBN 978-80-87125-07-6. s. 9.

¹⁰⁷ BRUNCLÍK, Miloš a Zbyněk KLÍČ, ed. *Z periferie do centra Evropy: 20 let vývoje vztahu ČR k EU*. Praha: CEVRO Institut, 2009. ISBN 978-80-87125-07-6. s. 10-14.

3.2 Podmínky vstupu do EU

Přijetí nového státu do Evropské unie je možné pouze po splnění komplexních schvalovacích postupů. Evropská unie může nový stát usilující o členství přijmout za předpokladu, že Evropská rada a ostatní členské státy se shodnou na přijetí a občané dané země se rovněž musí rozhodnout v referendu, zda chtějí do EU vstoupit či nikoliv.

Aby mohl jakýkoliv evropský stát vstoupit do Evropské unie, musí splnit **kodaňská kritéria**, která byla formulována na zasedání Evropské rady v dánské Kodani 22. června 1993. Stát, který se chce připojit do EU musí mít stabilní instituci, která je schopna zajistit demokracii, hájit lidská práva a ochraňovat národnostní menšiny, dále musí být schopen konkurovat s tržními silami Evropské unie a disponovat prosperujícím hospodářským systémem. Důležitým kritériem je rovněž plnění členských povinností a podílení se na společných záměrech z oblasti politiky, hospodářství a měnové unie. Výjimku pro přijetí do EU mají aktuálně země západního Balkánu, ve kterých probíhá proces označovaný jako stabilizace a přidružení a musejí dokázat, že mezi sousedními zeměmi probíhá regionální spolupráce.¹⁰⁸

3.3 Přístupová jednání

V roce 1995 se konalo v Madridu zasedání Evropské rady, na němž byla opětovně schválena kodaňská kritéria a hlavním předmětem diskuse bylo zejména rozšíření Evropské unie o státy střední a východní Evropy. Po zasedání kongresu v roce 1996, dostala Česká republika společně s dalšími uchazeči o vstup, dotazník od komise EU, který měl vyzkoušet její orientaci ve společných politikách Evropské unie. Cílem dotazníku bylo zjistit, jak dalece je Česká republika připravena pro členství v EU. Dotazník byl zpracován ministerstvem zahraničí, následně schválen vládou a dodán Evropské komisi v červnu 1996.

Roku 1997 v červenci, zveřejnila komise výsledky a zanedlouho měly být zahájeny vstupní pohovory s Českou republikou, Slovinskem, Polskem, Maďarskem a Estonskem, avšak nakonec jim byla místo vstupního jednání nabídnuta pouze intenzivnější spolupráce a hodnocení jejich pokroků v přípravě na vstup do Evropské unie.¹⁰⁹

Komise EU vydala dokument s názvem Agenda 2000, jenž obsahoval informace o přípravě jednotlivých států ke vstupu do Evropské unie a také pojednával o důsledcích

---

¹⁰⁸ EUROPEAN COMMISSION. Condition for membership. [online]. 2020. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en

¹⁰⁹ MAREK, Dan a Michael J. BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3. s. 36-37.

přistoupení nových států.¹¹⁰ Česká republika byla hodnocena do jisté míry kladně s příznivou vyhlídkou přijetí v budoucnu, avšak Evropská komise nebyla spokojena s jednáním české vlády a jejím přistupování k přípravě vstupu do EU.

Evropské komisi se nelíbilo, že si Česká republika není schopna přiznat nedostatečnou připravenost pro vstup do EU a často projevovala nesouhlas se společným řešením těchto problémů.¹¹¹ Nedostatečnost byla rovněž shledávána v oblasti veřejné správy, kde byla zapotřebí reformace (respektování legislativy, spolehlivá a zodpovědná práce úřadů) stejně jako v oblasti justice. Dále bylo třeba zajistit opatření proti korupci a vytvořit antikorupční strategii. Problém spočíval také v ochraně a soužití s romskou menšinou.

V prosinci roku 1997, na summitu Evropské rady v Lucembursku, bylo rozhodnuto o přijetí České republiky k přístupovému jednání a dnem 31. března následujícího roku bylo oficiálně zahájeno. Všechny státy střední a východní Evropy, usilujících o členství v EU byly rozděleny do dvou skupin, dle jejich stavu připravenosti. První skupinou byla tzv. Lucemburská šestka¹¹² (Česká republika, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko Polsko, Kypr) a do druhé skupiny byli zařazeni: Malta, Lotyšsko, Litva, Slovensko, Bulharsko a Rumunsko, kteří byli přijati k přístupovému jednání v roce 1999.¹¹³

Přístupová jednání se odehrávají na mezivládní konferenci za přítomnosti ministrů, velvyslanců vlád ES (aktuálně EU) a zemích usilujících o členství. Nejdříve se důkladně prověřují právní předpisy kandidátské země a ta musí poté přijmou, implementovat a začít používat právní předpisy EU. Přijetí se týká také dalších práv a povinností týkajících se všech kandidátských zemí. Všechny hospodářské a politické reformy zemí ucházejících se o členství, jsou pravidelně sledovány a po kladném vyhodnocení je možné přistoupit k přístupovému jednání.¹¹⁴

Česká republika byla hodnocena velice kladně. V únoru roku 2001 měla téměř všechny podmínky a cíle stanovené EU splněné, až na pár výjimek. Týkaly se životního prostředí, energie a zemědělství, avšak Evropská komise od nich ustoupila z důvodů jejich nedosažitelnosti. Kladně hodnoceno bylo rovněž vyjednávání českých diplomatů, které bylo

---

¹¹⁰ FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6. s. 165.

¹¹¹ MAREK, Dan a Michael J. BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3. s. 36-37.

¹¹² WITZOVÁ, Ivana. Jednání o přistoupení české republiky do EU: Jak úspěšně? Mezinárodní vztahy [online]. 1/2004. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/105/103>

¹¹³ LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9. s. 283.

¹¹⁴ EUROPEAN COMMISSION. Accession negotiations. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/glossary/a/accession-negotiations

důležité pro budoucí postavení České republiky v Evropské unii.¹¹⁵ Na summitu Evropské rady v Kodani 12.-13. prosince roku 2002 byla dokončena přístupová jednání se všemi evropskými kandidáty. Česká republika měla na určité oblasti sjednané přechodové období (dohoda mezi kandidátem a EU na dočasném nesplnění některých podmínek, která musí později splnit). Týkalo se to zejména oblasti zemědělství, rozpočtového ustanovení, dopravní politiky.¹¹⁶

Slavnostní podpis smlouvy o vstupu do Evropské unie všech deseti kandidátů včetně ČR se konalo v Athénách 16. dubna roku 2003. Smlouva byla podepsána za přítomnosti českého vyjednavatele Pavla Teličky spolu s premiérem Vladimírem Špidlou, ministrem zahraničních věcí Cyrilem Svobodou a nově zvolený prezidentem Václavem Klausem. Smlouvu rovněž podepsal Evropský parlament i všechny členské státy EU. Od 1. května 2004 je Česká republika řádným členem Evropské unie.¹¹⁷

3.3.1 Referendum o vstupu České republiky do Evropské unie

Mezi lety 1997-2003 bylo prováděno v České republice spousta výzkumných šetření na jejichž základě se zjistilo, že jsou čeští občané v jasné převaze nakloněni ke vstupu do Evropské unie, a dopředu bylo zřejmé, že výsledky referenda budou posledním krokem do EU. Po dokončení přístupových jednání následovalo v České republice lidové referendum o vstupu do Evropské unie, které se konalo 13.-14. června roku 2003.¹¹⁸

---

¹¹⁵ WITZOVÁ, Ivana. Jednání o přistoupení české republiky do EU: jak úspěšně? Mezinárodní vztahy [online]. 1/2004. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/105/103>

¹¹⁶ LACINA, Lubor, Petr STREJČEK a Petr BLÍŽKOVSKÝ. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-104-9. s. 286-287.

¹¹⁷ PELTRÁM, Antonín. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0. s. 36.

¹¹⁸ BRUNCLÍK, Miloš a Zbyněk KLÍČ, ed. *Z periferie do centra Evropy: 20 let vývoje vztahu ČR k EU*. Praha: CEVRO Institut, 2009. ISBN 978-80-87125-07-6. s. 19-20.

Graf 1: Referendum o vstupu ČR do EU

Zdroj: www.volby.cz

Počet oprávněných občanů	Účast hlasování	%	Platné hlasy	%	Počet hlasů ANO	Počet hlasů NE
8 259 525	4 560 959	55,21	4 457 206	97,79	3 446 758	1 010 448

Tabulka 1: Referendum o vstupu ČR do EU

Zdroj: www.volby.cz

3.4 Výhody a nevýhody členství v EU

Na členství v Evropské unii je třeba se dívat z více úhlů. Na otázku, zda je členství České republiky v EU výhodné či nevýhodné může každý zastávat svůj vlastní názor. Je zřejmé, že většina výhod s sebou nese také nějakou nevýhodu. Obecně však platí, že pro malé a středně velké evropské státy bylo v průběhu historie přínosnější vytvářet různé koalice a svazky ať už z důvodů hospodářských či politických.¹¹⁹

Od doby, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie je patrné, že si vede po ekonomické stránce lépe než v předchozích letech. Od roku 2004 se zvýšil hospodářský růst a snížila se nezaměstnanost (3. čtvrtletí 2020 – 2,9 %) a zvýšili se přímé zahraniční investice.¹²⁰ Nelze však s jistotou potvrdit, že za tento vzestup může členství v Evropské unii.

Po roce 1989 se událo spoustu změn, které výrazně dopomohly k lepší prosperitě České republiky. Podmínky, které si kladla EU pro vstup České republiky výrazně zvýšily rychlost

¹¹⁹ HAD, Miloslav, Stanislav STACH a Luděk URBAN. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy a výzvy*. Praha: Český institut pro integraci EU, 2005. ISBN 80-254-6085-1. s. 34-35.

¹²⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS -3. čtvrtletí. [online]. 3.11.2020. [cit. 2021-01-01]. <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-3-ctvrtletí-2020>.

úsilí českých politiků o transformaci celého systému. Tato změna by pravděpodobně nastala i bez podmínky členství v EU, avšak nejspíše o dost pomaleji a s výrazně menším úsilím.¹²¹

Česká republika, jakožto řádný člen Evropské unie je součástí **společného jednotného trhu**, který je mnohými považován za největší přínos EU.¹²² Základem vnitřního trhu jsou 4 svobody: Svoboda volného pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb. Evropským zemím postupně dopomohl zejména ke zrušení technických, celních, daňových, obchodních nebo také administrativních překážek, jež přetrvávaly po staletí. Hlavními cíli vnitřního trhu je zvyšování a udržování ekonomické prosperity a soudržnosti mezi evropskými státy.¹²³

Nevýhoda členství v EU může být sledována v **obchodní politice EU**, která znemožňuje navazovat jednotlivým zemím Evropské unie hospodářské vztahy s jinými zeměmi. Právní předpisy a mezinárodní obchodní dohody nepřijímají členské státy samostatně, nýbrž v rámci Evropské unie jako celek. Je sporné určit, zda se jedná úplně o nevýhodu, pokud jde o Českou republiku. Díky tomu, že EU rozhoduje jedním hlasem, má ve světě mnohem větší váhu a její vliv není rozdroben na spoustu jiných obchodních strategií.¹²⁴

Pro Českou republiku je významným přínosem také **čerpání financí z rozpočtu Evropské unie**. Do unijního rozpočtu musí sice ČR odvádět určitou část finančních prostředků, avšak z rozpočtu vždy více získá, než kolik do něj vloží. Rozpočet Evropské unie je z 98 % financován z vlastních zdrojů EU a zbylé 2 % pocházejí z jiných zdrojů příjmů.¹²⁵

Z tabulky je patrné, že Česká republika více financí získá z Evropské unie, než do ní vloží. Čerpání financí z rozpočtu EU je tedy pro Českou republiku značnou výhodou.

---

¹²¹ MAREK, Dan a Michael J. BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3. s. 167-168.

¹²² EUR-Lex. Přístup k právu Evropské unie. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/internal_market.html?root_default=SUM_1_CODED%3D24&locale=cs

¹²³ URBAN, Luděk. EUROSKOP. Věcně o Evropě. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>

¹²⁴ RADA EVROPSKÉ UNIE. Obchodní politika EU. [online]. 2.12.2020. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/trade-policy/>

¹²⁵ EVROPSKÁ UNIE. Příjmy. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-budget/revenue-income_cs

Vývoj příjmů a výdajů ČR ve vztahu k rozpočtu EU			
rok	Celkové příjmy z rozpočtu EU	Celkové platby do rozpočtu EU	Čistá pozice vůči rozpočtu EU
	Miliard Kč	Miliard Kč	Miliard Kč
2004	25,3	18	7,3
2005	32,7	30,7	2
2006	37,3	30,4	6,9
2007	47,3	32,1	15,2
2008	59,2	35,4	23,8
2009	78,1	35,8	42,3
2010	85	37,1	47,9
2011	72,5	41,7	30,8
2012	113	39,8	73,1
2013	126,4	41,7	84,8
2014	119,8	44,5	75,3
2015	191,9	41,9	150
2016	124,8	44,2	80,6
2017	98,4	42,4	56
2018	94,3	49,6	44,7
2019	121,4	51,4	70
2020	145,9	60,2	85,7

Tabulka 2: Vývoj příjmů a výdajů ČR ve vztahu k rozpočtu EU

Zdroj: www.mfcr.cz

Celkové příjmy – strukturální akce, zemědělství, programy EU, předvstupní nástroje, kompenzace

Celkové platby do rozpočtu EU – vlastní zdroje (cla, DPH, HND)

Evropská unie (dříve Evropské společenství) zajistilo ve střední a západní Evropě **nejdelší období bez válečných konfliktů**. EU je mnohými považována za nejúspěšnější

mírový projekt v dějinách, za což obdržela i Nobelovu cenu za mír.¹²⁶ Evropské státy jsou ve světě považovány v posledních letech za nejbezpečnější. Česká republika je řazena v roce 2020 na 10. místo nejbezpečnějších zemí na světě. Je zřejmé, že členství v Evropské unii je z hlediska bezpečnosti a míru dozajista výhodou.

EU se uchází o **přísné dodržování norem pro potraviny a výrobky**, které putují na společný jednotný trh ale i do zemí mimo EU. V rámci potravin se jedná o normy, které slouží k ochraně zdraví lidí i zvířat. Tyto normy jsou považovány za nejpřísnější na světě a na jejich dodržování musí země EU dohlížet. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) určuje a posuzuje nebezpečí potravin. a dále zde fungují systémy, které se zabývají touto oblastí (RASFF, TRACES, EUROPHYT, Evropská databáze pesticidů)¹²⁷

Co se týče **technických norem** pro ostatní výrobky, postupy nebo služby, tak ty jsou dobrovolné, avšak jejich uplatňování přináší jisté výhody. Tyto normy stanovují technické parametry různých výrobků a zajišťují jejich bezpečnost, kvalitu a zejména kompatibilitu s ostatními normovanými výrobky. Příkladem mohou být štítky se stupni energetické náročnosti na spotřebičích.¹²⁸ Jejich uplatňování umožní také jednodušší přístup na společný trh¹²⁹

EU se uchází rovněž o **opatření a ochranu spotřebitele**. Při nákupu ve všech zemích EU jsou pro spotřebitele jednotné podmínky při nákupu a vrácení zboží či jeho výměnu.¹³⁰ Velice přísné normy jsou také v oblasti **životního prostředí**, jež usilují o ochranu zdraví občanů EU (kontrola a čištění vody, ovzduší...) a zároveň se snaží co nejvíce omezit změny klimatu způsobené vypouštěním skleníkových plynů do atmosféry. Za nedodržování těchto norem jsou udělovány přísné pokuty.¹³¹

V těchto normách mohou shledávat nevýhodu zejména zemědělci či jiní podnikatelé na jejichž produkt či výrobek mohou být kladeny přísné normy, kvůli kterým mohou přicházet o zisk nebo musí své postupy přizpůsobovat podmínkám EU. Naopak spotřebitel by měl v těchto normách shledávat spíše výhodu.

---

¹²⁶ EVROPSKÁ UNIE. Klíčové úspěchy Evropské unie a hmatatelné přínosy. [online]. [cit. 2021-01-01].

Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_cs

¹²⁷ EVROPSKÁ UNIE. Bezpečnost potravin v EU. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/food-safety_cs

¹²⁸ PROJEKT EVROPA. Výhody EU. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: <http://www.projektevropa.cz/vyhody-eu/>

¹²⁹ EVROPSKÁ UNIE. Evropské normy. [online]. 4.8.2021. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z:

https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_cs.htm

¹³⁰ EVROPSKÁ UNIE. Klíčové úspěchy Evropské unie a hmatatelné přínosy. [online]. [cit. 2021-01-01].

Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_cs

¹³¹ EVROPSKÁ UNIE. Životní prostředí. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/environment_cs

Díky členství v EU má Česká republika **silnější mezinárodní postavení** a její zastoupení v unijních orgánech ji umožňuje **podílet se na rozhodování o politice Evropské unie**.¹³² Nevýhodou je však to, že se musí Česká republika **podílet na všech politikách EU**.

Jako nevýhodu vidí spoustu lidí v **nutnosti přijímat společnou legislativu** Evropské unie. V České republice je označována médii jako tzv. bruselský diktát. Mnoho lidí s legislativou EU nesouhlasí.

Lidé, kteří rádi cestují, jistě ocení **zrušení roamingových poplatků** v celé Evropské unie a mohou tak volat a využívat data za stejnou cenu jako v ČR. Tato změna je poměrně nová, nastala v roce 2017. Zejména studentům může vycestování do jiné země zajistit program **Erasmus+**, který zafinancuje celý pobyt.¹³³

Členství v Evropské unie přináší určité nevýhody a vždy se najdou lidé, kteří budou nespokojeni s členstvím, avšak z mého pohledu zde převyšují výrazné výhody členství. Je zřejmé, že pokud chce Česká republika využívat výhod EU, musí se také zapojovat i do záležitostí, které nepřináší pouze výhody. Ideálním příkladem je migrační krize a s ní spojené přerozdělování migrantů, do čehož se Česká republika zapojit nechce.

---

¹³² HAD, Miloslav, Stanislav STACH a Luděk URBAN. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy a výzvy*. Praha: Český institut pro integraci EU, 2005. ISBN 80-254-6085-1. s. 34-35

¹³³ EVROPSKÁ UNIE. Klíčové úspěchy Evropské unie a hmatatelné přínosy. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_cs

4 Budoucnost evropské integrace

Další vývoj evropské integrace nelze s jistotou předpovědět. Můžeme vycházet ze současných skutečností, díky nimž lze nastínit budoucí vývoj událostí. Na fungování Evropské unie bude mít vliv dozajista Brexit, ať už se jedná o oblast politickou nebo hospodářskou.

V následujících letech by se EU mohla rozšířit o další evropské státy, pravděpodobně o země Balkánu a Turecka. Stejně tak je zde i možnost vystoupení některých zemí z EU. Mohlo by se jednat o Polsko a Maďarsko – státy, které nerespektují základní demokratické a právní principy.¹³⁴ Může také nastat situace, že některé z členských států vystoupí z EU po vzoru Velké Británie.

V posledních letech si Evropská unie prochází mnoha problémy. Migrační krize, Brexit, krize eurozóny, koronavirová krize a inflace významně oslabují evropskou integraci.¹³⁵ Není jisté, zda bude vývoj evropské integrace směřovat ke stále užšímu svazku národů nebo k jejich dezintegraci.

4.1 Brexit a jeho dopad na EU

Evropská unie přišla o více jak 64 milionů obyvatel, především o výkonnou ekonomiku a silnou britskou armádu. Pro EU znamená Brexit geopolitickou, ideologickou, ekonomickou i politickou ztrátu.¹³⁶

Je zřejmé, že Velká Británie byla jedna z největších plátců do finančního rozpočtu Evropské unie a její odchod ho výrazně ovlivní. Bude nutné výrazně omezit výdaje veřejného rozpočtu. Podle komise EU jsou zde 3 možnosti, jak vyřešit tento problém. První způsob spočívá ve zvýšení národních příspěvků, druhý ve snížení výdajů a třetí je varianta kombinací obou řešení.¹³⁷ Tento problém se promítne ve víceletém finančním rámci EU na rok 2021-2027. Finanční prostředky jsou v něm vyčísleny na 1074,3 miliardy eur a z toho pouze 5 miliard eur je určen na pomoc členských států vyrovnat se s dopadem Brexitu.¹³⁸

---

¹³⁴ NAVRÁTILOVÁ, Aneta. Centrum pro lidská práva a demokracii. Upadající úroveň právního státu v Maďarsku a Polsku. [online]. 15.12.2021. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/upadajici-uroven-pravniho-statu-v-madarsku-polsku>

¹³⁵ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 78.

¹³⁶ Tamtéž, s. 79.

¹³⁷ ŠMEJKAL, Václav, Olga FRANCOVÁ, Michael KOHAJDA, et al. *Evropská unie po brexitu: právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-098-4

¹³⁸ RADA EVROPSKÉ UNIE. Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027. [online]. 2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

Brexit bude mít dopad také na institucionální podobu Evropské unie. Všichni britští europoslanci a zaměstnanci unijních institucí budou muset opustit evropské instituce. Změna nastane rovněž v přístupu řešení problému v rámci EU. Britský přístup byl vždy pragmatický a jejich absence v parlamentu výrazně ovlivní nastolování agendy v legislativě.¹³⁹

Přestože Velká Británie vystoupila, bude udržovat i nadále vztahy s Evropskou unií, které mezi nimi byly již definovány. Spojené království vystoupilo z EU 1.2. 2020 a poté probíhalo přechodné období, což znamená, že pro Velkou Británii stále platila pravidla EU. V březnu téhož roku začalo formální vyjednávání o dohodě vztahů, a 24. prosince došly vyjednávači Spojeného království a Evropské unie k dohodě o vzájemných vztazích. Od 1.1. 2021 skončilo přechodné období a začala platit dohoda o vzájemné spolupráci.

Dohoda o partnerství zahrnuje oblast hospodářskou, sociální, oblast bezpečnosti občanů a horizontální dohodu o správě. Obě strany se dohodly na nulových celních sazbách a kvótách na všechno zboží, které splňuje podmínky EU, na uplatňování sociálního a pracovního práva, daňovou transparentnost a také na udržení ochrany životního prostředí. Dohodnuté partnerství spočívá také ve společné kontrole a vedení rybolovu, ve sféře energetiky a sociálního zabezpečení.

Správné plnění nedefinovaných oblastí bude kontrolovat nově vytvořená Rada partnerství. O oblasti zahraniční politiky, vnější bezpečnosti a obrany Velká Británie vůbec jednat nechtěla.¹⁴⁰

Z ekonomického hlediska lze předpokládat, že Brexit bude pro EU pouze dočasnou přítěží. Vystoupení Velké Británie z Evropské unie může donutit evropské politiky k uskutečnění důkladných reforem.¹⁴¹

4.2 Brexit a jeho dopad na Českou republiku

Změny způsobené Brexitem se podepíší na samotné České republice nejen v oblasti ekonomické, ale i v politické a institucionální. Je zřejmé, že by Česko mohlo mít v následujících

---

¹³⁹ EVROPSKÝ PARLAMENT. Vztahy se Spojeným královstvím: Rovné podmínky jako garance spravedlivé soutěže. [online]. 12.2.2020. [cit. 2020-25-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/brexit-dusledky-britskeho-referenda/20200206IPR72011/vztahy-se-spojenym-kralovstvim-rovne-podminky-jako-garance-spravedlive-souteze>

¹⁴⁰ ÚŘAD VLÁDY ČR. BREXITinfo. Dohoda o obchodu a spolupráci. [online]. 2019-2020. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://www.brexitinfo.cz/cs_cz/dohoda-o-obchodu-a-spolupraci/

¹⁴¹ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 81.

letech menší rozpočet pro čerpání finančních zdrojů z Evropské unie, nebo může nastat situace, že bude muset odvádět více financí do společného rozpočtu EU.

Brexit může také ovlivnit budoucí směřování České republiky v rámci spolupráce s Evropskou unií. Existují tři naprosto reálné situace, které mohou nastat v následujících letech po Brexitu. Česká vláda byla vždy nakloněna k soudržnosti Evropy a usilovala o co nejbližší kontakt s jádrem Evropské unie (Benelux, Itálie, Francie, Německo).

V případě druhé varianty je v budoucnu možnost částečného odklonu od středu EU s upevněním vztahů s Visegrádskou čtyřkou, která je hned po „evropské Šestce“ nejstabilnější skupinou v Evropě. Důvodem mohou být například společné zájmy (uprchlická krize) a podobná geopolitická východiska.

Třetí možností budoucího vývoje, avšak velice nepravděpodobnou, je tzv. Czechexit (vystoupení České republiky z EU). V důsledku Brexitu vyvstalo spoustu pochybností o smyslu evropské integrace a samotné výhodě členství v EU. Čeští občané se začali více zajímat o samotnou podstatu EU a stále více jich je nespokojených se členstvím. K tomu přispívají rovněž krize, které se řešily v současné době.¹⁴²

Osobně si myslím, že k vystoupení České republiky z EU v nejbližší době nedojde, neboť většina českých politických stran, a především nově zvolená vláda SPOLU je silně nakloněna Evropské unii. Jediná politická strana, která by mohla ohrozit členství v EU je hnutí SPD. Její úsilí směřuje k vystoupení ČR z EU.

Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (8.-9.10. 2021), se hnutí SPD umístilo na 4. pozici, přičemž získalo 513 910 hlasů (9,56 %).¹⁴³ Tento fakt mi přijde poněkud znepokojující. Nemyslím si, že by mělo mít hnutí SPD své místo ve vládě, obzvláště po zkušenostech z historie. Silně nacionalistická strana, která podněcuje mezi lidmi nenávisť, není správnou cestou k prosperitě a budování demokratického státu.

4.3 Budoucí vývoj Evropské unie

Lze předpokládat, že by se EU mohla v budoucích letech rozšířit o nové členy. Jedná se o Balkánské státy – Bosna a Hercegovina, Černá hora, Republika Severní Makedonie, Albánie a Srbsko.

---

¹⁴² SYCHRA, Zdeněk. *Dopady brexitu na českou politiku vůči Evropské unii*. Praha: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., zastoupení v České republice, 2017. ISBN 978-80-87748-38-1.

¹⁴³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby.CZ. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10. 2021. [online]. 2021. [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ>

Evropská unie usiluje o jejich stabilizaci a hospodářský rozvoj. V těchto zemích probíhá tzv. proces stabilizace, což je speciální program pouze pro země Balkánu. Černá hora a Srbsko jsou o krok napřed ke vstupu do EU, neboť s nimi byla zahájena přístupová jednání. Ostatní země mají pouze status oficiální kandidátské země.¹⁴⁴

Integrace balkánských zemí je velice dlouhý proces, protože v nich panovala velká míra nebezpečí. (masové migrace válečných uprchlíků, ilegální pracovní migrace, obchod se zbraněmi, distribuce drog, obchodování se ženami). Tyto hrozby se však díky spolupráci s EU výrazně vylepšily. V současné době je významným rizikem pro jejich integraci do EU celková chudoba a slabost státních a soudních institucí.¹⁴⁵

V následujících letech by mohlo do EU vstoupit také Turecko, které usilovalo o členství v ES již na počátku jeho založení. Turecko je členem NATO a dlouhodobě spolupracuje s EU. Od roku 1999 má Turecko status kandidátské země. Poté co bylo rozhodnuto o splnění podmínek, byla s Tureckem v roce 2005 zahájena přístupová jednání.¹⁴⁶ Není jasné, zda se Turecko dočká přijetí do EU, přičemž není ani jisté, zda o to aktuálně samo usiluje.

Potencionálními kandidáty o členství jsou také Ukrajina, Moldavsko a Gruzie, jež podepsali s EU v roce 2014 asociační dohodu. Se spoluprací Ukrajiny a EU, však není spokojené Rusko.¹⁴⁷ V současnosti panují obavy z ruské invaze na Ukrajinu. Pokud by k tomu došlo, na Rusko budou ze strany USA a EU uvaleny velice přísné ekonomické sankce. Otázkou však je, do jaké míry odradí jeho agresivní jednání.

Vývoj Evropské unie předpokládá také Bílá kniha o budoucnosti Evropy (2017), kterou vydala Evropská komise v rámci 60letého výročí podpisu Římských smluv.¹⁴⁸ Bílá kniha specifikuje 5 reálně možných podob Evropské unie, které mohou v příštích pár letech nastat.

Pokračování v dosavadním fungování Evropské unie je první předpoklad vývoje. EU se bude věnovat hlavně financování dopravní, energetické a digitální infrastruktury, jako tomu bylo doposud a zároveň přijde značný pokrok v budování měnové unie. Zlepšení přijde rovněž v boji s terorismem. V druhém scénáři by se měla Evropská unie zaměřit pouze na vnitřní trh,

---

¹⁴⁴ EVROPSKÝ PARLAMENT. Země západního Balkánu. [online]. 2019. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/168/zeme-zapadniho-balkanu>

¹⁴⁵ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/16640/integrace_balkanskych.doc

¹⁴⁶ RADA EVROPSKÉ UNIE. Turecko. [online]. 29.11.2021. [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/turkey/>

¹⁴⁷ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 77.

¹⁴⁸ RADA EVROPSKÉ UNIE. Politická reflexe o budoucnosti Evropské unie. [online]. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-future-reflection/>

což bude nejsilnější oblast, která udrží EU pohromadě. Omezí se však spolupráce v eurozóně a v politice obrany.

Třetí koncept budoucího vývoje bude přibližně na stejné bázi jako doposud, avšak s jedním rozdílem. Státy, které budou chtít, udělají více pro spolupráci v určité oblasti politik a tím pádem budou vznikat různé koalice – ukázkovým příkladem je vytvoření schengenského prostoru. Čtvrtá koncepce se zase zaměří na dělání méně, zato efektivněji. Členské státy budou pracovat jednotně a zaměří se na méně oblastí, avšak s maximálním nasazením. Naučí se rychleji jednat i rozhodovat. Pátý scénář předurčuje užší spolupráci mezi všemi evropskými státy a ve všech oblastech. Výrazně se zlepší a rozšíří eurozóna a také zintenzivní komunikace mezi členy EU.¹⁴⁹

Jakým směrem se bude EU ubírat není zcela jisté. Podle Václava Klause není její budoucnost příznivá. Domnívá se, že se ustoupí k nižší formě integrace, nebo naopak bude směřovat k hlubší integraci a centralizaci. Mnoho evropských politiků se domnívá, že centralizace dopomůže k vyšší ekonomické výkonnosti, avšak Klaus oponuje tvrzením, že hloubka integrace už je dávno překročena, a na ekonomiku EU má spíše neblahý vliv.¹⁵⁰

4.4 Evropská dezintegrace?

Po odchodu Velké Británie z EU je možné, že se touto cestou vydají i další členské státy. Jak jsem již zmínil v úvodu této kapitoly, problémovými členy se stávají také Maďarsko a Polsko, jež nedodržují základní demokratické principy. Otázkou však je, do jaké míry tyto spory vygradují. Polsko i Maďarsko projevují značnou nespokojenost se současnou podobou EU.

Některé země projevily po Brexitu separatistické tendence. Jedná se především o Skotsko, které chce nadále zůstat v EU. Jeho úsilí směřuje k nezávislosti na Velké Británii. Taktéž Katalánsko se hodlá odtrhnout od Španělska a zažádat o členství v EU.

Marek Loužek ve své publikaci tvrdí: „*Je možné, že po téměř sedmdesáti letech evropské integrace jsme vstoupili do věku dezintegrace. Namísto globalizace může přijít lokalizace a regionalizace. Neznamena to nutně, že se EU rozpadne, ale tyto krize učiní EU méně akceschopnou.*“¹⁵¹

---

¹⁴⁹ EVROPA. Bílá kniha o budoucnosti Evropy. [online]. 2017. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/publications/white-paper-future-europe_cs

¹⁵⁰ BŘICHÁČEK, Tomáš, LOUŽEK, Marek, ed. *Evropská unie v pasti centralizace: sborník textů*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku, 2011. Ekonomika, právo, politika. ISBN 978-80-87460-03-0. s. 39-40.

¹⁵¹ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9. s. 78.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Metodologie výzkumu

V praktické části bakalářské práce bylo provedeno kvantitativní výzkumné šetření za pomoci dotazníkového šetření a použití dotazníku vlastní konstrukce jako výzkumného nástroje. Tento způsob jsem zvolil z důvodu oslovení co největšího počtu respondentů z celé České republiky.

5.1 Cíl Výzkumu

Cílem výzkumného šetření je zjistit, jaké názory zastávají čeští občané na evropskou integraci, především, v jakých oblastech si myslí, že by k integraci mělo docházet. Výzkum dále objasní, jaké názory zastávají Češi na Evropskou unii, jaké výhody a nevýhody spatřují ve členství v EU a zda by brali v úvahu tzv. Czechexit (vystoupení České republiky z EU).

5.2 Výzkumné otázky

Na základě cíle výzkumu jsem stanovil pět výzkumných otázek:

VO1: Jaké názory zastávají čeští občané na sjednocování Evropy v různých oblastech?

VO2: Jaké výhody a nevýhody členství České republiky v EU vnímají Češi nejčastěji?

VO3: Jaký názor zastávají čeští občané na integraci společné evropské měny (euro)?

VO4: Jaký názor zastávají Češi na rozšiřování Evropské unie o nové členy?

VO5: Jak vnímají čeští občané možnost vystoupení České republiky z Evropské unie?

5.3 Stanovení hypotéz

Dle definice Skutila a kol.: „*Hypotézou se rozumí předpoklad, tvrzení, podmíněný výrok o vztazích mezi dvěma či více proměnnými. Chápe se jako odpověď na výzkumnou otázku, musí být ověřitelná a měla by obsahovat dvě alternativy (platí – neplatí)*“.¹⁵² Na základě výzkumných otázek jsem stanovil následující hypotézy:

H1: S integrací evropských zemí v oblasti ekologické bude souhlasit více občanů, kteří nehlasovali v referendu o vstupu ČR do EU než těch, kteří hlasovali.

H2: Se členstvím evropských zemí v NATO souhlasí více mužů než žen.

---

¹⁵² SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7. s. 60.

H3: Členství ČR v EU vnímají kladně spíše respondenti, kteří nehlasovali v referendu o vstupu ČR do EU než ti, kteří hlasovali.

H4: S přijetím jednotné evropské měny souhlasí spíše občané, kteří hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU pro možnost vstoupit do EU než ti, kteří zvolili možnost nevstoupit.

H5: S přijetím balkánských zemí do EU souhlasí spíše ti občané, kteří tehdy hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU než ti, kteří nehlasovali.

H6: Z Evropské unie by vystoupili spíše ti, kteří neměli možnost účastnit se referenda o vstup do EU než lidé, kteří tu možnost měli.

5.4 Metoda sběru dat

Pro výzkum jsem zvolil kvantitativní výzkumný design, přičemž metodou sběru dat je dotazníkové šetření, z důvodu oslovení co největšího počtu respondentů a získání velkého množství informací v relativně krátkém čase.

Dotazník vlastní konstrukce byl vytvořen na základě stanovených výzkumných otázek a hypotéz. Skládá se celkem z dvaadvaceti otázek, z nichž je šestnáct otázek uzavřených, jedna polouzavřená a pět škálovacích. První tři otázky jsou identifikační (pohlaví, věk, vzdělání), poté následují otázky, které zjišťují názory českých občanů na evropskou integraci. V dotazníku se nacházejí rovněž čtyři otázky, u nichž lze vybrat více možností.

5.5 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkum je zaměřen na dvě skupiny respondentů, přičemž první skupina jsou ti, kteří měli v roce 2003 možnost účastnit se referenda o vstupu České republiky do Evropské unie a druhou skupinou jsou mladší lidé, kteří možnost volby neměli. U těchto dvou skupin respondentů bude následně porovnáváno, jak aktuálně vnímají možnost vystoupení České republiky z Evropské unie. Dalším důležitým parametrem pro výzkumný soubor je plnoletost respondentů, neboť do svého výzkumu potřebuji občany, kteří disponují volebním právem a jsou schopni se v této problematice orientovat.

5.6 Realizace výzkumného šetření

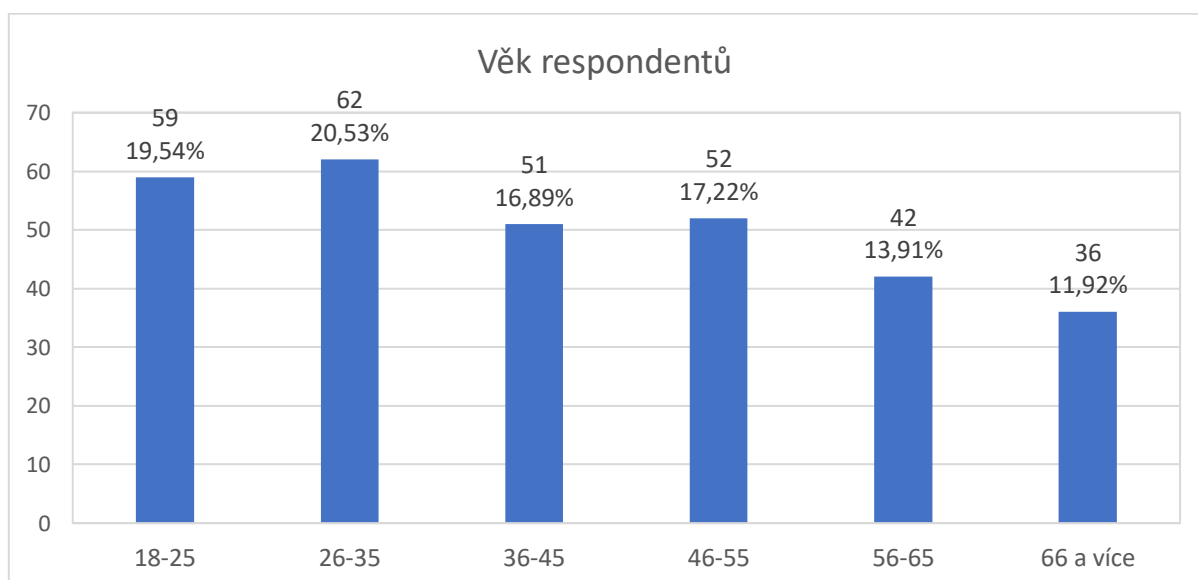
Dotazník byl vytvořen na základě stanovených výzkumných otázek a hypotéz. V elektronické podobě byl umístěn na webové stránce VyplnTo.cz, kde ho mohl kdokoliv

vyplnit, dále jsem ho distribuoval svým známým a přes sociální sítě. Sběr dat probíhal v květnu roku 2022. Obdržel jsem 334 dotazníků, přičemž 32 jich bylo neplatných, tudíž jsem realizoval výzkum pouze s daty od 302 respondentů.

Následně jsem zapsal data do tabulkového editoru Microsoft Excel a pomocí kontingenčních tabulek jsem vytvořil grafy, které jsou rozděleny na 3 kategorie respondentů. Většina grafů je rozdělena na respondenty, kteří hlasovali v roce 2003 v referendu o vstupu České republiky do Evropské unie a na respondenty, kteří nehlasovali. V grafech jsou rovněž uvedeny odpovědi od celého výzkumného vzorku dohromady.

5.7 Interpretace a vyhodnocení dat

Otázka č. 1 – Věk respondentů

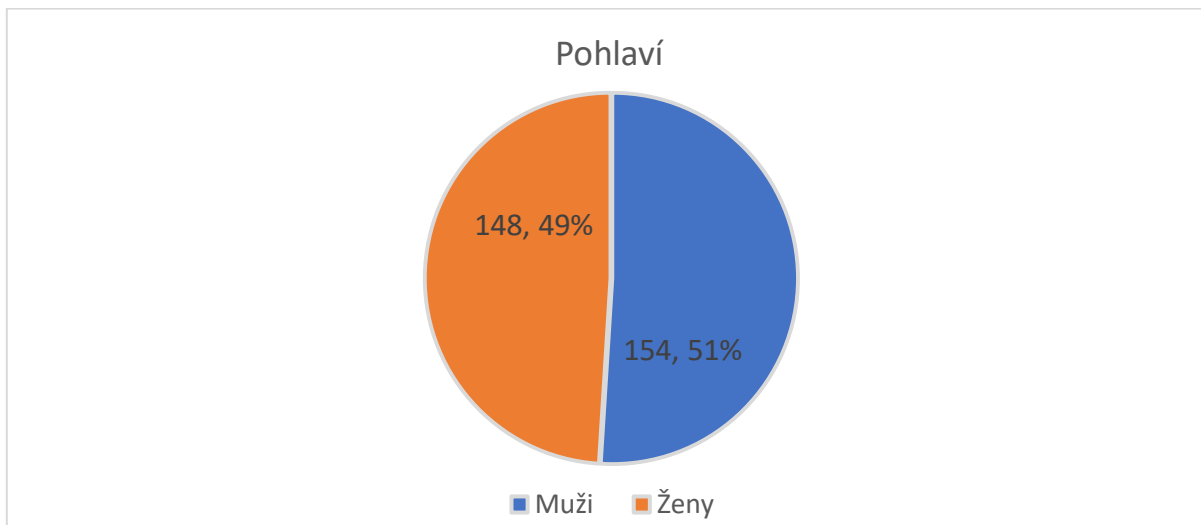
Graf 2: Věk respondentů

Výzkumného šetření se účastnilo celkem 302 respondentů různých věkových kategorií. Z grafu je patrné, že ve věkové kategorii 18-25 let se účastnilo 59 (19,54 %) respondentů, ve věku 26-35 let bylo 62 (20,53 %) respondentů, dále ve věku 36-45 byla účast 51 (16,89 %) respondentů, v kategorii 46-55 let se účastnilo 52 (17,22 %) respondentů a v rozmezí 56-65 let bylo 42 (13,91 %) respondentů. V poslední kategorii, od 66 let a více bylo zaznamenáno nejméně respondentů, a to 36 (11,92 %).

Tento údaj je velice důležitý, neboť je nutné zjistit, kdo se mohl v roce 2003 účastnit referenda o vstupu České republiky do EU. Z celkového počtu 302 respondentů se mohlo účastnit referenda 173 respondentů, přičemž 129 se jich účastnit nemohl, neboť nedovršili tehdy osmnácti let.

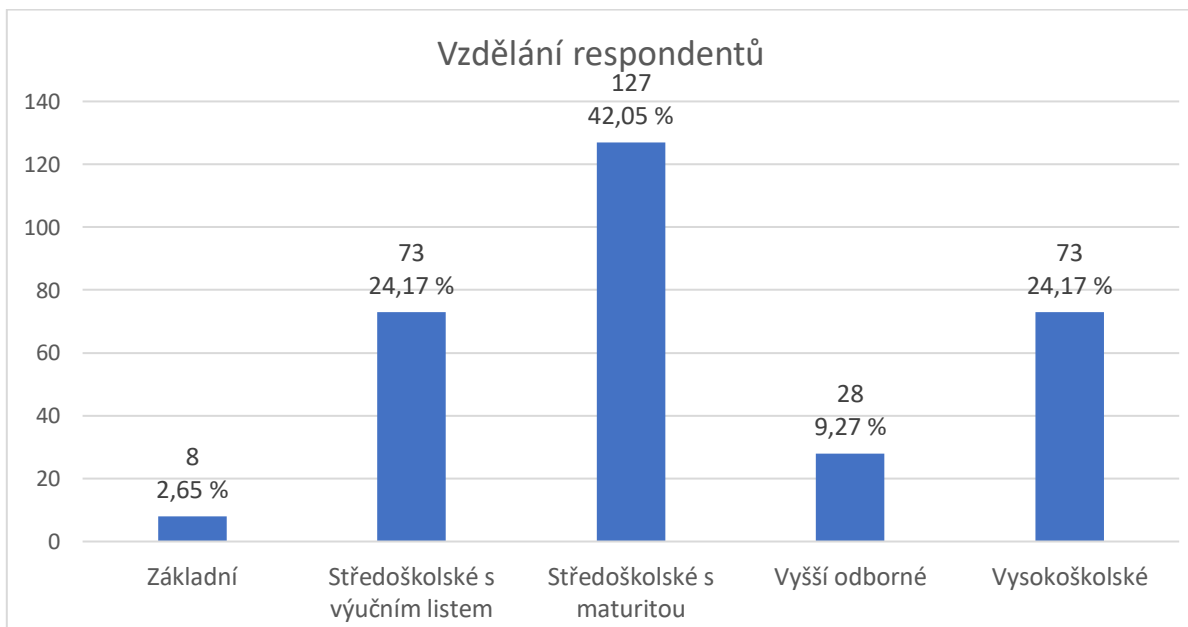
Otázka č. 2 – Pohlaví

Graf 3: Pohlaví

Tento graf znázorňuje zastoupení žen a mužů ve výzkumném šetření. Respondentů mužského pohlaví se účastnilo 154 (51 %), ženské zastoupení mělo 148 (49 %) respondentek.

Otázka č. 3 – Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

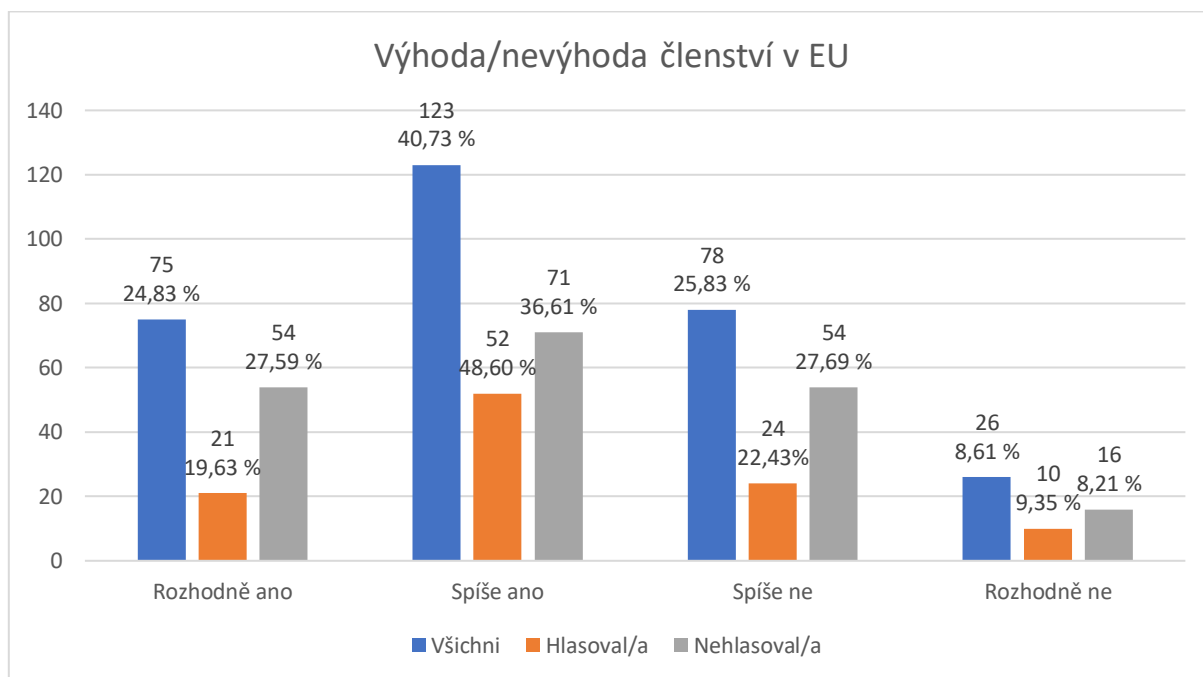

Graf 4: Vzdělání respondentů

Výzkumného šetření se účastnilo nejvíce lidí se středoškolským vzděláním s maturitou – 127 (42,05 %) respondentů, přičemž nejméně respondentů mělo vystudovanou základní školu – 8 (2,65 %), za což ovšem může nižší věk respondentů, kteří teprve dokončují

středoškolské vzdělání. Středoškolsky vzdělaných lidí s výučním listem se zapojilo do výzkumného šetření 73 (24,17 %), absolventů vyšších odborných škol bylo 28 (9,27 %) a vysokoškolsky vzdělaných 73 (24,17 %) respondentů.

Otázka č. 4 – Výhoda/nevýhoda členství ČR v EU

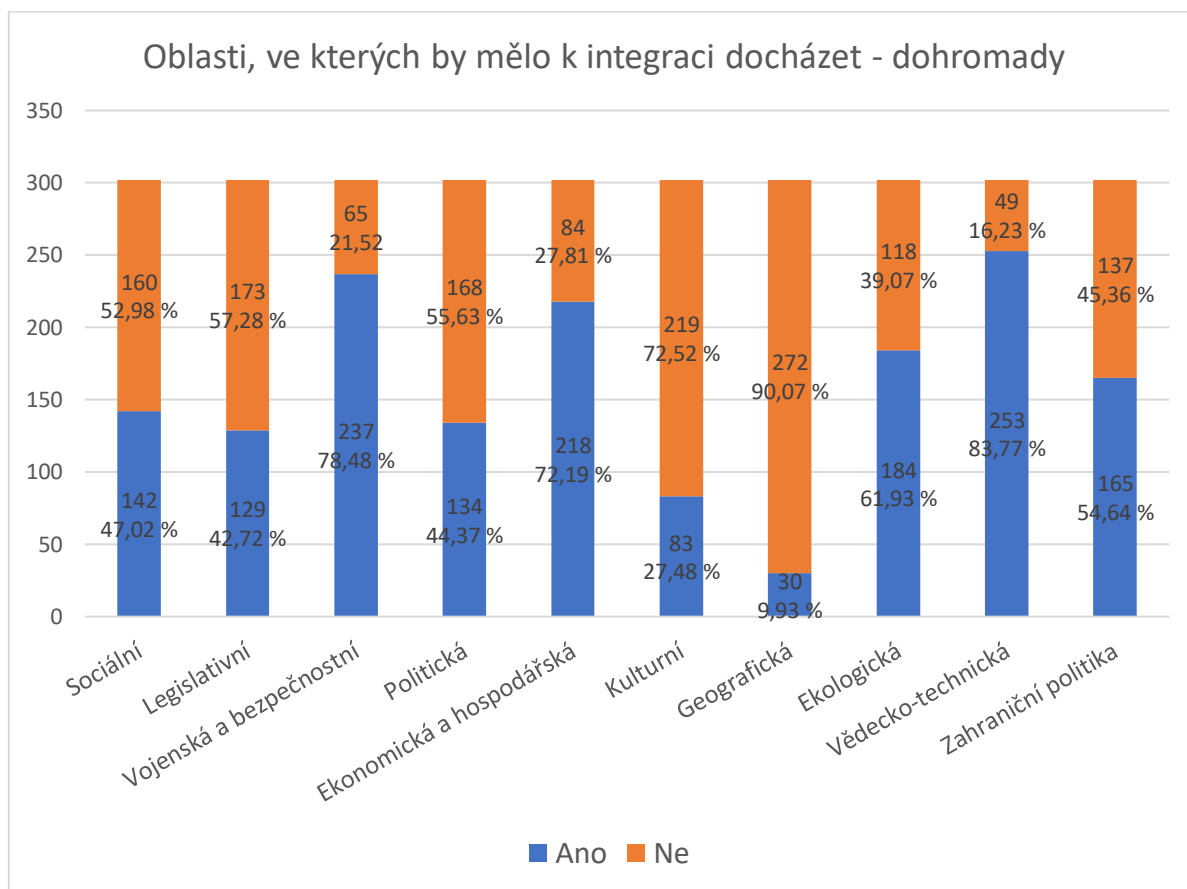

Graf 5: Výhoda/Nevýhoda členství ČR v EU

Čtvrtá otázka zkoumala, zda Češi obecně vnímají členství České republiky v Evropské unii jako výhodu. Poměr kladných a záporných odpovědí mě velice překvapil. Domníval jsem se, že bude více lidí nespokojeno se členstvím v EU. Důvodem může být např. nespokojenost části občanů s řešením války na Ukrajině a s ní spojená inflace či poměrně silná podpora politické strany hnutí SPD, jež usiluje o vystoupení ČR z EU.

Tento graf včetně následujících jsem rozdělil na tři kategorie respondentů. V první kategorii jsou uvedeny všichni respondenti dohromady (302), kteří se účastnili výzkumného šetření. Druhá kategorie obsahuje pouze respondenty, kteří hlasovali (107) v referendu o vstupu ČR do EU, přičemž třetí kategorie tvoří respondenty, jež nehlasovali (195). Z grafu je patrné, že všechny kategorie respondentů vnímají členství ČR v EU spíše jako výhodu.

Otázka č. 5 – Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – dohromady

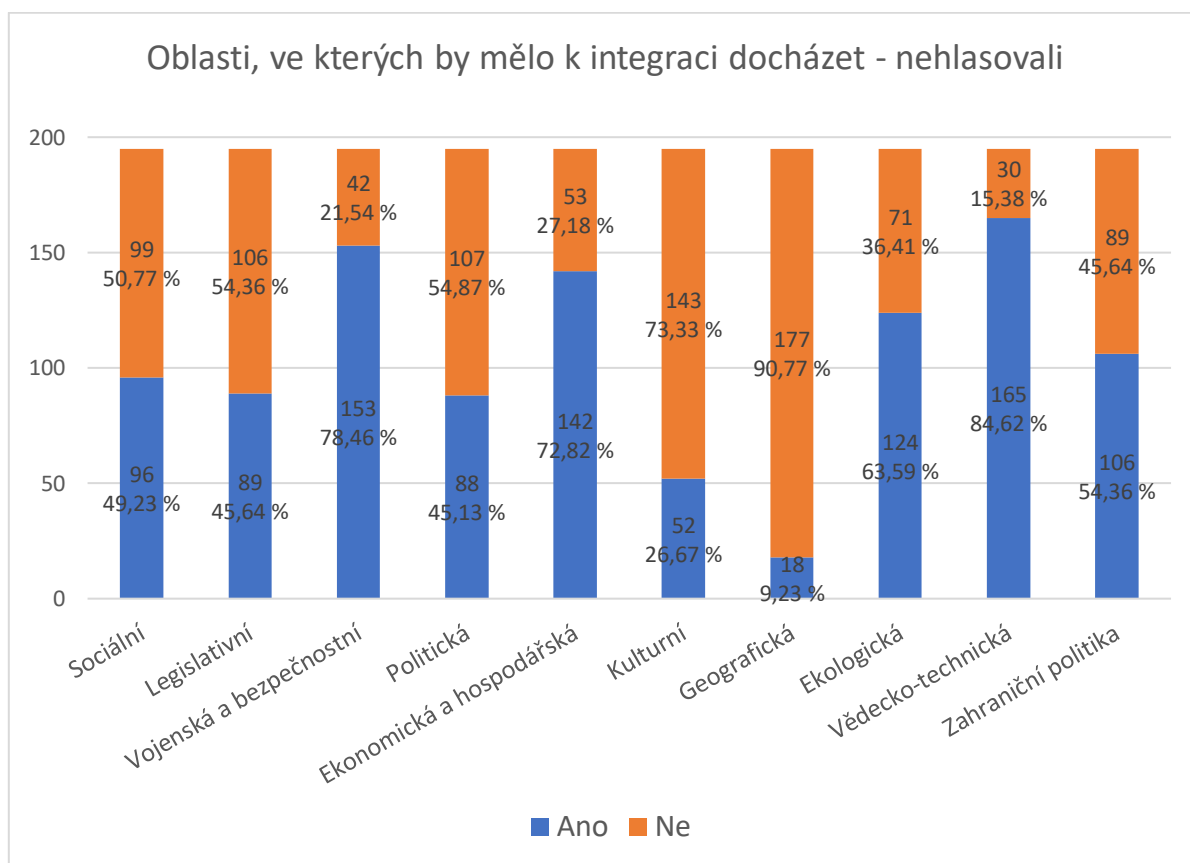

Graf 6: Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – dohromady

Pro lepší přehlednost jsem tuto otázku rozdělil do tří grafů (dohromady, hlasovali, nehlasovali). Respondenti měli určit, v jakých oblastech by mělo k evropské integraci docházet. V dotazníku byla tato otázka zpracována do tabulky, v níž respondent musel u každé oblasti zvolit možnost „ano“ či „ne“. V případě všech respondentů dohromady bylo nejvíce z nich přikloněno k integraci v oblasti vědecko-technické (jedná se např. o spolupráce evropských národů na společných projektech výzkumu, seminářích či o výměnu odborných vědeckých a technických pracovníků, znalostí a technických norem atd.). Následuje oblast vojensko-bezpečnostní, u níž se domnívám, že se přiklonilo k integraci mnoho respondentů z důvodu současné války na Ukrajině. Naopak v oblasti ekonomicko-hospodářské jsem byl poněkud překvapen vysokým počtem hlasů pro integraci, neboť mnoho lidí je skeptických vůči společným ekonomickým a hospodářským strategiím EU i přestože společný evropský trh bývá označován za největší výhodu EU. Většinu hlasů pro integraci získala také oblast ekologická (např. společné normy v oblasti ochrany životního prostředí, ochrana přírodního bohatství,

projekt Green Deal atd.), poté následuje oblast zahraniční politiky (společný rozvoj a udržování vztahů s ostatními státy).

U oblastí sociální (zaměstnanost, sociální začleňování do společnosti atd.), politické (spolurozhodování v rámci evropských národů) a legislativní (právní předpisy, které musí dodržovat všechny členské země) převažují názory, že by k integraci docházet nemělo. V tomto případě jsem se domníval, že s integrací v těchto oblastech bude souhlasit nadpoloviční většina respondentů, nýbrž vycházím z faktu, že většina občanů si myslí, že EU, která je založena na politické spolupráci a právních předpisech přináší spíše výhody. Oblasti kulturní (sjednocování v jednu kulturu, jazyk atd.) a geografická (jednotný evropský stát, zrušení hranic) zvolilo pro integraci nejméně respondentů, což se mi jeví pochopitelné, neboť na evropský kontinent, jež má tisíciletou historii nelze aplikovat idea jednoho mnohonárodnostního útvaru bez hranic.

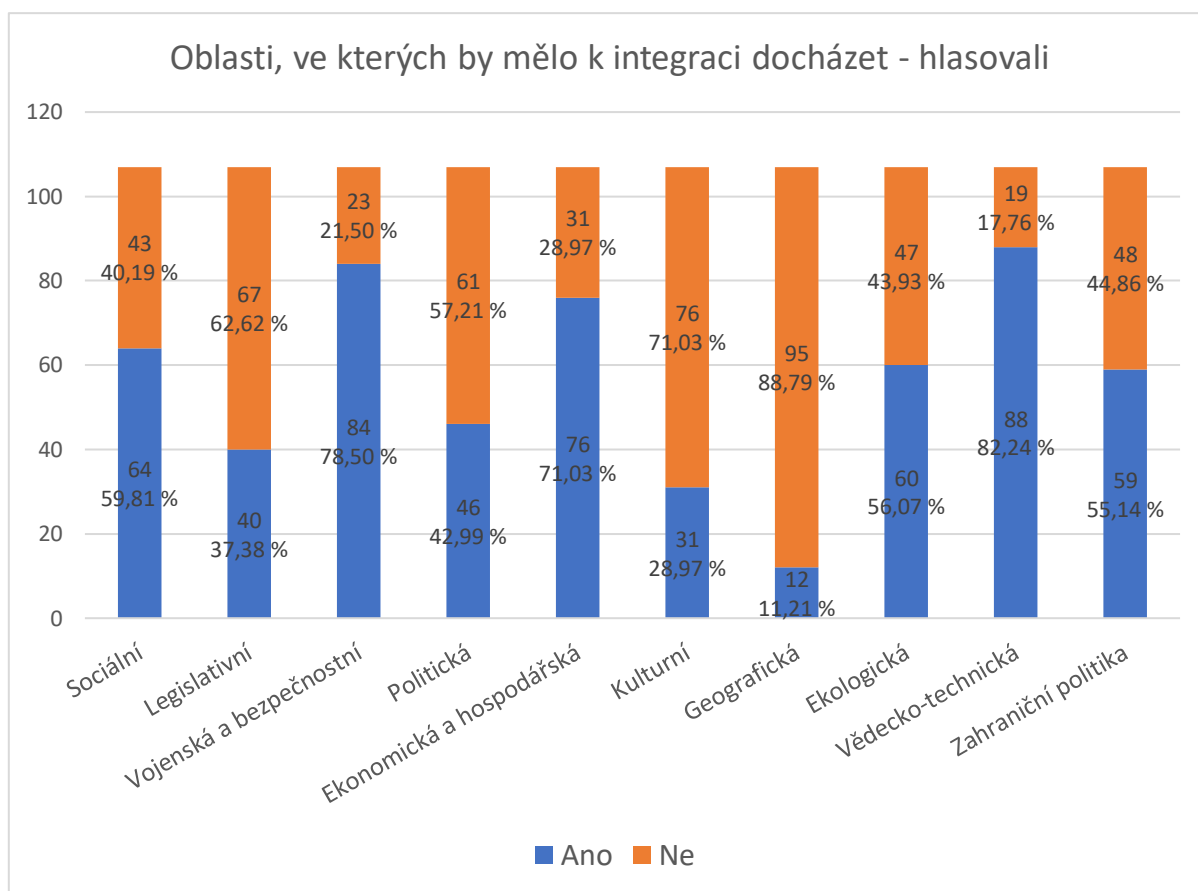
Graf 7: Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – nehlasovali

Tento graf znázorňuje pouze respondenty, kteří nehlasovali (195) v referendu o vstupu ČR do EU. Jedná se o občany, jež hlasovat nemohli, protože nedosáhli plnoletosti a o občany, kteří sice plnoletosti dosáhli, avšak hlasovat nešli.

Domníval jsem se, že tato skupina respondentů bude mít kladnější vztah k Evropské unii, nýbrž i k evropské integraci obecně. Usuzuji tak na základě věku respondentů. Tato skupina tvoří převážně mladší generaci, která nezažila komunistický režim a vyrůstala v demokratickém světě, který není odlišný od většiny současné Evropy. Většina respondentů, kteří hlasovali v referendu zažili komunistický režim včetně totalitní propagandy směřující k velebení Sovětského Ruska, na základě čehož usuzuji, že jich je nakloněno evropské integraci méně. Z procentuálních výsledků však vyplívá, že rozdíl u této otázky mezi jednotlivými kategoriemi není výrazný.

Možnost integrace v oblasti vědecko-technické zvolilo taktéž nejvíce respondentů jako u předchozí kategorie. Následuje oblast vojenská a bezpečností, u níž jsem předpokládal většinu zvolených možností pro integraci, z důvodu války na Ukrajině, a především mladšího věku respondentů, jak jsem již zmínil. Nadpoloviční většina respondentů zvolila možnost integrovat Evropu v oblastech sociální a ekologické. Většina respondentů zvolila sjednocování také ve sféře zahraniční politiky. Jednota evropských zemí v zahraniční politice se mi jeví nesmírně důležitá, obzvláště v současné situaci, kdy vypukla válka na Ukrajině. Dle mého názoru, aby mohly evropské státy konkurovat světovým velmocem jako jsou USA, Rusko a Čína, je nutné, aby byly jednotné nejen v zahraniční politice, ale i v mnoha dalších oblastech.

U oblasti legislativní a politické již převažují názory, že by k integraci docházet nemělo, což ovšem nekoresponduje s většinou zvolených možností u otázky č. 4, neboť většina respondentů považuje členství v EU za výhodné. Nejméně možností pro integraci bylo zvoleno v oblastech geografická a kulturní, totožně jako u předchozího grafu.

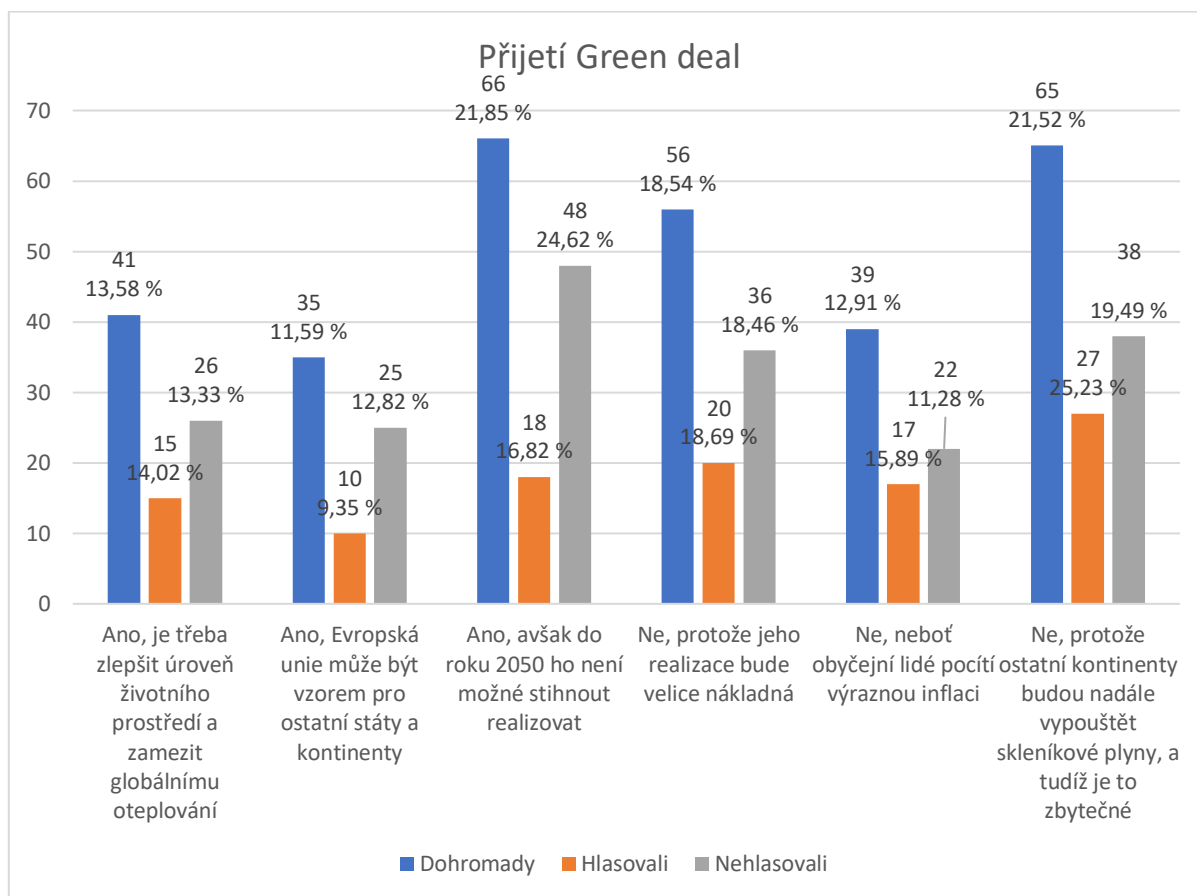

Graf 8: Oblasti, ve kterých by mělo k integraci docházet – hlasovali

Tento graf znázorňuje pouze kategorii respondentů, kteří hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU (107). Jedná se o ročník respondentů do roku 1985. I v tomto případě zvolilo nejvíce občanů možnost integrace v oblastech vědecko-technické, dále vojenské a bezpečnostní a ekonomické a hospodářské. Sféry sociální, ekologická a oblast zahraniční politiky získaly také nadpoloviční většinu hlasů pro integraci.

Naopak v politické a legislativní sféře by dle respondentů nemělo k integraci docházet, stejně tak v oblasti kulturní a geografické, jež zvolilo možnost integrace nejméně respondentů.

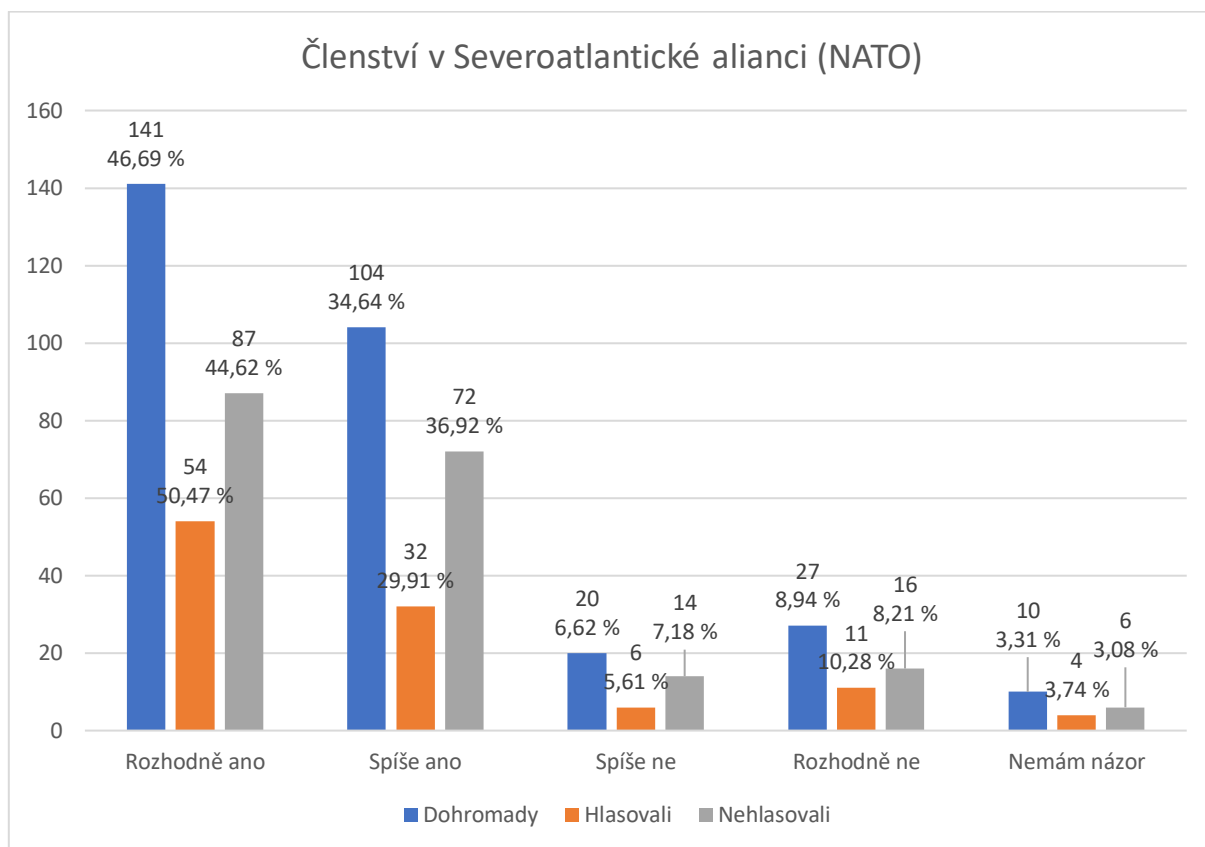
Otázka č. 6 – Přijetí Green Deal

Graf 9: Přijetí Green Deal

Z celkového počtu respondentů (302) jich souhlasí s přijetím Green Deal (Zelená dohoda pro Evropu) celkem 142 (47,02 %), přičemž 160 (52,98 %) s přijetím nesouhlasí. Ze 107 respondentů, kteří hlasovali, zvolilo možnost přijetí Green Deal 43 (40,2 %), přičemž pro možnost nepřijetí se rozhodlo 64 (59,8 %) dotázaných. Z respondentů, kteří nehlasovali v referendu o vstupu ČR do EU (195) zvolilo 99 (50,8 %) z nich, že souhlasí s přijetím Green Deal, přičemž 96 (49,2 %) respondentů nesouhlasí s jeho přijetím.

Otázka č. 7 – Členství v Severoatlantické alianci (NATO)

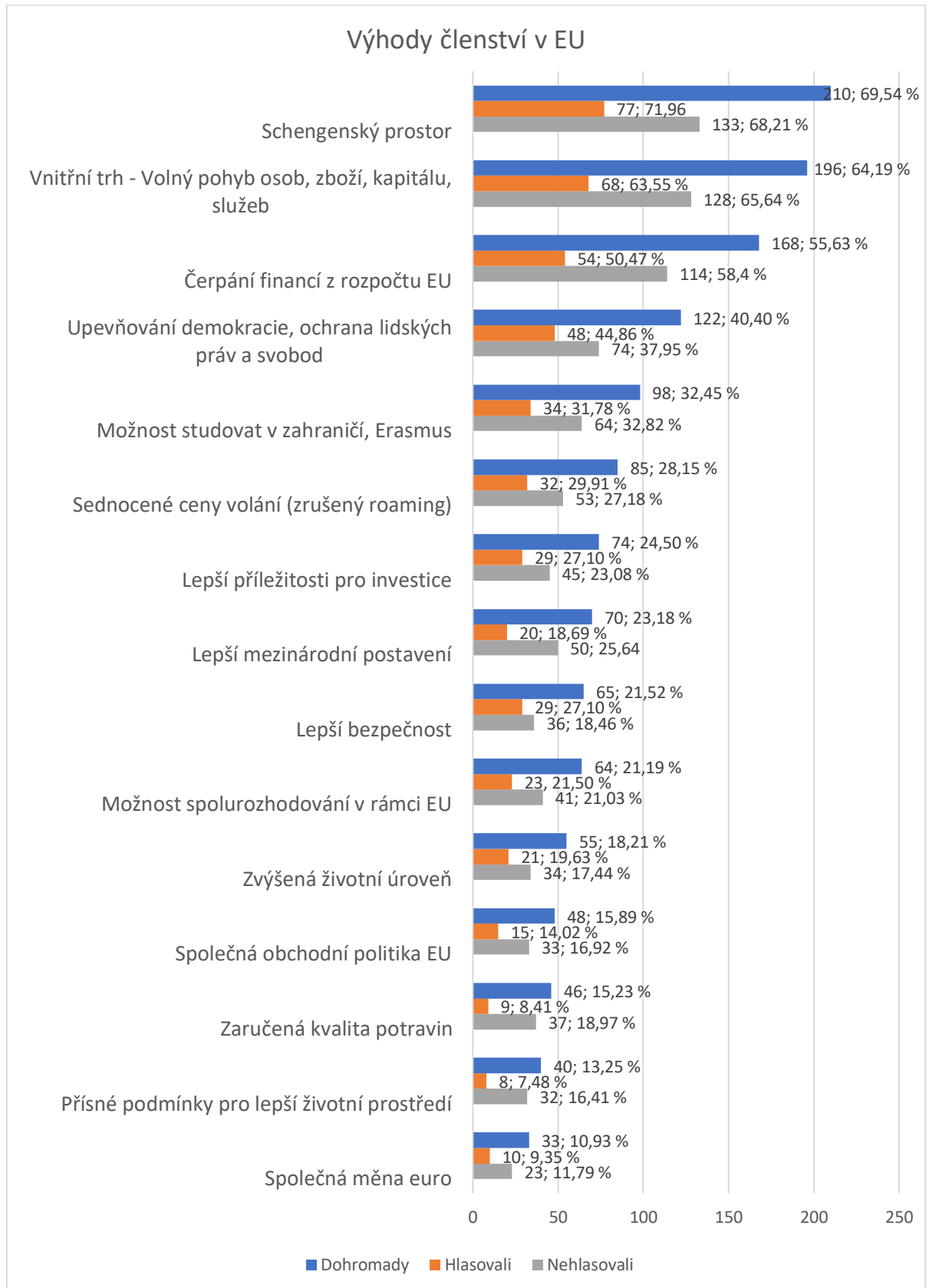
Graf 10: Členství v Severoatlantické alianci (NATO)

U této otázky jsem předpokládal převahu kladných odpovědí, což se také potvrdilo. Domnívám se, že kladnější vnímání NATO zapříčinila válka na Ukrajině.

Graf je rozdělen, stejně jako u předchozích otázek na 3 kategorie respondentů. Z celkového počtu 302 respondentů jich zvolilo možnost členství v NATO 245 (81,1 %), naopak 47 (15,6 %) dotázaných nesouhlasí se členstvím a 10 (3,3 %) z nich nemá názor. Z občanů, kteří hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU (107) se domnívá 86 (80,4 %) z nich, že by měly být evropské země členy NATO, přičemž 17 (15,9 %) respondentů si myslí, že by neměly být členy a 4 (3,7 %) nemají názor. Z nehlasujících občanů (195) se jich 159 (81,5 %) domnívá, že by měly být evropské země členy NATO, 30 (15,4 %) dotázaných zvolilo možnost nebýt v NATO a 6 (3,1 %) z nich nemá názor.

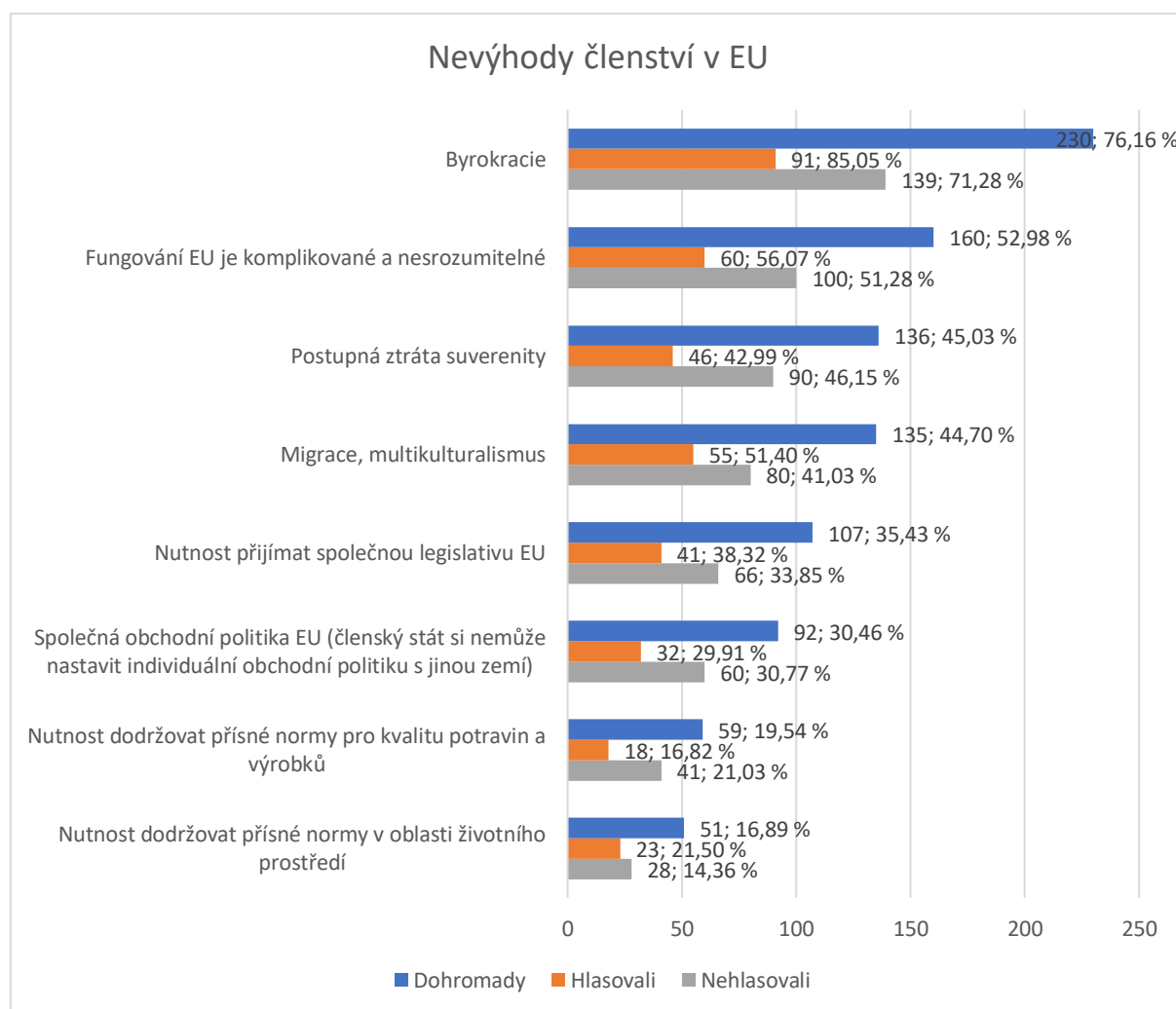
Otázka č. 8 - Výhody členství v EU

Graf 11: Výhody členství v EU

Cílem osmé otázky bylo zjistit, jaké výhody členství v EU vnímají Češi nejčastěji. Dotazovaný respondent mohl zvolit více možností. U všech kategoriích respondentů byly nejčastěji vnímány výhody schengenský prostor, vnitřní trh a čerpání financí z rozpočtu EU. Naopak nejméně výhod spatřovali respondenti všech kategorií ve společné měně, přísných podmínkách pro životní prostředí a zaručené kvalitě potravin.

Otázka č. 9 – Nevýhody členství v EU

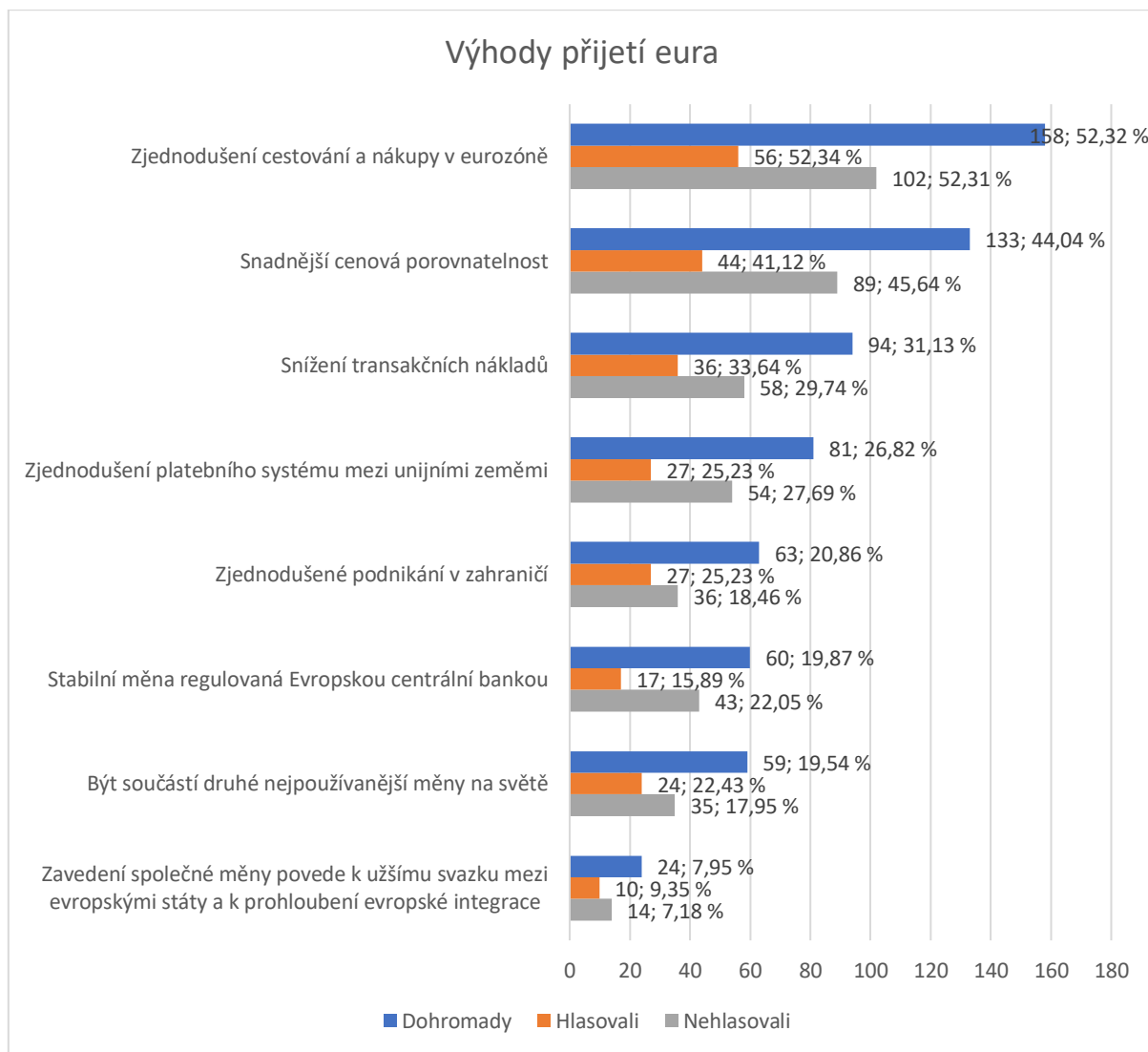

Graf 12: Nevýhody členství v EU

Výsledek této otázky byl pro mě velice překvapivý, neboť si myslím, že členství v Evropské unii přináší jiné o mnohem větší nevýhody, než je byrokracie. Osobně bych viděl větší problém spíše v postupné ztrátě suverenity, což by mohlo být i následkem postupného rozpadu EU. Všechny kategorie respondentů vidí největší nevýhody v byrokracii, komplikovanosti fungování EU a postupné ztrátě suverenity. Naopak nejméně nevýhod bylo

shledáváno v nutnosti dodržování přísných norem v oblasti životního prostředí a pro kvalitu potravin a výrobků, dále ve společné obchodní politice EU.

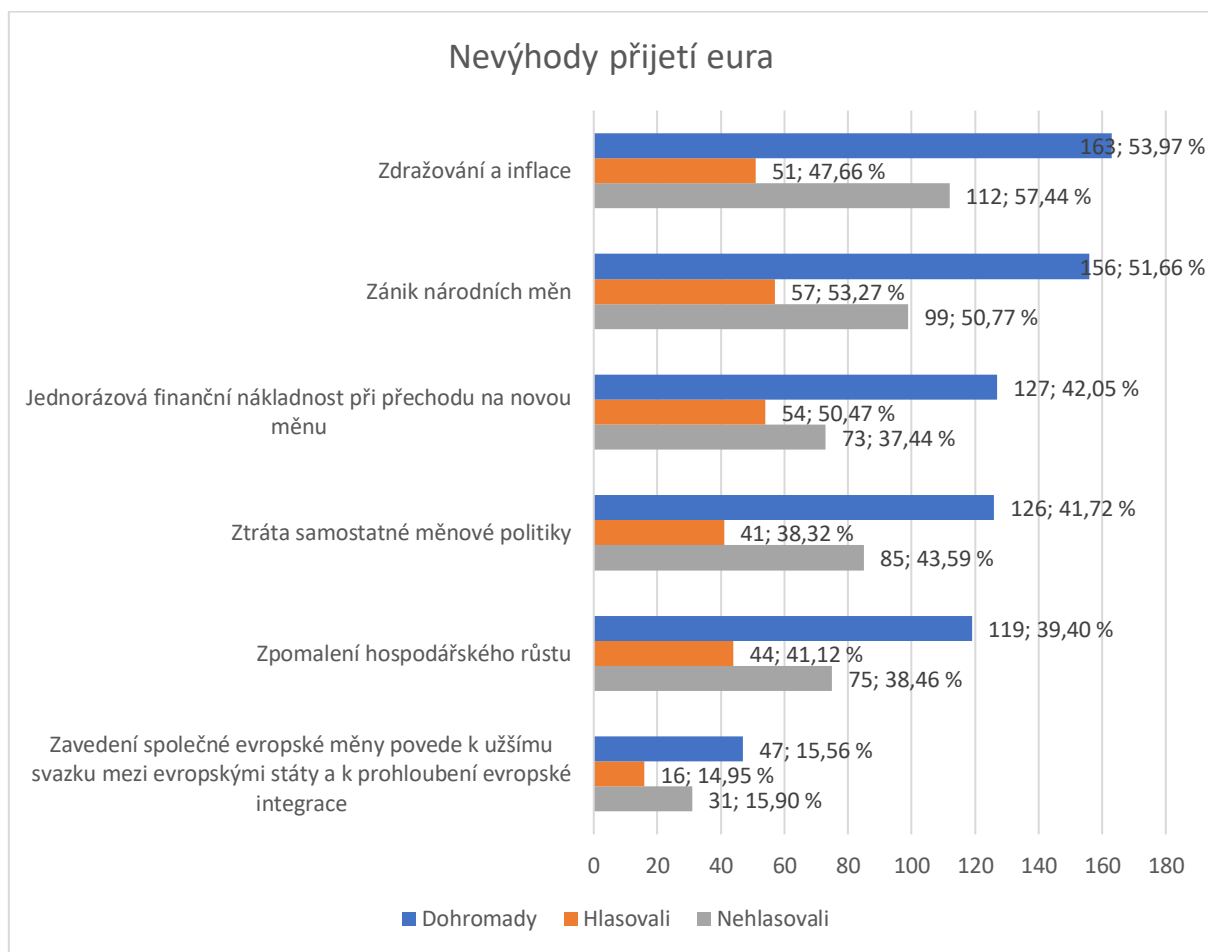
Otázka č. 10 – Výhody přijetí eura v unijních zemích

Graf 13: Výhody přijetí eura

U této otázky mohli respondenti zvolit maximálně 3 odpovědi. Největšími výhodami přijetí eura spatřovaly všechny kategorie respondentů ve zjednodušení cestování a nákupů v eurozóně, dále ve snadnější cenové porovnatelnosti a snížení transakčních nákladů. Nejméně zvolenou výhodou byla domněnka, že přijetí eura povede k užší spolupráci a prohloubení evropské integrace dále být součástí druhé nejpoužívanější měny na světě.

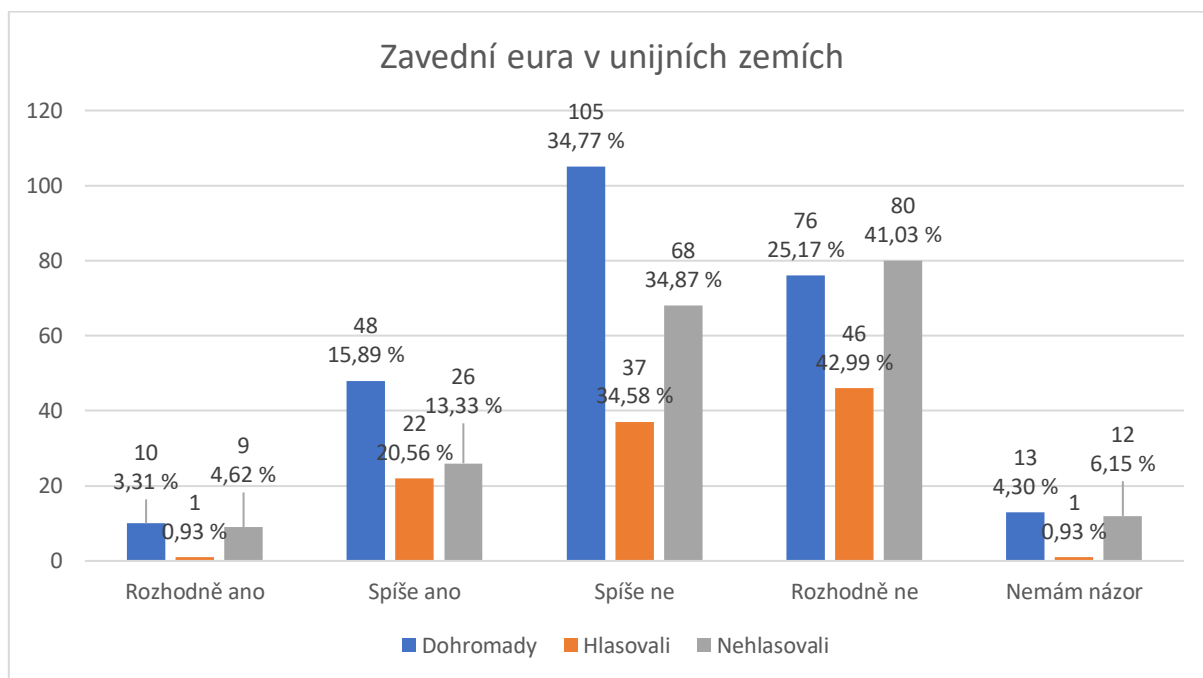
Otázka č. 11 – Nevýhody přijetí eura v unijních zemích

Graf 14: Nevýhody přijetí eura

U této otázky jsem zjišťoval, jaké jsou největší nevýhody přijetí jednotné evropské měny. Taktéž u této otázky mohli respondenti zvolit maximálně tři odpovědi. Nevýhody byly spatřovány zejména ve zdražování a inflaci, což si myslím, že je v České republice hlavní obavou pro přijetí eura. Další velká nevýhoda je spatřována v zániku národnostních měn. Naopak nejméně nevýhod respondenti shledávají v prohloubení integrace mezi evropskými národy.

Otázka č. 12 – Souhlasil/la byste se zavedením eura ve všech unijních zemích?

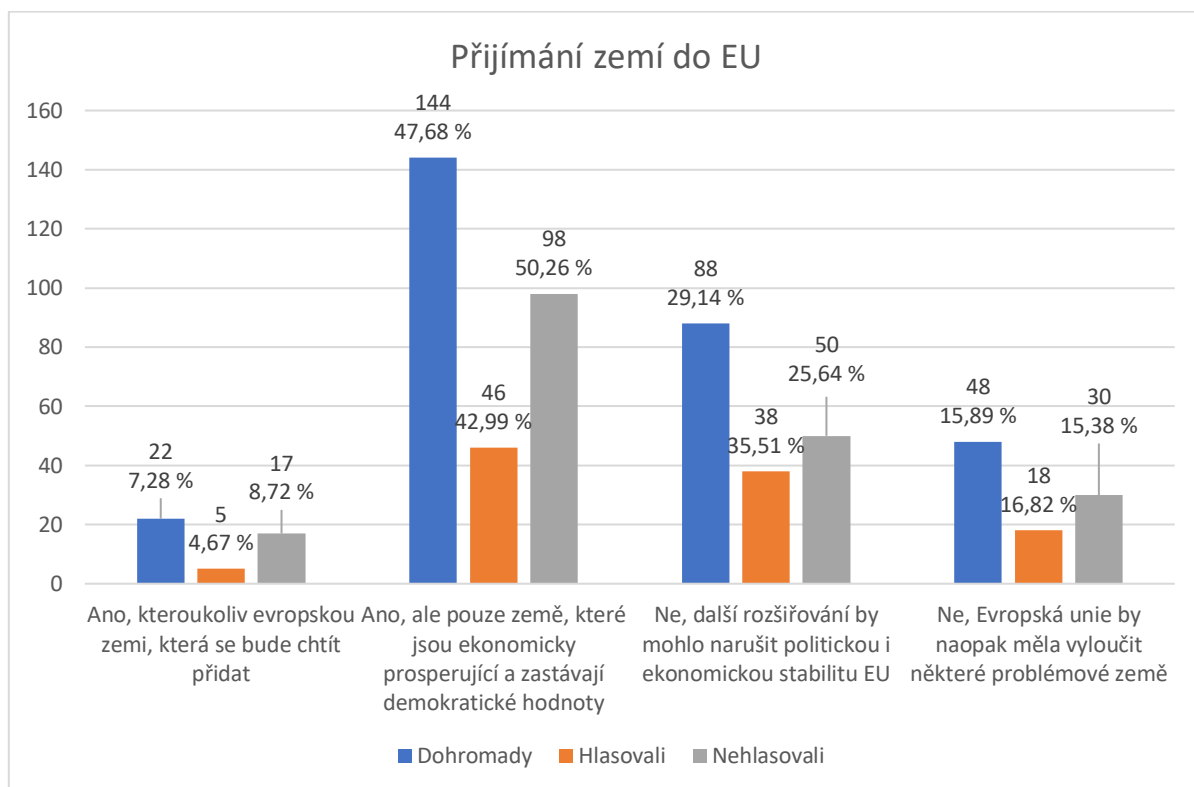

Graf 15: Zavedení eura v unijních zemích

Tento graf je vytvořen na základě otázky, která zjišťuje, zda by občané souhlasili se zavedením eura ve všech unijních zemích. Dle průzkumů dlouhodobě převažují v České republice spíše negativní ohlasy vůči přijetí eura, a tak jsem předpokládal, že i v současnosti většina lidí nebude chtít euro přijmout.

Z celkového počtu respondentů (302) jich zvolilo 58 (19,2 %) možnost přijmout euro, přičemž 181 (59,9 %) se přiklonilo pro možnost euro nepřijmou a 13 (4,3 %) z nich na tuto problematiku nemá názor. Z těch občanů, kteří hlasovali, jich zvolilo možnost přijetí eura pouze 23 (21,5 %), přičemž 83 (77,6 %) respondentů nechtějí přijmout euro. K této problematice nemá názor 1 (0,9 %) respondent. Z těch, kteří nehlasovali (195) se domnívá 38 (19,5 %) respondentů, že by evropské země měly přijmout euro, přičemž 148 (75,9 %) respondentů euro nechce. Nemá názor 12 (6,2 %) respondentů.

Otázka č. 13 – Přijímání zemí do EU

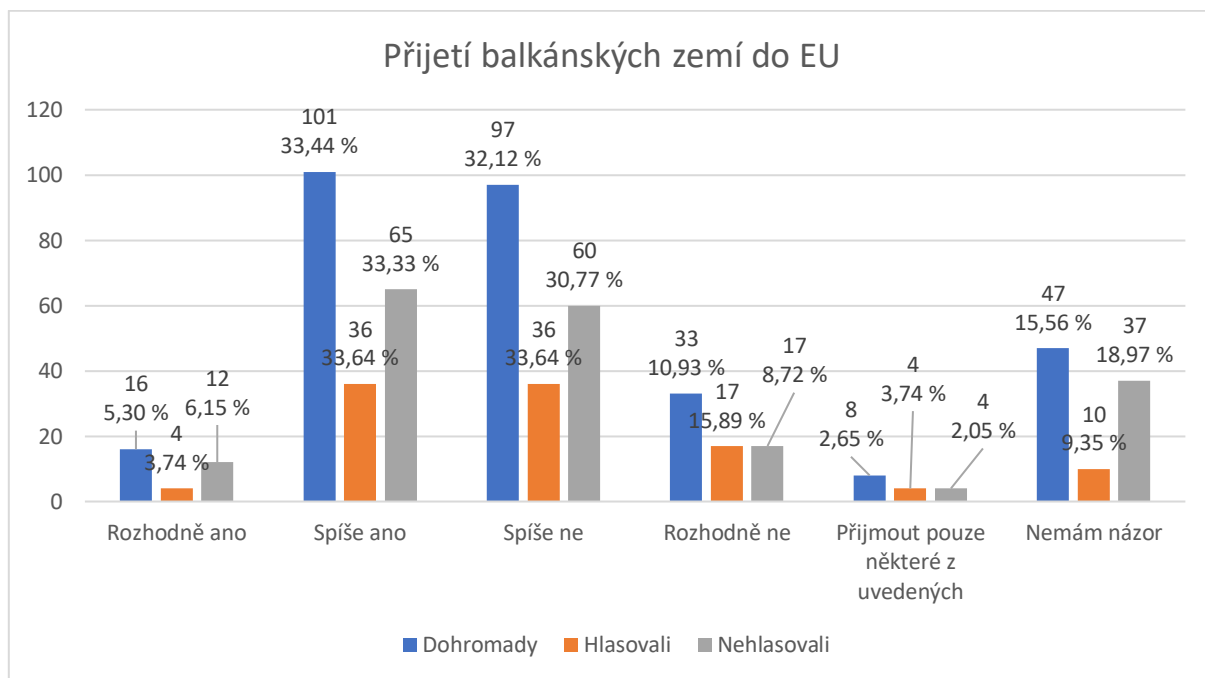

Graf 16: Přijímání zemí do EU

U této otázky bylo na výběr pouze ze čtyř možností bez varianty vlastní odpovědi. Respondenti mohli vybrat pouze jednu odpověď. Z grafu je patrné, že u všech kategorií nepřevládají stejné názory na přijímání nových členů do EU.

Z celkového počtu respondentů (302) zvolilo možnost přijetí dalších členů 166 (55 %) z nich, přičemž 136 (45 %) respondentů nechce, aby byla EU rozšiřována o další členy. Hlasujících respondentů (107) se přiklonilo k možnosti přijetí dalších zemí do EU 51 (47,7 %) z nich, přičemž těch, kteří nechtějí další země do EU je 56 (52,3 %). Z nehlasujících občanů by další země přijalo 115 (59 %) a nepřijalo 80 (41 %).

Otázka č. 14 – Myslíte si, že by měly být přijaty do EU balkánské země (Černá hora, Srbsko, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina)?

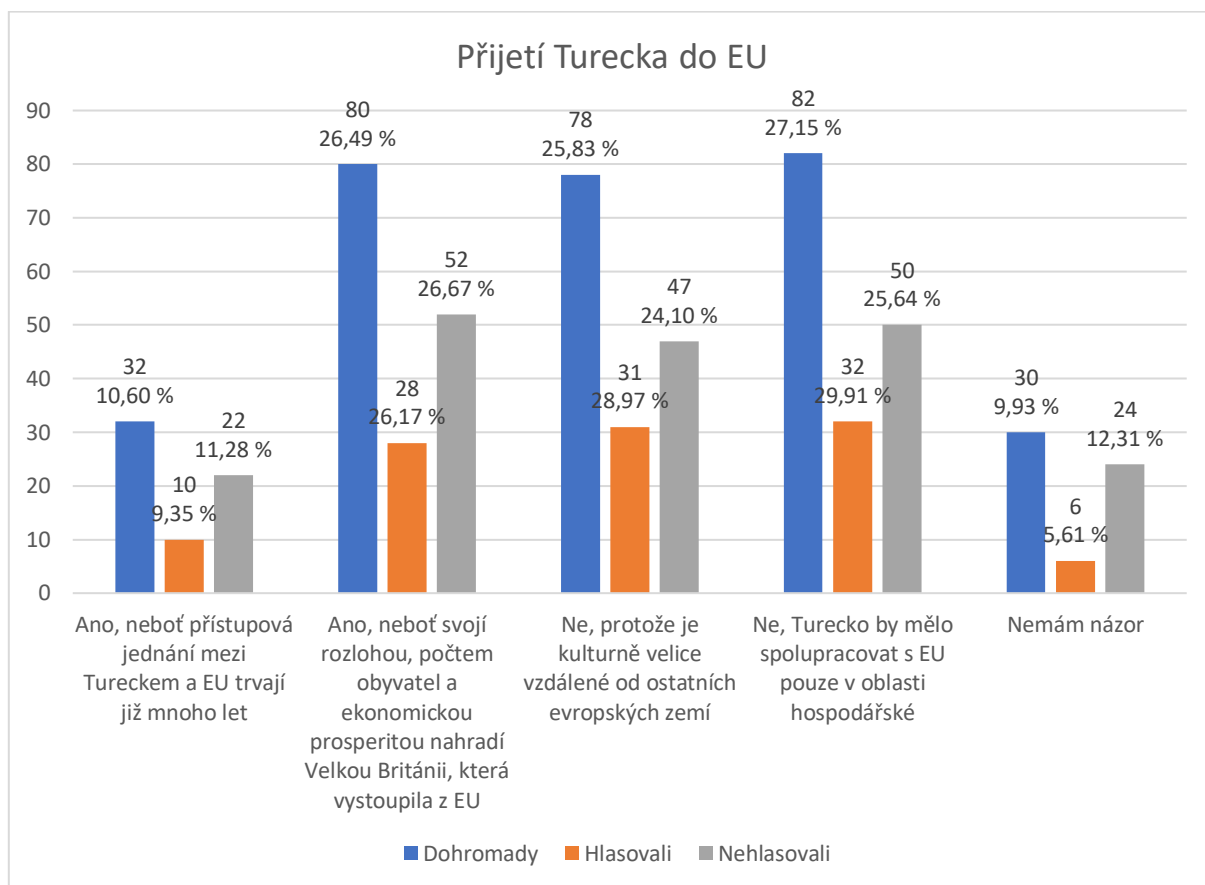

Graf 17: Přijetí balkánských zemí do EU

Tento graf vyplývá z otázky, která se táže respondentů, zda by přijali do Evropské unie balkánské země (Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie, Černá Hora, Srbsko). Záměrně se dotazují právě na tyto země, neboť s nimi probíhají přístupová jednání a proces stabilizace, tudíž jsou předpokládanými kandidáty v příští fázi rozšiřování EU.

Jedná se o polouzavřenou otázku – respondent mohl odpovědět obecně, zda přijmout či nepřijmout všechny balkánské země, nebo vybrat pouze některé z nich. Velice mě překvapuje, že mnoho respondentů nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět, neboť mnoho z nich zvolilo možnost „nemám názor“.

Otázka č. 15 – Přijetí Turecka do EU

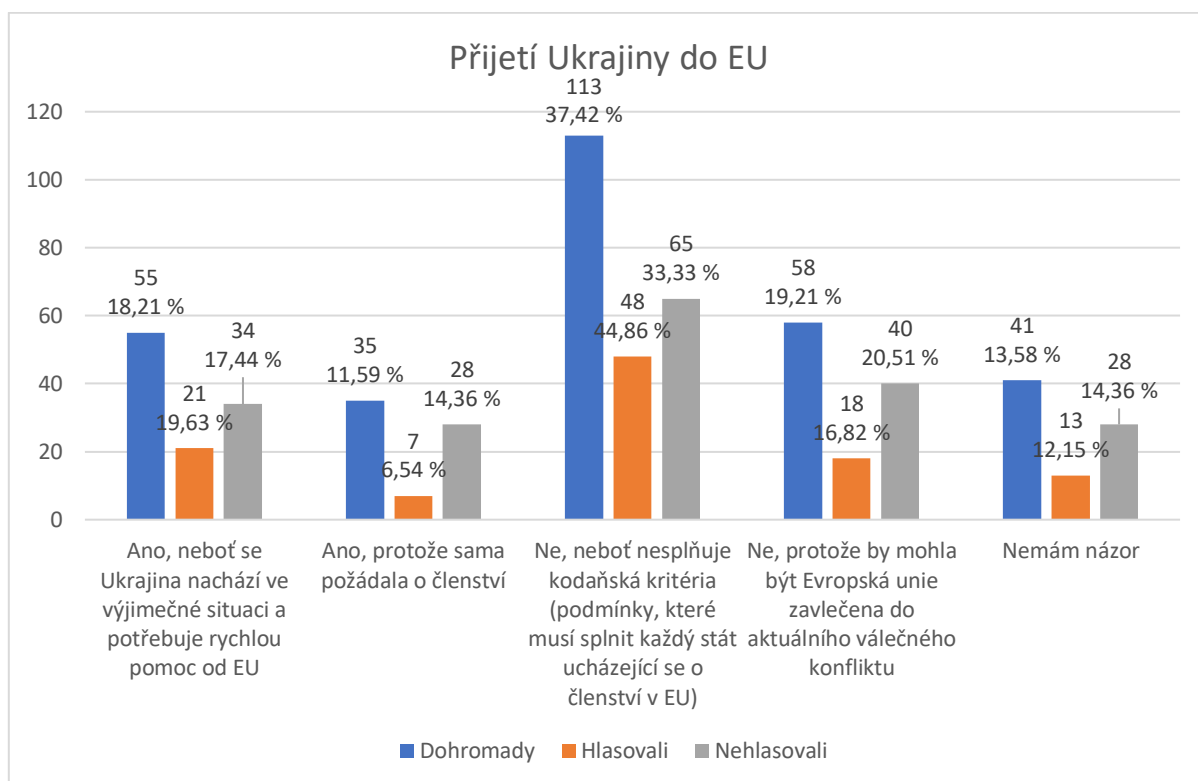

Graf 18: Přijetí Turecka do EU

Tento graf byl vytvořen na základě otázky, která se dotazuje respondentů, zda by mělo být přijato do EU Turecko. Přístupová jednání s touto zemí probíhají přerušovaně již od 50. let minulého století (tehdy Evropské společenství), tudíž stojí za to zjistit, jaké názory mají občané na jeho přijetí do EU. Jedná se o uzavřenou otázku, u níž může respondent zvolit jednu z pěti odpovědí. I v tomto případě byl graf rozdělen do tří kategorií respondentů.

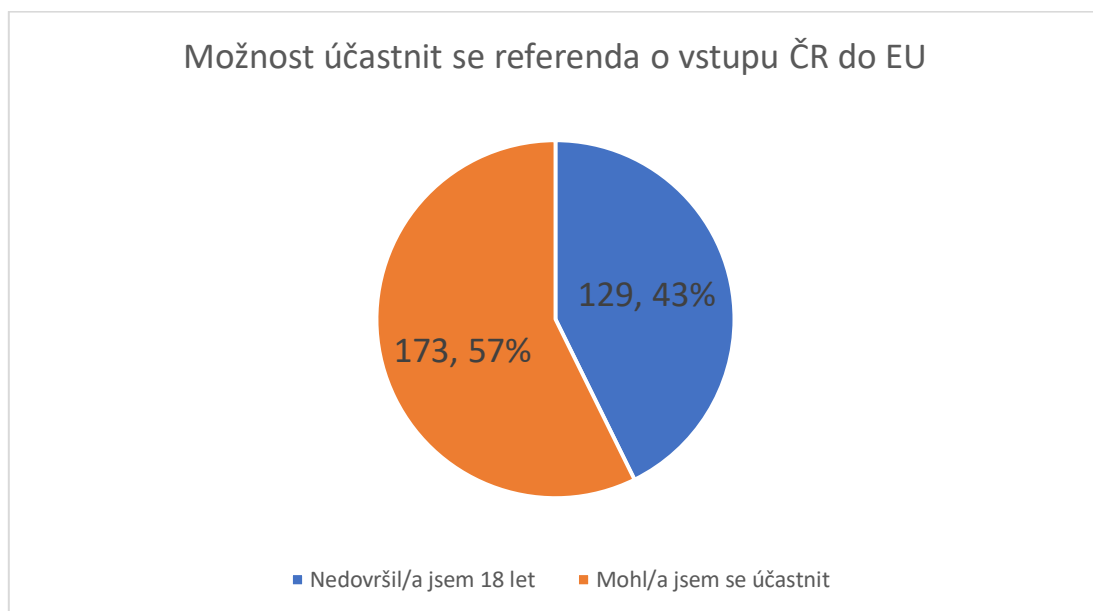
Otázka č. 16 – Přijetí Ukrajiny do EU

Graf 19: Přijetí Ukrajiny do EU

Cílem otázky číslo 16 je zjistit, jaké názory zastávají čeští občané na přijetí Ukrajiny do Evropské unie. Vzhledem k tomu, že se Ukrajina aktuálně nachází ve válce, vyvstala zde otázka, zda ji okamžitě přijmout či nepřijmout bez splnění kodaňských kritérií. Přestože již bylo odhlasováno, že okamžitě přijata nebude, čeští občané na tuto problematiku mají stejný názor. U všech kategoriích převažuje názor, že by Ukrajina neměla být přijata, neboť nesplňuje kodaňská kritéria (podmínky, které musí splňovat všechny státy, které se ucházejí o členství v EU).

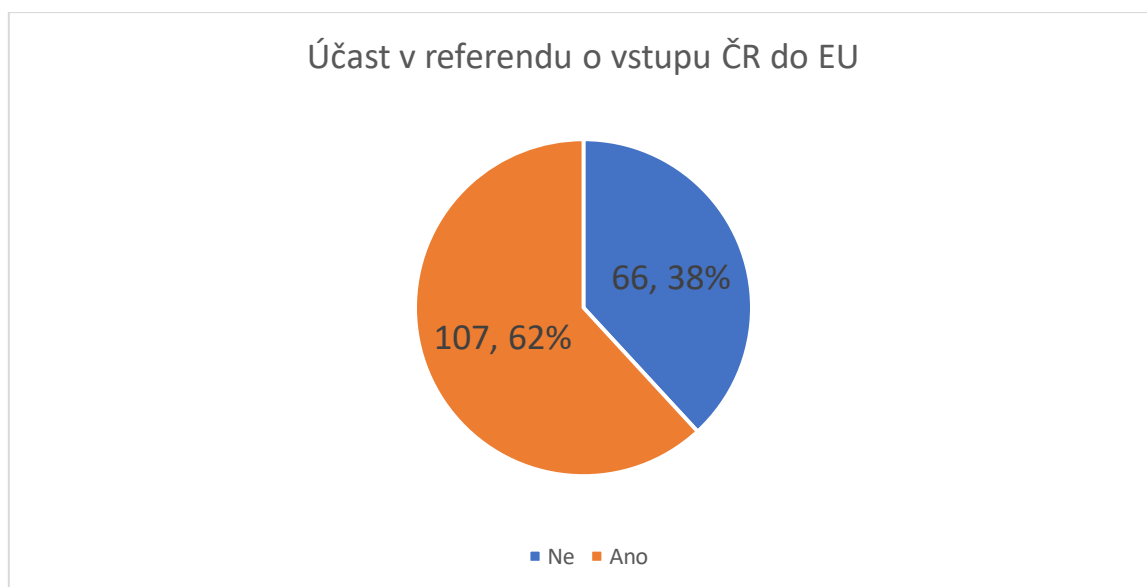
Otázka č. 17 – Možnost účastnit se referenda o vstupu ČR do EU

Graf 20: Možnost účastnit se referenda o vstupu ČR do EU

Tento graf byl vytvořen z otázky, která se ptá na to, zda měli respondenti možnost účastnit se referenda o vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2003. Z grafu je patrné, že 173 (57 %) respondentů se mohlo účastnit voleb, kdežto 129 (43 %) respondentů nemohlo, neboť nedovršilo 18 let.

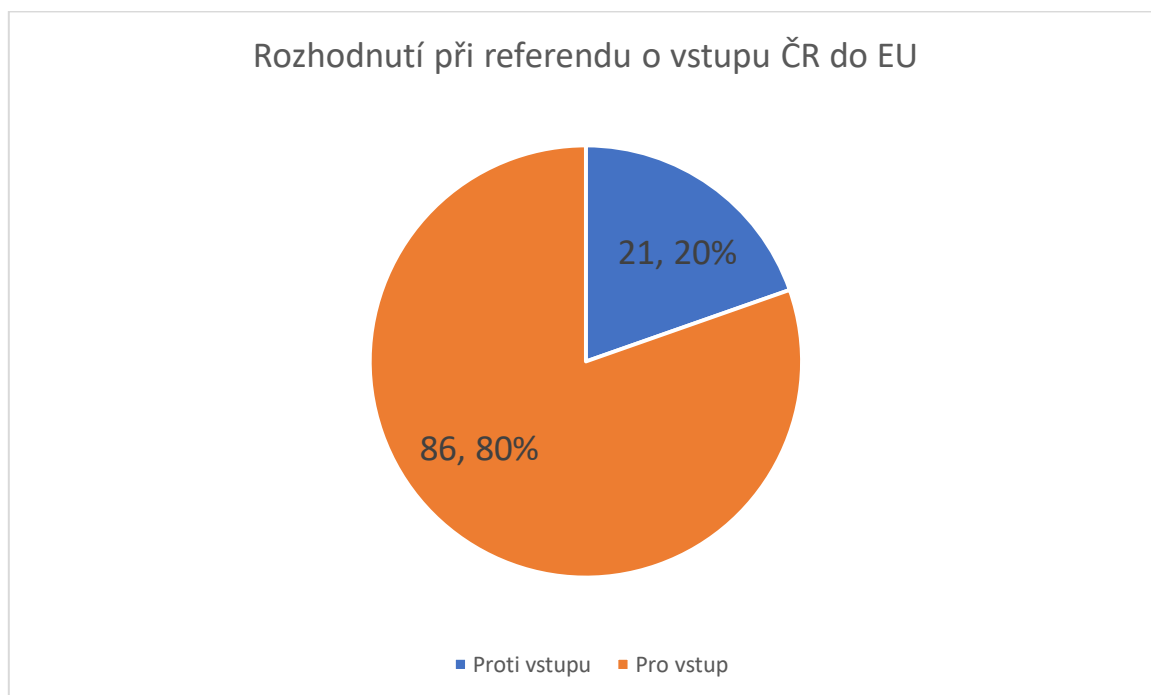
Otázka č. 18 – Účast v referendu o vstupu ČR do EU

Graf 21: Účast v referendu o vstupu ČR do EU

Na tuto otázku mohli odpovídat pouze ti respondenti, kteří v otázce č. 17 zvolili variantu A – Ano, mohl jsem se účastnit voleb. Z grafu je patrné, že se voleb účastnilo 107 (62 %) respondentů a 66 (38 %) se jich neúčastnilo.

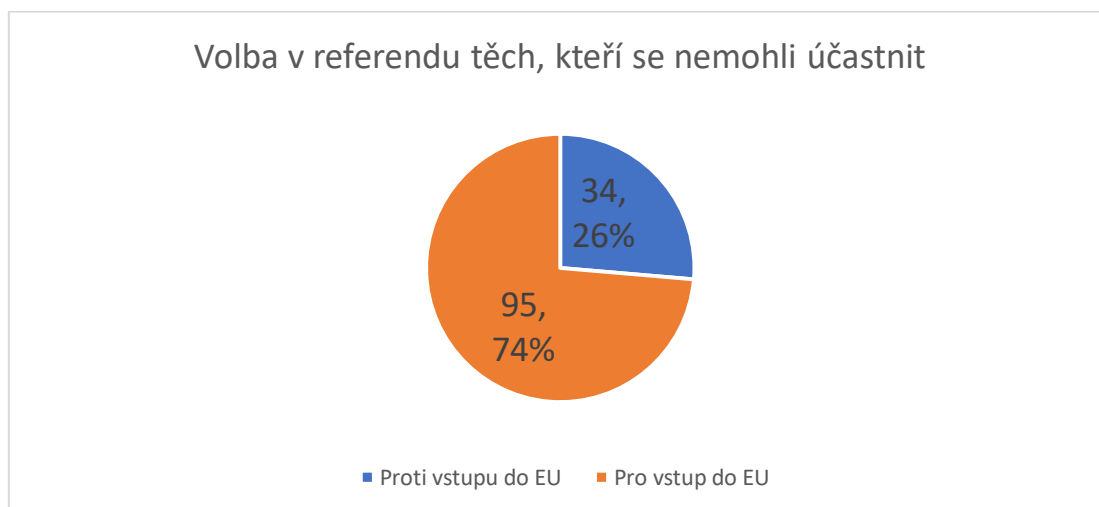
Otázka č. 19 – Rozhodnutí při referendu o vstupu ČR do EU

Graf 22: Rozhodnutí respondentů při referendu o vstupu ČR do EU

Na tuto otázku mohli odpovídat pouze ti respondenti, kteří v otázce č. 18 zvolili možnost A – Ano. Z celkového počtu 107 (36,09 %) respondentů, kteří se účastnili voleb, hlasovalo 86 (80 %) pro vstup ČR do EU a 21 (20 %) pro možnost nevstoupit do EU.

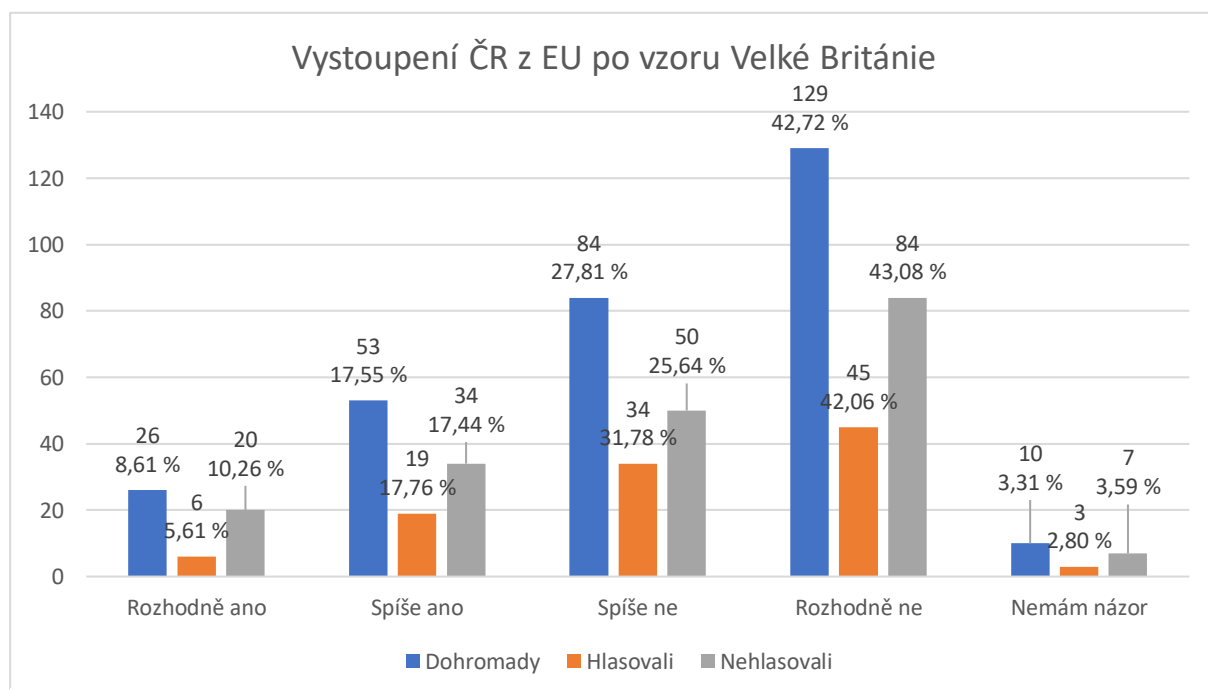
Otázka č. 20 – Volba v referendu těch, kteří se nemohli účastnit

Graf 23: Volba v referendu těch, kteří se nemohli účastnit

Tato otázka byla určena pouze pro respondenty, kteří se nemohli účastnit referenda o vstupu ČR do EU. Celkový počet respondentů, kteří se nemohli účastnit referenda bylo celkem 129 (42,72 %), z nichž 95 (74 %) respondentů tvrdí, že by hlasovali tehdy pro vstup do EU a 34 (26 %) dotázaných by nechtěli vstoupit.

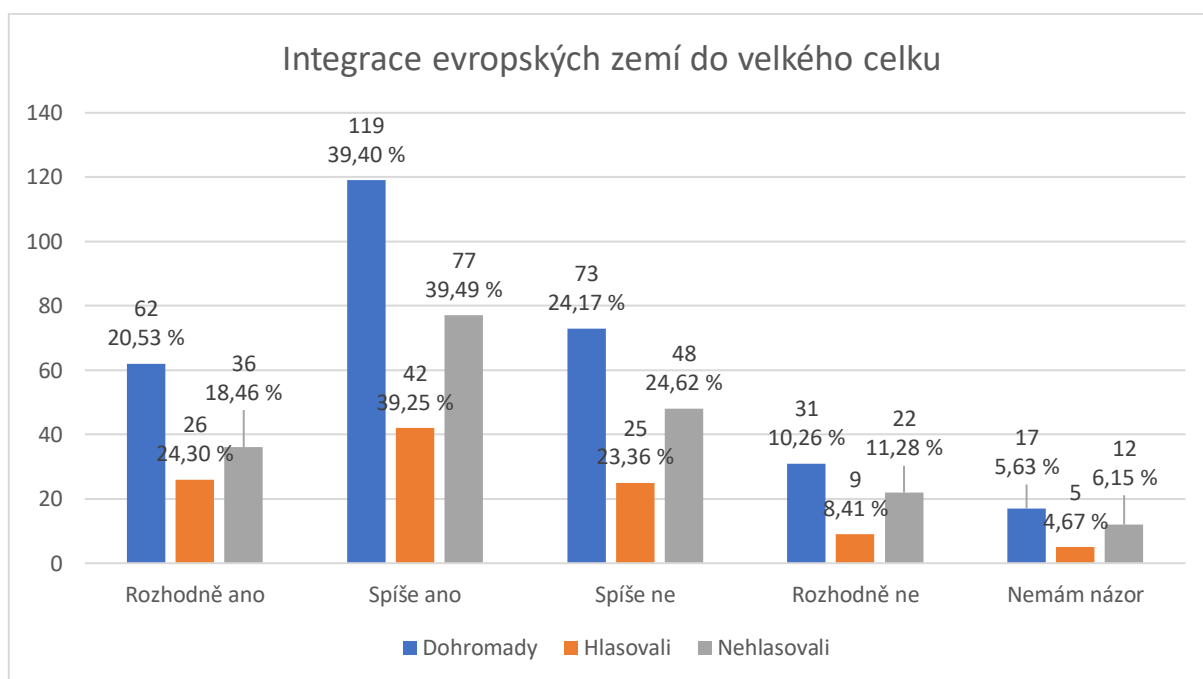
Otázka č. 21 – Vystoupení ČR z EU po vzoru Velké Británie

Graf 24: Vystoupení ČR z EU po vzoru Velké Británie

Otázka číslo 21 se dotazuje respondentů na to, zda si myslí, že by měla Česká republika vystoupit z Evropské unie po vzoru Velké Británie. Nedávný Brexit mohl v Evropě vytvořit dojem, že když mohla vystoupit z EU Velká Británie, tak proč by nemohly vystoupit i jiné země. Cílem této otázky bylo zjistit, jak se k této problematice staví čeští občané právě v době po Brexitu. Ve všech kategoriích však převažuje názor na setrvání v Evropské unii.

Otázka č. 22 – Integrace evropských zemí do velkého celku

Graf 25: Integrace Evropských zemí do velkého celku

Tato otázka se dotazuje na to, zda je v současném světě nezbytná integrace evropských zemí do velkého celku např. jako jsou USA, Čína, Rusko. Z grafu je patrné, že většina respondentů ze všech kategorií považuje integraci evropských zemí za nezbytnou.

5.8 Statistické vyhodnocení hypotéz

K výzkumnému šetření jsem si stanovil šest hypotéz a pro jejich statistické vyhodnocení jsem zvolil metodu chí-kvadrát. Nejdříve jsem si u každé hypotézy určil nulovou a alternativní hypotézu. Nulová hypotéza určuje, že mezi proměnnými jevy není vztah, kdežto alternativní hypotéza předpokládá vztah mezi proměnnými. Porovnáním hodnoty testového kritéria (TK) s kritickou hodnotou (KH) zjistím, jakou hypotézu přijmout. V případě, že bude hodnota TK menší než KH, zamítá se alternativní hypotéza a přijímá nulová.

Hypotéza číslo 1: S integrací evropských zemí v oblasti ekologické souhlasí spíše ti, kteří nehlasovali v referendu o vstupu ČR do EU než ti, kteří hlasovali.

H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na rozhodnutí, zda integrovat evropské země v oblasti ekologické.

H1: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na rozhodnutí, zda integrovat evropské země v oblasti ekologické.

Empirické četnosti jsem si určil pomocí získaných dat z otázek č. 5, 17 a 18:

Empirická četnost	Souhlasí s integrací v oblasti ekologické	nesouhlasí s integrací v oblasti ekologické	Celkem
Hlasovali	60	47	107
Nehlasovali	124	71	195
Celkem	184	118	302

Tabulka 3: Empirické četnosti H1

Teoretické četnosti jsem vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců}}{n = \text{počet prvků}}$$

Teoretická četnost	Souhlasí s integrací v oblasti ekologické	nesouhlasí s integrací v oblasti ekologické
Hlasovali	65,19	41,8
Nehlasovali	118,8	76,19

Tabulka 4: Teoretické četnosti H1

Testové kritérium jsou vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Souhlasí s integrací v oblasti ekologické	nesouhlasí s integrací v oblasti ekologické
Hlasovali	0,413	0,647
Nehlasovali	0,228	0,354

Tabulka 5: Testové kritérium H1

Následně jsem sečetl všechny hodnoty z předchozí tabulky, čímž jsem získal celkovou hodnotu testového kritéria (TK). Poté jsem pomocí vzorce: $KH = x^2 \cdot 1 - \alpha \cdot ((r - 1) \cdot (s - 1))$ vypočítal kritickou hodnotu (KH).

Testové kritérium mi vyšlo: $TK = 1,642$

Hladinu významnosti jsem si stanovil na: $\alpha = 0,05$

Kritická hodnota: $KH = 3,84$

Hodnota $TK < KH$ = zamítám H1 a přijímám H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na rozhodnutí, zda integrovat evropské země v oblasti ekologické.

Hypotéza číslo 2: Se členstvím evropských zemí v NATO souhlasí více mužů než žen.

H0: Pohlaví nemá vliv na názor na členství evropských zemí v NATO.

H1: Pohlaví má vliv na názor na členství evropských zemí v NATO.

Empirické četnosti jsem si určil pomocí získaných dat z otázek č. 2 a 7:

Empirické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor	celkem
Muži	73	49	11	16	5	154
Ženy	68	55	9	11	5	148
Celkem	141	104	20	27	10	302

Tabulka 6: Empirické četnosti H2

Teoretické četnosti jsem vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců}}{n = \text{počet prvků}}$$

Teoretické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor
Muži	71,90	53,03	10,20	13,77	5,1
Ženy	69,10	50,97	9,80	13,23	4,90

Tabulka 7: Teoretické četnosti H2

Testové kritérium jsou vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor
Muži	0,0168	0,306	0,063	0,361	0,002
Ženy	0,018	0,073	0,065	0,376	0,002

Tabulka 8: Testové kritérium H2

Následně jsem sečetl všechny hodnoty z předchozí tabulky, čímž jsem získal celkovou hodnotu testového kritéria (TK). Poté jsem pomocí vzorce: $KH = x^2_{1 - \alpha ((r - 1) * (s - 1))}$ vypočítal kritickou hodnotu (KH).

Testové kritérium mi vyšlo: TK = 1,2828

Hladinu významnosti jsem si stanovil na: $\alpha = 0,05$

Kritická hodnota: KH = 9,94

Hodnota TK < KH = zamítám H1 a přijímám H0: Pohlaví nemá vliv na názor na členství evropských zemí v NATO.

Hypotéza číslo 3: Členství ČR v EU vnímají kladně spíše respondenti, kteří nehlasovali v referendu o vstupu ČR do EU než ti, kteří hlasovali.

H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na kladné či záporné vnímání členství ČR v EU.

H3: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na kladné či záporné vnímání členství ČR v EU.

Empirické četnosti jsem si určil pomocí získaných dat z otázek č. 4, 17 a 18:

Empirické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Celkem
Hlasovali	21	52	24	10	107
Nehlasovali	54	71	54	16	195
Celkem	75	123	78	26	302

Tabulka 9: Empirické četnosti H3

Teoretické četnosti jsem vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců}}{n = \text{počet prvků}}$$

Teoretické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Hlasovali	26,57	43,58	27,64	9,21
Nehlasovali	48,43	79,42	50,36	16,79

Tabulka 10: Teoretické četnosti H3

Testové kritérium jsou vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Hlasovali	1,168	1,627	0,480	0,068
Nehlasovali	0,641	0,893	0,263	0,037

Tabulka 11: Testové kritérium H3

Následně jsem sečetl všechny hodnoty z předchozí tabulky, čímž jsem získal celkovou hodnotu testového kritéria (TK). Poté jsem pomocí vzorce: $KH = x^2 \cdot 1 - \alpha ((r - 1) * (s - 1))$ vypočítal kritickou hodnotu (KH).

Testové kritérium mi vyšlo: $TK = 5,177$

Hladinu významnosti jsem si stanovil na: $\alpha = 0,05$

Kritická hodnota: $KH = 7,81$

Hodnota $TK < KH$ = zamítám H3 a přijímám H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na kladné či záporné vnímání členství ČR v EU.

Hypotéza číslo 4: S přijetím jednotné evropské měny souhlasí spíše občané, kteří hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU pro možnost vstoupit do EU než ti, kteří zvolili možnost nevstoupit.

H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na názor, zda přijmout nebo nepřijmout jednotnou evropskou měnu.

H4: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na názor, zda přijmout nebo nepřijmout jednotnou evropskou měnu.

Empirické četnosti jsem si určil pomocí získaných dat z otázek č. 12, 17 a 18:

Empirické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor	celkem
Hlasovali	1	22	37	46	1	107
Nehlasovali	9	26	68	80	12	195
Celkem	10	48	105	126	13	302

Tabulka 12: Empirické četnosti H4

Teoretické četnosti jsem vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců}}{n = \text{počet prvků}}$$

Teoretické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor
Hlasovali	3,54	17,01	37,20	44,64	4,61
Nehlasovali	6,46	30,99	67,80	81,36	8,39

Tabulka 13: Teoretické četnosti H4

Testové kritérium jsou vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor
Hlasovali	1,822	1,464	0,001	0,041	2,827
Nehlasovali	0,999	0,803	5,900	0,023	1,553

Tabulka 14: Testové kritérium H4

Následně jsem sečetl všechny hodnoty z předchozí tabulky, čímž jsem získal celkovou hodnotu testového kritéria (TK). Poté jsem pomocí vzorce: $KH = x^2_{1-\alpha((r-1)*(s-1))}$ vypočítal kritickou hodnotu (KH).

Testové kritérium mi vyšlo: TK = 15,433

Hladinu významnosti jsem si stanovil na: $\alpha = 0,05$

Kritická hodnota: KH = 9,49

Hodnota TK > KH = přijímám H4 a zamítám H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na názor, zda přijmout nebo nepřijmout jednotnou evropskou měnu.

Hypotéza číslo 5: S přijetím balkánských zemí do EU souhlasí spíše ti občané, kteří tehdy hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU než ti, kteří nehlasovali.

H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na rozhodnutí, zda přijmout balkánské země do EU.

H5: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na rozhodnutí, zda přijmout balkánské země do EU.

Empirické četnosti jsem si určil pomocí získaných dat z otázek č. 14, 17 a 18:

Empirické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Pouze některé z nich	Nemám názor	Celkem
Hlasovali	4	36	36	17	4	10	107
Nehlasovali	12	65	60	17	4	37	195
celkem	16	101	96	34	8	47	302

Tabulka 15: Empirické četnosti H5

Teoretické četnosti jsem vypočítal podle následujícího vzorce:

$$n = \frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců}}{\text{počet prvků}}$$

Teoretické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Pouze některé z nich	Nemám názor
Hlasovali	5,67	35,78	34,01	12,05	2,83	16,65
Nehlasovali	10,33	65,22	61,99	21,95	5,17	30,35

Tabulka 16: Teoretické četnosti H5

Testové kritérium jsou vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Pouze některé z nich	Nemám názor
Hlasovali	0,492	0,001	0,116	2,033	0,484	2,656
Nehlasovali	0,270	7,421	0,064	1,116	0,265	1,457

Tabulka 17: Testové kritérium H5

Následně jsem sečetl všechny hodnoty z předchozí tabulky, čímž jsem získal celkovou hodnotu testového kritéria (TK). Poté jsem pomocí vzorce: $KH = x^2 \cdot 1 - \alpha \cdot ((r - 1) * (s - 1))$ vypočítal kritickou hodnotu (KH).

Testové kritérium mi vyšlo: $TK = 16,375$

Hladinu významnosti jsem si stanovil na: $\alpha = 0,05$

Kritická hodnota: $KH = 7,81$

Hodnota $TK > KH$ = přijímám H5 a zamítám H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na rozhodnutí, zda přijmout balkánské země do EU.

Hypotéza číslo 6: Z Evropské unie by vystoupili spíše ti, kteří neměli možnost účastnit se referenda o vstup do EU než lidé, kteří tu možnost měli.

H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na názor, zda vystoupit či nevystoupit z EU.

H6: Účast v referendu o vstupu ČR do EU má vliv na názor, zda vystoupit či nevystoupit z EU.

Empirické četnosti jsem si určil pomocí získaných dat z otázek č. 17, 18 a 21:

Empirické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor	Celkem
hlasovali	6	19	34	45	3	107
Nehlasovali	20	34	50	84	7	195
Celkem	26	53	84	129	10	302

Tabulka 18: Empirické četnosti H6

Teoretické četnosti jsem vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{\text{součet řádků empirických četností} * \text{součet sloupců}}{n = \text{počet prvků}}$$

Teoretické četnosti	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor
hlasovali	9,21	18,78	29,76	45,71	3,54
Nehlasovali	16,79	34,22	54,24	83,30	6,46

Tabulka 19: Teoretické četnosti H6

Testové kritérium jsou vypočítal podle následujícího vzorce:

$$\frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Testové kritérium	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nemám názor
hlasovali	1,119	0,003	0,604	0,011	0,082
Nehlasovali	0,614	0,001	0,331	0,006	0,045

Tabulka 20: Testové kritérium H6

Následně jsem sečetl všechny hodnoty z předchozí tabulky, čímž jsem získal celkovou hodnotu testového kritéria (TK). Poté jsem pomocí vzorce: $KH = x^2_{1 - \alpha ((r - 1) * (s - 1))}$ vypočítal kritickou hodnotu (KH).

Testové kritérium mi vyšlo: TK = 2,816

Hladinu významnosti jsem si stanovil na: $\alpha = 0,05$

Kritická hodnota: KH = 9,49

Hodnota TK < KH = zamítám H6 a přijímám H0: Účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na názor, zda vystoupit či nevystoupit z EU.

5.9 Shrnutí výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo zaměřeno především na dvě skupiny respondentů – ti, kteří hlasovali v referendu o vstupu České republiky do Evropské unie a ti, kteří nehlasovali. Cílem

výzkumu bylo zjistit, jaké názory zastávají obě kategorie respondentů na evropskou integraci, v jakých oblastech by k ní mělo docházet, jaké názory zastávají na Evropskou unii, zda by brali v úvahu Czechexit. Výzkum dále zjišťoval, zda má vliv účast respondentů v referendu o vstupu ČR do EU na jejich názory. Na základě cíle výzkumu jsem stanovil pět výzkumných otázek, na které budu následně odpovídat.

Z výzkumného šetření vyplývá, že by evropská integrace měla probíhat především v oblastech vědecko-technické, vojenské a bezpečnostní a v oblasti ekonomické a hospodářské. Naopak v oblasti kulturní a geografické by integrace probíhat neměla.

Z výzkumu je taktéž patrné, že většina Čechů obecně vnímá členství České republiky v Evropské unii jako výhodu, přičemž nejčastěji volili výhody schengenský prostor, vnitřní trh a čerpání financí z rozpočtu EU. Naopak nejvíce zvolenými nevýhodami byly přílišná byrokracie a komplikované fungování EU. Pro přijetí jednotné evropské měny jsou Češi stále skeptičtí. Nadpoloviční většina z nich uvedla, že by nemělo být euro zaváděno ve všech unijních zemích. Většina respondentů se obává, především inflace, zániku národnostních měn a jednorázové finanční nákladnosti na přechod na novou měnu. Výhody přijetí eura, však shledávají respondenti ve snadné cenové porovnatelnosti, zjednodušení nákupů a cestování v eurozóně, a také ve snížení transakčních nákladů.

Čtvrtá výzkumná otázka zjišťovala, jaké názory zastávají Češi na rozšiřování EU o nové členy, přičemž nadpoloviční většina uvedla, že by měly být přijímány, avšak pouze země, které zastávají demokratické hodnoty a jsou ekonomicky prosperující. Z uvedených možností dalších zemí, které jsou potencionálními kandidáty pro vstup do EU – balkánské země, Ukrajina, Turecko, však většina respondentů nechtěla v EU žádnou z těchto zemí. Poslední výzkumná otázka zjišťovala, zda by Češi brali v úvahu vystoupení ČR z EU. Většina respondentů uvedla, že by měla Česká republika nadále setrvat v Evropské unii.

Na základě stanovených hypotéz jsem zjišťoval, zda má účast v referendu o vstupu ČR do EU vliv na názory Čechů na evropskou integraci. Ze šesti stanovených hypotéz se potvrdili pouze dvě. Zjistil jsem, že účast v referendu o vstupu ČR do EU nemá vliv na rozhodnutí, zda integrovat evropské země v různých oblastech. Dále jsem si stanovil hypotézu, která zjišťovala pouze rozdíl mezi ženami na muži na názor, zda souhlasí se členství evropských zemí v NATO. V tomto případě se mi taktéž potvrdila nulová hypotéza.

Hypotéza číslo 3 se mi taktéž nepotvrdila. Účast v referendu nemá vliv na to, zda vnímají respondenti EU kladně či záporně. V případě přijetí eura v unijních zemí se mi potvrdilo, že hlasování v referendu mělo vliv na jeho přijetí. Ti, kteří hlasovali jsou více nakloněni možnosti přijetí jednotné evropské měny. Potvrdila se mi také hypotéza

č. 5. S přijetím balkánských zemí do EU souhlasí spíše občané, kteří tehdy hlasovali v referendu o vstupu do EU. Poslední hypotéza zjišťovala, zda měla účast v referendu vliv na možnosti vystoupení ČR z EU. Výsledek bylo taktéž přijetí nulové hypotézy.

Obecně lze uvést, že Čeští občané jsou stále nakloněni Evropské unii. Přijímají její ekonomickou a hospodářskou spolupráci, taktéž spolupráci v oblasti vojenské a bezpečnosti, a především technicko-vědeckou. Nechtějí však, aby přijímala další země, které se ucházejí o členství (Turecko, Ukrajina, balkánské země). Nemají zájem ani o integraci společné evropské měny a většina z nich nesouhlasí s integrací v oblasti legislativní, politické, kulturní či geografické.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké názory zastávají Češi na evropskou integraci a Evropskou unii, její měnovou politiku, jaké jsou pro ně výhody a nevýhody členství a zda by brali v úvahu tzv. Czechexit (vystoupení České republiky z Evropské unie). Výzkumné šetření bylo realizováno kvantitativní metodou prostřednictvím dotazníku, přičemž výzkumným souborem byli respondenti starší 18 let.

Teoretická část pojednává o tématické evropské integraci, od jejího počátku až po současnou Evropskou unii. První kapitola se věnuje především neúspěšným pokusům o sjednocení evropských zemí od středověku až po 20. století. Převážná část je věnována období od konce 2. světové války, kdy si evropští politici uvědomili, že je spolupráce evropských zemí nezbytná právě proto, aby se již taková válka neopakovala. Třetí kapitola se zabývá členstvím České republiky v Evropské unii, především tím, jak probíhala přístupová jednání, jaké byly podmínky přijetí a rovněž jaká byla tehdy situace v České republice před přijetím do EU. Tématem čtvrté kapitoly je budoucnost Evropy. Uvádím zde možné scénáře rozpadu Evropské unie či predikují dopady Brexitu na EU a na Českou republiku.

Praktická část bakalářské práce si kladla za cíl zjistit, jaké názory zastávají čeští občané na evropskou integraci, především, v jakých oblastech si myslí, že by k integraci mělo docházet. Výzkum měl dále objasnit, jaké názory zastávají Češi na Evropskou unii, jaké výhody a nevýhody spatřují ve členství v EU a zda by brali v úvahu tzv. Czechexit (vystoupení České republiky z EU). Výzkum byl proveden kvantitativní metodou, prostřednictvím dotazníkového šetření.

SEZNAM ZDROJŮ

ODBORNÁ LITERATURA

BŘICHÁČEK, Tomáš, LOUŽEK, Marek, ed. *Evropská unie v pasti centralizace: sborník textů*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku, 2011. Ekonomika, právo, politika. ISBN 978-80-87460-03-0.

ADAMOVIČ, Karolina. *K historii evropského federalismu*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-372-5.

BAUER, Jan. *Václav Havel: necenzurovaný životopis*. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2003. ISBN 80-7181-852-6.

BOOKER, Christopher a Richard NORTH. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Přeložil Veronika LÁSKOVÁ. Brno: Barrister & Principal, 2006. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-7364-026-0.

BOUBÍN, Jaroslav. *Hledání nové Evropy: projekt krále Jiřího*. Praha: Historický ústav, 2015. ISBN 978-80-7286-263-4.

BRUNCLÍK, Miloš a Zbyněk KLÍČ. *Z Periferie do centra Evropy: 20 let vývoje vztahu ČR k EU*. Praha: Cevro Institut, 2009. ISBN 978-80-87125-07-6.

COUDENHOVE-KALERGI, Richard Nicolaus von. *Pan-Evropa*. 2. čes. vyd. Praha: Panevropa, 1993. ISBN 80-900034-7-8.

DRŠKA, Václav; PICKOVÁ, Dana. *Dějiny středověku*. 2. Praha: Státní nakladatelství politické literatury n. p. v., 1952. ISBN 80-86493-11-3.

FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6.

GERBET, Pierre. *Budování Evropy*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0111-7.

GONĚC, Vladimír. *Od "malé Evropy" k "velké Evropě": dějiny rozšiřování Evropských společenství / Evropské unie 1950-2002*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Dějiny evropské integrace. ISBN 80-210-3016-X.

HAD, Miloslav, Stanislav STACH a Luděk URBAN. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy a výzvy*. Praha: Český institut pro integraci EU, 2005. ISBN 80-254-6085-1.

JANKŮ, Martin a Linda JANKŮ. *Politické a právní základy evropských integračních seskupení*. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-323-3.

KOSTKA, Vladimír. *Historie a organizace Evropské unie*. 2., dopl. vyd., Ve VŠTE ČB 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-903888-3-3.

KOVÁŘ, Martin a Václav HORČIČKA. *Dějiny evropské integrace*. V Praze: Triton, 2006. Dějiny do kapsy. ISBN 80-7254-731-3.

LETTA, Enrico. *Rozšiřování Evropské unie*. Brno: Barrister & Principal, 2004. Vize Evropy. ISBN 80-86598-66-7.

LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3064-9.

MAREK, Dan a Michael J. BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.

MEZIHORÁK, František. *Evropanství a integrace*. 2. vyd. (dopl.). Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-155-1.

NÁLEVKA, Vladimír. *Světová politika ve 20. století*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2000. ISBN 80-902261-4-0.

PELTRÁM, Antonín. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0. s. 36.

PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. Praha: Krigl, 2010. ISBN 978-80-86912-39-4.

POKORNÁ, Petra. *Koncepce Střední Evropy - Mitteleuropa Friedricha Naumanna versus Nová Evropa T. G. Masaryka*. Plzeň, 2014. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni.

SCHELLE, K.; VEČEŘA J.; VESELÁ R. aj. *Podíl českých zemí na integračních a unifikačních snahách v Evropě*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo. ISBN 978-80-7418-048-4.

STEVENSON, John. *Dějiny Evropy: od nejstarších civilizací do počátku třetího tisíciletí*. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004. ISBN 80-7181-132-7.

SYCHRA, Zdeněk. *Dopady brexitu na českou politiku vůči Evropské unii*. Praha: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., zastoupení v České republice, 2017. ISBN 978-80-87748-38-1.

ŠMEJKAL, Václav, Olga FRANCOVÁ, Michael KOHAJDA, et al. *Evropská unie po brexitu: právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-098-4.

VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby.CZ. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10. 2021. [online]. 2021. [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS -3. čtvrtletí. [online]. 3.11.2020. [cit. 2021-01-01].

<https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-3-ctvrtleti-2020>

EUR-Lex — Přístup k právu Evropské unie. Niceská smlouva. [online]. 21.3.2018. [cit. 2020-11-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0012>

EUR-Lex. Přístup k právu Evropské unie. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/internal_market.html?root_default=SUM_1_CODED%3D24&locale=cs

EUROPEAN COMMISSION. Accession negotiations. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/glossary/a/accession-negotiations

EUROPEAN COMMISSION. Condition for membership. [online]. 2020. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en

EVROPA. Bílá kniha o budoucnosti Evropy. [online]. 2017. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/publications/white-paper-future-europe_cs

EVROPSKÁ UNIE. Bezpečnost potravin v EU. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/food-safety_cs

EVROPSKÁ UNIE. Evropské normy. [online]. 4.8.2021. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_cs.htm

EVROPSKÁ UNIE. Klíčové úspěchy Evropské unie a hmatatelné přínosy. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_cs

EVROPSKÁ UNIE. Klíčové úspěchy Evropské unie a hmatatelné přínosy. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_cs

EVROPSKÁ UNIE. Klíčové úspěchy Evropské unie a hmatatelné přínosy. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/what-the-eu-does-for-its-citizens_cs

EVROPSKÁ UNIE. Příjmy. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-budget/revenue-income_cs

EVROPSKÁ UNIE. *Rakousko*. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/austria_cs

EVROPSKÁ UNIE. Životní prostředí. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/environment_cs

EVROPSKÝ PARLAMENT. Vztahy se Spojeným královstvím: Rovné podmínky jako garance spravedlivé soutěže. [online]. 12.2.2020. [cit. 2020-25-09]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/brexit-dusledky-britskeho-referenda/20200206IPR72011/vztahy-se-spojnym-kralovstvim-rovne-podminky-jako-garance-spravedlive-souteze>

EVROPSKÝ PARLAMENT. Země západního Balkánu. [online]. 2019. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/168/zeme-zapadniho-balkanu>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Základní informace o Visegrádské skupině. [online]. 26.8.2020. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-visegradske-skupine>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/16640/integrace_balkanskych.doc

NAVRÁTILOVÁ, Aneta. Centrum pro lidská práva a demokracii. Upadající úroveň právního státu v Maďarsku a Polsku. [online]. 15.12.2021. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/upadajici-uroven-pravniho-statu-v-madarsku-polsku>

PROJEKT EVROPA. Výhody EU. [online]. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: <http://www.projektevropa.cz/vyhody-eu/>

RADA EVROPSKÉ UNIE. Brexit. [online]. 2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-uk-after-referendum/>

RADA EVROPSKÉ UNIE. Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027. [online]. 2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

RADA EVROPSKÉ UNIE. Obchodní politika EU. [online]. 2.12.2020. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/trade-policy/>

RADA EVROPSKÉ UNIE. Politická reflexe o budoucnosti Evropské unie. [online]. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-future-reflection/>

RADA EVROPSKÉ UNIE. Turecko. [online]. 29.11.2021. [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/turkey/>

SOKOLSKA, Ina. Evropský parlament. *Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva*. [online]. Aktualizováno 09-2021. [cit. 2021-11-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>

THE ELECTORAL COMMISSION. results and turnout at the EU referendum. [online]. 2019. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.electoralcommission.org.uk/who-we-are-and-what-we-do/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/eu-referendum/results-and-turnout-eu-referendum>

URBAN, Luděk. EUROSOKOP. Věcně o Evropě. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.eurosokop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrim-trhu/>

ÚŘAD PRO PUBLIKACE. EUR-Lex. Přístup k právu Evropské unie. Římská smlouva. [online]. 14.3.2017. [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0023>

ÚŘAD PRO PUBLIKACE. EUR-Lex. Přístup k právu Evropské unie. *Schengen (dohoda a úmluva)*. [online]. Rada Evropské unie. Vydáno 1.2.2017. Aktualizováno 25.5. 2021. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/CS/schengen_agreement

ÚŘAD VLÁDY ČR. BREXITinfo. Dohoda o obchodu a spolupráci. [online]. 2019-2020. [cit. 2021-01-01]. Dostupné z: https://www.brexitinfo.cz/cs_cz/dohoda-o-obchodu-a-spolupraci/

VISEGRAD GROUP. O V4. [online] 2006-2021. [cit. 2021-10-25]. Dostupné z <https://www.visegradgroup.eu/v4-110412>

Volby.cz - Český statistický úřad [online]. [cit. 01.12.2020]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

WITZOVÁ, Ivana. Jednání o přistoupení české republiky do EU: Jak úspěšně? Mezinárodní vztahy [online]. 1/2004. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/105/103>

WITZOVÁ, Ivana. Jednání o přistoupení české republiky do EU: jak úspěšně? Mezinárodní vztahy [online]. 1/2004. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/105/103>

ZENKNER, Petr. Euroskop. Věcně o Evropě. Chorvatsko. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9146/sekce/chorvatsko/>

PŘÍLOHY

Dotazník

1) Kolik je Vám let?

- a) 18-25
- b) 26-35
- c) 36-45
- d) 46-55
- e) 56-65
- f) 66 a více

2) Jakého jste pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

3) Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Středoškolské s výučním listem
- c) Středoškolské s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

4) Spatřujete obecně výhody v tom, že je ČR součástí Evropské unie?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

5) Zvolte, v jakých oblastech by podle Vás mělo či nemělo ke sjednocování evropských států docházet.

	ANO	NE
Sociální		
Legislativní		
Vojenská a bezpečnostní		
Politická		
Ekonomická a hospodářská		
Kulturní		
Geografická (sjednocování států v jeden celek)		
Ekologická		
Vědecko-technická		
Zahraniční politika		

6) Myslíte si, že by měly unijní státy přijmou tzv. Green deal, jehož cílem je dosažení klimatické neutrality v Evropě do roku 2050?

- Ano, je třeba zlepšit úroveň životního prostředí a zamezit globálnímu oteplování
- Ano, Evropská unie může být vzorem pro ostatní státy a kontinenty
- Ano, avšak do roku 2050 ho není možné stihnout realizovat
- Ne, protože jeho realizace bude velice nákladná
- Ne, neboť obyčejní lidé pocítí výraznou inflaci
- Ne, protože ostatní kontinenty budou nadále vypouštět skleníkové plyny, a tudíž je to zbytečné

7) Souhlasíte se členstvím evropských zemí v Severoatlantické alianci (NATO)?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nemám názor

8) Zakroužkujte, jaké jsou podle Vás největší výhody členství v EU (Můžete zvolit více možností).

- Čerpání financí z rozpočtu EU
- Vnitřní trh – Volný pohyb osob, zboží, kapitálu, služeb
- Zvýšená životní úroveň
- Společná měna euro

- e) Zaručená kvalita potravin
- f) Větší příležitosti pro investice
- g) Přísné podmínky pro lepší životní prostředí
- h) Schengenský prostor
- i) Lepší mezinárodní postavení
- j) Možnost spolurozhodování v rámci EU
- k) Společná obchodní politika EU
- l) Lepší bezpečnost
- m) Upevňování demokracie, ochrana lidských práv a svobod
- n) Možnost studovat v zahraničí, Erasmus
- o) Sjednocené ceny volání (zrušený roaming)

9) Zakroužkujte, jaké jsou podle Vás největší nevýhody členství v EU. (můžete zvolit více možností)

- a) Nutnost přijímání společné legislativy EU
- b) Nutnost dodržovat přísné normy pro kvalitu potravin a výrobků
- c) Nutnost dodržovat přísné normy v oblasti ochrany životního prostředí
- d) Společné obchodní politika EU (členský stát si nemůže nastavit individuální obchodní politiku s jinou zemí, pouze v rámci EU)
- e) Byrokracie
- f) Fungování EU je komplikované a nesrozumitelné
- g) Postupná ztráta suverenity
- h) Migrace, multikulturalismus

10) Jaké jsou podle Vás největší výhody přijetí eura v unijních zemích? (zvolte max. 3 odpovědi)

- a) Zjednodušené cestování a nákupy v eurozóně
- b) Snadnější cenová porovnatelnost
- c) Stabilní měna regulovaná Evropskou centrální bankou
- d) Snížení transakčních nákladů
- e) Zjednodušené podnikání v zahraničí
- f) Zjednodušení platebního systému mezi unijními zeměmi
- g) Být součástí druhé nejpoužívanější měny na světě
- h) Zavedení společné měny povede k užšímu svazku mezi evropskými státy a k prohloubení evropské integrace

11) Jaké jsou podle Vás největší nevýhody přijetí eura v unijních zemích? (zvolte max. 3 odpovědi)

- a) Zdražování a inflace
- b) Zpomalení hospodářského růstu
- c) Jednorázová finanční nákladnost při přechodu na novou měnu
- d) Zavedení společné měny povede k užšímu svazku mezi evropskými státy a k prohloubení evropské integrace
- e) Zánik národních měn
- f) Ztráta samostatné měnové politiky

12) Souhlasil/la byste se zavedení eura ve všech unijních zemích?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne
- e) Nemám názor

13) Měla by Evropská unie přijímat další země, které se ucházejí o členství?

- a) Ano, kteroukoliv evropskou zemi, která se bude chtít přidat
- b) Ano, ale pouze země, které jsou ekonomicky prosperující a zastávají demokratické hodnoty
- c) Ne, další rozšiřování by mohlo narušit politickou i ekonomickou stabilitu EU
- d) Ne, Evropská unie by naopak měla vyloučit některé problémové země

14) Myslíte si, že by měly být přijaty do EU balkánské země (Černá hora, Srbsko, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina)?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne
- e) Nemám názor
- f) Pouze některé z nich – uveďte: _____

15) Mělo by Turecko vstoupit do Evropské unie?

- a) Ano, neboť přístupová jednání mezi Tureckem a EU trvají již mnoho let
- b) Ano, neboť svojí rozlohou, počtem obyvatel a ekonomickou prosperitou nahradí Velkou Británii, která vystoupila z EU
- c) Ne, Turecko by mělo spolupracovat s EU pouze v oblasti hospodářské

- d) Ne, protože je kulturně velice vzdálené od ostatních evropských zemí
- e) Nemám názor

16) Měla by být Ukrajina v současné situaci okamžitě přijata do EU?

- a) Ano, protože sama požádala o členství
- b) Ano, neboť se Ukrajina nachází ve výjimečné situaci a potřebuje rychlou pomoc od EU
- c) Ne, neboť nesplňuje kodaňská kritéria (podmínky, které musí splnit každý stát ucházející se o členství v EU)
- d) Ne, protože by mohla být Evropská unie zavlečena do aktuálního válečného konfliktu
- e) Nemám názor

17) Měl/la jste možnost účastnit se v roce 2003 referenda o vstupu České republiky do Evropské unie?

- a) Ano, mohl/la jsem se účastnit voleb
- b) Ne, nedovršil/la jsem 18 let

18) Hlasoval/la jste v roce 2003 v referendu o vstup České republiky do Evropské unie?

Vyplňte pouze v případě, že jste u předchozí otázky zvolil/a možnost A.

- a) Ano
- b) Ne

19) Jaké bylo tehdy Vaše rozhodnutí při referendu o vstup České republiky do Evropské unie?

Vyplňte pouze v případě, že jste u předchozí otázky zvolil/a možnost A.

- a) **Pro** vstup do EU
- b) **Proti** vstupu do EU

20) Pokud byste se referenda o vstupu České republiky do Evropské unie tehdy mohl/a účastnit, jak byste hlasoval/a?

Vyplňte pouze v případě, že jste u otázky č. 17 zvolil/a možnost B.

- a) Pro vstup do EU
- b) Proti vstupu do EU

21) Myslíte si, že by měla Česká republika následovat Velkou Británii a vystoupit z Evropské unie?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne
- e) Nemám názor

22) Myslíte si, že integrace jednotlivých evropských států do jednoho velkého celku je v současném světě nezbytná? Například z důvodu zachování míru v Evropě či konkurenceschopnosti ostatním světovým celkům (USA, Čína...).

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne
- e) Nemám názor